

GÖTEBORGS STAD ÅRSREDOVISNING 2015

Göteborgs
Stad

Kommunstyrelsens ordförande sammmanfattar 2015

2015 har varit ett dramatiskt år som mycket präglats av en turbulent omvärld med terrorism, inbördeskrig i Syrien och många på flykt. Utsattheten och tragedier på medelhavet har berört många och skapat ett starkt engagemang för att hjälpa människor. I Göteborg har många gjort ett fantastiskt arbete för att mottagandet ska bli så bra som möjligt. Samtidigt som kriser präglat omvärlden har Göteborgs arbetsmarknad utvecklats starkt och staden är nu inne i ett utvecklingssprång med omfattande stadsutveckling.

Hållbar stad

Göteborg ska vara en hållbar stad öppen för världen, där alla kan känna sig hemma. Uppdraget från våra medborgare utgör kärnan i stadens arbete. Det handlar bland annat om att säkerställa utbildning, mötesplatser och ett rikt förenings- och kulturliv som ger människor möjlighet att utvecklas. Att med service, stöd och omsorg göra skillnad. En viktig uppgift är att utvecklingen kommer alla till del och här har staden en utmaning i att minska skillnaderna i livsvillkor och hälsa. Vi ger barnen ett särskilt fokus i Göteborg, det är ett perspektiv som genomsyrar alla beslut.

Göteborg i världen

Med terrorism och inbördeskrig i Syrien har 2015 präglats av flyktingströmmar och tragedierna på medelhavet. Drygt en miljon flyktingar har anlänt till Europa och Tyskland och Sverige har tagit det största ansvaret. I Göteborg har många gjort en storartad insats för att hjälpa dem som sökt sig hit. Vi hade aldrig klarat mottagandet så pass bra som vi gjort utan stora insatser från det civila samhället. En viktig förutsättning var det avtal med sju organisationer om ett Idéburet offentligt partnerskap (IOP) som staden tecknade 2015 och som syftar till att ge ensamkommande flyktningbarn ett samlat stöd.

Göteborg ska stå upp för alla människors lika värde. Arbetet med mänskliga rättigheter har präglats av flyktingmottagandet men under året har också minoritetsfrågor fått en ökad synlighet och flera verksamheter har förbättrat sitt systematiska arbete. Att antalet deltagare på West Pride och MR-dagarna i Göteborg slog rekord är positiva indikatorer på att engagemanget för mänskliga rättigheter är stort.

En ljuspunkt under året var att världens länder i december enades om ett klimatavtal vid COP21 i Paris. Den viktiga roll som städer och företag spelar i att anta klimatutmaningen fick en framskjuten roll och Göteborgs Stad deltog vid ett stort borgmästarmöte och i seminarier. Göteborg uppmärksammades som första staden i världen att ge ut gröna obligationer. Det var tack vare stadens framskjutna position på detta område och den höga ambitionsnivån i stadens klimatstrategiska program som gjorde att vi utsågs till Årets svenska klimatstad 2015 av WWF.

Under året har Göteborg fortsatt attrahera turister.

Antal utländska besökare samt antalet gästnätter fortsätter öka. Målgången för Volvo Ocean Race var det enskilt största evenemanget som genomfördes under året med 335 000 besökare. Liseberg lanserade Halloween på Liseberg som blev en succé och bidrog till ännu ett rekordår.

Kulturkalaset blev en folkfest med 1,5 miljoner besökare på 53 festplatser i staden. Ett viktigt mål med Kulturkalaset är att alla ska känna sig välkomna i stadens centrum och ta del av kulturutbudet. Därför är det särskilt roligt att kalaset i år fick Rättviseförmedlingens pris för sin fasta övertygelse om att välkomna alla i ett jämlikt och inkluderande samhälle där kulturen är en dörröppnare för nya möten.

Minskad arbetslöshet men inte för alla

Göteborg med omkringliggande region har haft en stark utveckling. Arbetslösheten minskade under året, snabbarare här än i riket som helhet. Under hösten pressades arbetslösheten för första gången på mycket länge ner på lägre nivåer än i Stockholmsregionen. Det är särskilt glädjande att arbetslösheten i Göteborg minskar mest bland unga vuxna.

I november öppnade stadens första kompetenscenter i Östra Göteborg. Kompetenscenter riktar sig till personer som har någon insats inom socialtjänsten i stadsdelarna och som behöver ytterligare stöd för att kunna skaffa sig ett arbete eller börja en utbildning. Idag ser vi att många företag har behov att anställa men svårt att hitta rätt kompetens, trots att arbetslösheten är hög. Detta är en viktig utmaning för kompetenscenter framöver.

En avgörande fråga för att främja tillväxt och fler jobb är företagande. Näringslivsklimatet har förbättrats under året med en ökad kundnöjdhet med stadens service, men vi når fortfarande inte målet om att vara bäst bland storstäderna. Nu gäller det att hålla i och intensifiera arbetet med att det ska vara enkelt att driva företag i Göteborg.

Göteborg växer

Göteborg står inför ett stort utvecklingsprång och Vision Älvstaden och Västsvenska paketet är strategiska satsningar som går som en röd tråd genom denna utveckling. Under 2015 färdigställdes totalt 2 298 bostäder

Kommunstyrelsens ordförande, Anneli Hulthén, reflekterar över året som gått.

Foto: Peter Svensson

och vi ser nu att bostadsproduktionen och infrastruktur-utbyggnaden tar fart på allvar. Vidtagna åtgärder för att öka bostadsbyggandet har börjat ge resultat och kommande år kommer takten fortsätta öka från tidigare års cirka 2 000 bostäder per år till en nivå om cirka 3 800 bostäder per år för perioden 2019 och framåt.

Genomförandet av Västsvenska paketet fortgår och inom Sverigeförhandlingarna har nya steg tagits i planeringen för en ny stambana för höghastighetståg Stockholm–Göteborg. Det hållbara resandet fortsätter öka men samtidigt ser vi att trenden brutits med att biltrafiken återigen ökar.

ElectriCity lanserades under 2015 och helt elektriska, tysta, avgasfria bussar trafikerar nu linje 55 mellan Chalmers och Lindholmen. Busslinjen har tagits fram i samverkan mellan industri, forskning och samhälle och är ett av flaggskeppen för innovationsstaden Göteborg. Uppmärksamheten kring ElectriCity har varit stor, också på internet, där Silent Bus Sessions har fler än 2,6 miljoner youtube-visningar.

Perspektivet för barn och unga går som en röd tråd genom stadens arbete inom kultur- och fritidssektorn.

Under året har tillgängligheten till kultur och fritid ökat och det ser vi bland annat i att två sporthallar och tre konstgräsplaner tagits i bruk. Fotbolls- och friidrotts-arenan Rambergsvallen från 1935 revs och ersattes med Bravida Arena. På försommaren invigdes också Prioritet Serneke Arena som numera är Nordens största multi-arena.

Till sist kunde Göteborg glädjas över att årets nobelpristagare i litteratur blev Svetlana Aleksijevitj, som har en särskild relation till Göteborg som fristadsförfattare 2006–2008. Göteborg blev 1996, som första stad i Sverige, fristad för en förföljd författare/konstnär. Göteborg ska fortsätta vara en stad som är öppen för världen och välkomnar människor som flyr krig och förtryck.

Anneli Hulthén (S)
Ordförande Kommunstyrelsen i Göteborg

Så läser du Göteborgs Stads årsredovisning

Göteborgs Stads årsredovisning avlämnas av kommunstyrelsen till kommunfullmäktige. Den vänder sig också till externa intressenter i form av kreditgivare, leverantörer och andra offentliga myndigheter men även till boende i staden. Årsredovisningen produceras av stadsledningskontoret för kommunstyrelsen.

Inledningsvis i årsredovisningen ger kommunstyrelsens ordförande Anneli Hulthén sin sammanfattande kommentar på det gångna året. Vidare redovisas en översiktlig bild av Göteborgs Stads organisation, uppdrag och framtida utmaningar. Göteborgs Stads årsredovisning delas sedan upp i fyra block:

BLOCK 1 **Förvaltningsberättelse**

Det första blocket innehåller förvaltningsberättelsen som enligt den kommunala redovisningslagen ska upprättas i årsredovisningen. Den utgör en sammanfattning av årsredovisningen, där väsentliga delar av stadens ekonomi och verksamhet fokuseras. I Göteborgs Stads förvaltningsberättelse redovisas inledningsvis en omvärldsanalys, följt av en framtidsbedömning som belyser Göteborgs Stads möjligheter och risker utifrån kända förhållanden. Därefter redovisas en sammanfattande finansiell analys av kommunen och sammanställd redovisning. Vidare presenteras en sammanställning över hur arbetet med kommunfullmäktiges prioriterade mål bedöms gå och en uppföljning av kommunfullmäktiges uppdrag. I förvaltningsberättelsen återfinns också en redovisning av personalområdet.

BLOCK 3 **Göteborgs kommun** **Finansiell analys och räkenskaper**

Blocket inleds med en djuplodande finansiell analys av kommunens räkenskapsrapporter och en redovisning görs av god ekonomisk hushållning, balanskravet och resultatutjämningsreserv. Med Göteborgs kommun avses nämnderna och kommuncentrala poster. I anslutning till analysen finns en redovisning som visar vilken sponsring som förekommit inom Göteborgs Stad. Därefter analyseras i avsnittet "finansiell uppföljning och riskhantering" kommunens finansiella åtaganden i form av bland annat upplåning. Avsnittet följs av kommunens räkenskapsrapporter, noter och redovisningsprinciper. Avslutningsvis i blocket återfinns en kort beskrivning av stadsdelsnämndernas och facknämndernas ekonomiska utfall följt av kommunens drift- och investeringsredovisning.

BLOCK 2 **Göteborgs Stads verksamhet**

I detta block redovisas delar av den verksamhet som bedrevs i Göteborgs Stads 30-tal nämnder samt i ett 20-tal koncerner och bolag under året. Blocket delas upp i följande verksamhetsområden hämtade ur kommunfullmäktiges budget: Utbildning, individ- och familj, människor med funktionsnedsättning, äldre och sjukvård i hemmet, arbetsmarknadsinsatser, bebyggelse och bostad, trafik, kultur och fritid, näringsliv och turism, klimat och miljö, mänskliga rättigheter, jämställdhet, folkhälsa, barn och avslutningsvis stiftelser. Inom varje område beskrivs viktiga händelser och trender utifrån olika perspektiv. Varje område avslutas med en kort framtidsbedömning.

BLOCK 4 **Sammanställd redovisning** **Finansiell analys och räkenskaper**

Koncernredovisningen kallas i kommunsektorn för sammanställd redovisning. Inledningsvis i detta block redovisas en finansiell analys av den sammanställda redovisningen. Den följs av räkenskapsrapporter och noter. Efter detta görs en sammanfattande analys av Göteborgs Stadshus AB och dess kluster följt av redovisning av bolagens investeringar och information om resultat och balansomslutning.

Innehållsförteckning

- 6 Göteborgs Stad:**
Hållbar stad – öppen för världen
- 8 Kommunstyrelsens ledamöter 2015**
- 9 BLOCK 1 I FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE**
- 11 Omvärldsanalys**
Syftet med detta avsnitt är att ur ett omvärldsperspektiv beskriva samhällsutvecklingen i Göteborg.
- 15 Framtidsbedömning**
I framtidsbedömningen diskuteras vilka förväntningar som finns på framtiden utifrån konkreta och kända förhållanden.
- 16 Sammanfattande finansiell analys**
Här genomförs en kort analys av de viktigaste finansiella trenderna både inom kommunen och den sammanställda redovisningen (koncernen).
- 18 Prioriterade mål och uppdrag**
I detta avsnitt redovisas en sammanställning över hur arbetet med kommunfullmäktiges prioriterade mål bedöms gå och kommunfullmäktiges uppdrag för 2015 följs upp.
- 24 Väsentliga personalförhållanden**
Här sker en beskrivning av väsentliga personalförhållanden i Göteborgs Stad.
- 27 BLOCK 2 I GÖTEBORGS STADS VERKSAMHET**
- 29 Verksamheten i Göteborgs Stads nämnder och bolag**
I detta block görs en beskrivning och analys av den verksamhet som utfördes av Göteborgs Stads nämnder och bolag under det gångna året. Blocket är uppdelat i ett antal verksamhetsområden.
- 61 BLOCK 3 I GÖTEBORGS KOMMUN FINANSIELL ANALYS OCH RÄKENSKAPER**
- 63 Finansiell analys av Göteborgs kommun**
I detta avsnitt genomförs en fördjupad finansiell analys av Göteborgs kommun.
- 68 God ekonomisk hushållning, balanskravsutredning och resultatutjämningsreserv**
Här görs en samlad genomgång av god ekonomisk hushållning, balanskravet och resultatutjämningsreserv.
- 70 Finansiella nyckeltal Göteborgs kommun**
På ett uppslag finns ett antal finansiella nyckeltal för Göteborgs kommun.
- 72 Sponsring**
Här redovisas vilken sponsring som sker av Göteborgs Stad.
- 73 Finansiell uppföljning och riskhantering**
I detta avsnitt redovisas Göteborgs Stads finansiella åtagande i form av upplåning.
- 76 Kommunens resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, noter och redovisningsprinciper.**
- 88 Ekonomisk analys av nämnderna**
Här presenteras en kort analys av stadsdelsnämnders och facknämnders ekonomiska utfall.
- 90 Drifts- och investeringsredovisning**
- 93 BLOCK 4 I SAMMANSTÄLLD REDOVISNING FINANSIELL ANALYS OCH RÄKENSKAPER**
- 95 Finansiell analys av sammanställd redovisning**
Här presenteras en finansiell analys av den sammanställda redovisningen.
- 100 Resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, noter och interna mellanhavanden**
- 107 Analys av Göteborgs Stadshus AB och dess kluster**
På dessa sidor utförs en resultat- och investeringsanalys av bolagens finansiella ställning och utveckling.
- 111 Göteborgs Stadshus AB med kluster i siffror**
- 112 REVISIONSBERÄTTELSE**
Här återfinns revisionsberättelsen för 2015.

Göteborgs Stad: Hållbar stad – öppen för världen

Göteborg är Sveriges näst största stad med drygt en halv miljon invånare. Staden har ett strategiskt läge mitt emellan Oslo och Köpenhamn och är kärnan och tillväxtmotorn i Göteborgsregionen och i Västra Götalandsregionen. Här finns många starka industrier och Skandinavians största hamn. Göteborg har alltid varit öppen för människor och influenser från hela världen.

Detta präglar bland annat stadens diversifierade näringsliv, som kännetecknas av innovation, kreativitet och högt kunskaps- och teknikinnehåll. Inom Göteborgsregionen finns multinationella företag, småföretagare och kluster inom 750 olika branscher. Göteborg är också en studentstad med hundratal yrkesutbildningar, två universitet och 50 000 studenter. Tre science parks, som knyter samman forskning med näringsliv och politik, ger hög kompetens samt stärker regionens attraktionskraft.

Våra stora utmaningar: Just nu står Göteborg inför ett stort utvecklingssprång. Staden växer kraftigt för att kunna göra plats för 700 000 göteborgare år 2035, vilket är 150 000 fler än idag. En sådan förändring märks, och den kräver att vi tänker hållbart. De närmaste 20 åren ska vi bygga 80 000 nya bostäder och arbetsplatser. Kollektivtrafiken ska utvecklas för att göra det lättare för människor att förflytta sig inom staden och arbetspendla hållbart. Göteborg ska växa till en nära storstad, med allt en storstad kan erbjuda men med fördelarna av korta avstånd, närhet mellan människor och en öppen, välkomnande miljö.

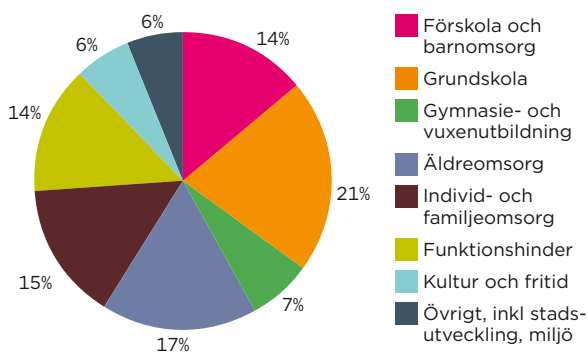
En förutsättning för en hållbar stad är en socialt sammanhållen stad. Skillnader i människors livsvillkor och hälsa måste utjämnas. Med fler göteborgare växer även kommunens ansvar att ge service och tjänster åt stadens boende, besökare och näringsliv.

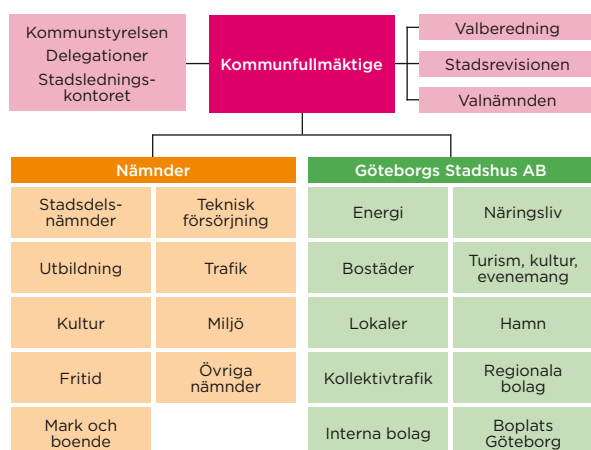
Vårt uppdrag: Sveriges kommuner ansvarar för ett antal lagstadgade områden inom samhällsviktig verksamhet. Här ingår vård, skola och omsorg, men bland de obligatoriska uppgifterna finns även bibliotek, plan- och byggfrågor, miljö- och hälsoskydd, renhållning, vattenförsörjning och räddningstjänst. Utöver dessa utförs frivilliga verksamheter som också är viktiga för samhället, till exempel fritids- och kulturverksamhet, parkskötsel och annan teknisk försörjning.

Verksamheten är omfattande och varierande och det krävs stor samordning för att verksamheten ska utföras effektivt och med god kvalitet. I Göteborgs Stad arbetar vi utifrån de tre hållbarhetsdimensionerna, den sociala, ekologiska och ekonomiska dimensionen. En hållbar tillväxt leder till en hög sysselsättning som ger ekonomiskt utrymme.

En vanlig arbetsdag ansvarar vi för verksamhet för 30 000 barn i förskola, 53 000 barn och ungdomar i grundskola och 16 000 ungdomar i gymnasiet. 8 000 personer med funktionshinder får stöd och service, 8 000 får hemtjänst och 4 000 får omsorg på äldreboenden. Under året hade våra simhallar 1,1 miljoner och biblioteken 4,2 miljoner besök. Liseberg hade 3,1 miljoner gäster och museibesöken uppgick till 800 000. Varje dag produceras 170 miljoner liter rent vatten och Styr & Ställ-cyklar lånades 727 000 gånger under året.

Så här används 100 kronor av skattepengarna: Vård, skola och omsorg utgör cirka 85 procent av Göteborgs kommuns nettokostnad.

Vår organisation: Göteborgs Stad styrs av politiker och innevarande mandatperiod är 2015 till och med 2018. Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ utgör stadens styrande minoritet.

Kommunfullmäktige är det högsta beslutande organet. I kommunfullmäktige sitter politiker som väljs av medborgarna. Under kommunfullmäktige finns kommunstyrelsen som leder och samordnar verksamheterna. Göteborgs Stad har en organisation med både förvaltningar och bolag. Kommunfullmäktige beslutar vilka förvaltningar och bolag som ska finnas och väljer ledamöter till dess nämnder respektive styrelser som ansvarar för det dagliga arbetet.

Stadsrevisionen granskar och utvärderar kommunstyrelsen, nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhet för att bland annat se till att de uppdrag som kommunfullmäktige har beslutat om genomförs effektivt och ändamålsenligt.

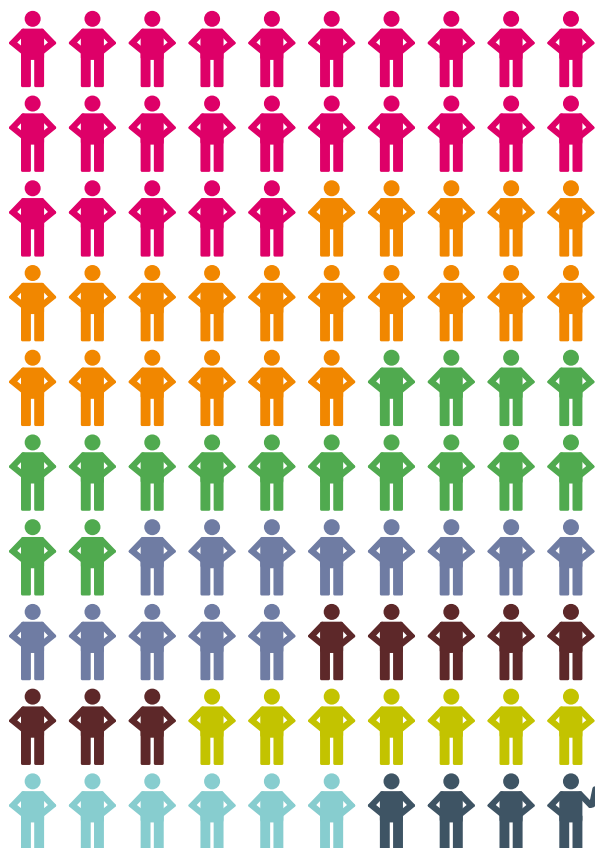
Våra anställda: Göteborgs kommun är den största arbetsgivaren i Göteborg med 45 000 anställda. 52 500 personer arbetar i Göteborgs Stad i över 100 olika yrken inom stadsdelar, fackförvaltningar eller kommunala bolag. Vårt gemensamma uppdrag är att skapa en bra vardag för alla göteborgare och att utveckla Göteborg för framtiden. Medelåldern för tillsvidareanställda i förvaltningarna är 46 år. Andelen utrikes födda i förvaltningarna är 24 procent, vilket ungefär speglar befolkningens sammansättning i staden.

Vår styrning: Styrningen formas utifrån ett antal utgångspunkter. Lagar och övriga författningar reglerar verksamheterna inom ett antal områden. Den politiska viljan tar form genom beslut om långsiktig inriktning, mål för den närmaste perioden och verksamheternas grundläggande uppdrag. Slutligen har boende, besökare och näringsliv genom sina dagliga kontakter med organisationen en påverkan på verksamheten.

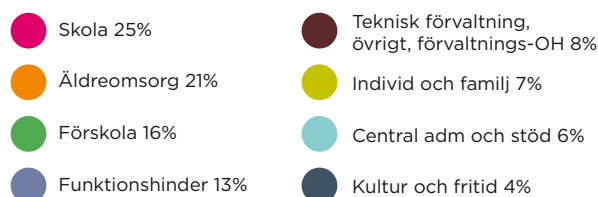
För att förverkliga intentionerna och strävan i utgångspunkterna styr vi organisationen med olika förutsättningar. Styrande dokument konkretiserar utgångspunkterna och gör dem kommunicerbara. Vi organiserar

oss och fördelar roller och ansvar för att tillsammans se till att det som ska uppnås genom de styrande dokumenten blir till verklighet i vardagen. Vi ger verksamheten resurser för att nå mål och utföra uppdrag. Som ett komplement till dessa "hårda" värden har vi förhållningssätt som ska vägleda oss i vår inställning till våra uppdrag och hur vi uppträder såväl internt som externt.

Vår styrning har en återkommande och sammanlänkad systematik. Analys av omvärld, vår verksamhet, nutid och framtid, utmaningar och risker förenas med politiska mål i planeringen av verksamheten. Kvalitets-säkring och kontroll är naturliga styrverktyg när vi genomför våra uppdrag korrekt och som det är tänkt. Genom vår uppföljning och analys säkerställer vi rätt resultat och låter aktivt förbättringsarbete och förnyelse ta vid när vi ser brister eller för att driva oss mot önskad utveckling.

Årsarbetare i Göteborgs kommuns förvaltningar

Kommunstyrelsens ledamöter 2015

Anneli Hulthén (S)
Kommunalråd,
ordförande

Ulf Kamne (MP)
Kommunalråd,
vice ordförande

Jonas Ransgård (M)
Kommunalråd

Daniel Bernmar (V)
Kommunalråd

Helene Odenjung (L)
Kommunalråd

David Lega (KD)
Kommunalråd

Dario Espiga (S)
Kommunalråd

Kristina Tharing (M)
Kommunalråd

Marina Johansson (S)
Kommunalråd

Johan Nyhus (S)
Kommunalråd

Maria Rydén (M)
Kommunalråd

Martin Wannholt
Kommunalråd

Lars Hansson (SD)
Kommunalråd

Karin Pleijel (MP)
Biträdande
kommunalråd

Mariya Voyvodova (S)
Biträdande
kommunalråd

Hampus Magnusson (M)
Biträdande
kommunalråd

Ann Catrine Fogelgren (L)
Biträdande
kommunalråd

Conny Johansson (S)
Biträdande
kommunalråd

1 FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Enligt fjärde kapitlet i den kommunala redovisningslagen ska kommunen upprätta en förvaltningsberättelse i årsredovisningen. Den ska vara en sammanfattning av årsredovisningen där väsentliga delar av stadens ekonomi och verksamhet fokuseras.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

11 Omvärldsanalys

Syftet med detta avsnitt är att ur ett omvärldsperspektiv beskriva samhällsutvecklingen i Göteborg och regionen.

15 Framtidsbedömning

I detta avsnitt redovisas och diskuteras konkreta och kända förhållanden och vad dessa innebär för Göteborgs Stad.

16 Sammanfattande finansiell analys

Den sammanfattande finansiella analysen lyfter fram den viktigaste finansiella utvecklingen och trenderna inom kommunen och den sammanställda redovisningen (koncernen).

18 Prioriterade mål och uppdrag

En viktig del av styrningen i Göteborgs Stad utgörs av de målen som kommunfullmäktige fastställt i budgeten. Här sker en redovisning av hur arbetet med dessa mål bedrivs liksom en uppföljning av kommunfullmäktiges uppdrag.

24 Väsentliga personalförhållanden

Förvaltningsberättelsen ska beskriva väsentliga personalförhållanden. Detta avsnitt fokuserar på kommunens personal ur ett antal aspekter.

Omvärldsanalys

Efter flera förhandlingar under första halvåret godkände euroländernas finansministrar det tredje krispaketet till Grekland. Andra halvåret präglades av terrorism, inbördeskrig i Syrien och flyktingströmmar med flyktingtragedier på Medelhavet. Men vid slutet av året enades världens länder om ett klimatavtal i Paris, med mål som även berör de rika länderna. FN:s säkerhetsråd beslutade strax före jul enhälligt om en färdplan för fred i Syrien. Millenniemålen ersattes med FN:s mål för hållbar utveckling. För första gången är männen i majoritet i landet men i de tre storstäderna är kvinnorna fortfarande något fler.

En av de största flyktingkriserna i modern tid

Under 2015 anlände drygt en miljon flyktingar till Europa. Det är mer än fyra gånger fler jämfört med 2014. Den överväldigande majoriteten tog sig med båtar från Turkiet till de närmaste grekiska öarna. Det rekordhöga antalet berodde inte på nya konflikter utan på att möjligheterna att ta sig till Europa förändrades. Under de sista fem månaderna anlände mer än 100 000 flyktingar per månad till Europa. Under toppmånaden oktober anlände drygt 220 000.

Tyskland tog emot flest asylsökande inom EU, över en miljon. Sverige tog emot näst flest, 163 000. Under första halvåret ansökte 29 000 om asyl i Sverige, under andra halvåret 134 000. En knapp fjärdedel, 35 000, av de asylsökande under 2015 var ensamkommande barn. De flesta var från Afghanistan.

Asylpolitiken förändrades

I juli började Ungern bygga ett 18 mil långt stängsel för att hindra flyktingar att ta sig in i landet. Det möttes med stark kritik i Västeuropa av både politiker och allmänhet. Bilder av flyktingar, barn och vuxna, som drunknade under försöket att ta sig över Medelhavet manade till gemensamma krafttag och solidaritet med flyktingarna. Men under hösten genomgick flera europeiska länders asylpolitik en förändring, från öppenhet till att bli allt mer restriktiv i takt med att antalet asylsökande fortsatte att öka. Länderna med flest asylsökande – Tyskland, Österrike, Norge, Danmark och Finland – antog en mer restriktiv asyllagstiftning och införde utökade gränskontroller i syfte att minska ländernas attraktivitet.

Även i Sverige möttes asylsökande av en öppen och generös attityd i början av hösten och många frivilliga engagerade sig för att hjälpa nyanlända. Men i oktober när 9 000 asylsökande registrerades per vecka blev situationen ohållbar i det svenska systemet för asylmottagning. Strax därefter nåddes en blocköverskridande nationell överenskommelse om att bland annat införa en tvingande lag för kommuner att ta emot flyktingar samt skärpta regler med

tillfälliga uppehållstillstånd. Sverige begärde dessutom omfördelning av flyktingar inom EU som en tydlig signal att Sverige tagit ett oproportionerligt stort ansvar.

Merparten ensamkommande barn är pojkar

Ensamkommande barn som sökte asyl befann sig i en speciellt utsatt situation som krävde extra insatser och beskydd av mottagarlandet. Sverige har genom Barnkonventionen åtagit sig att skydda alla barn som befinner sig i landet, oavsett legal status. För många var möjligheten till utbildning en viktig faktor som gjorde att de sökte sig till Sverige. Barnen kom från olika länder i världen, där de fem största nationaliteterna var Afghanistan, Somalia, Syrien, Eritrea och Marocko. Bland ensamkommande barn var 92 procent pojkar, cirka 43 procent var 13–15 år och cirka 50 procent var 16–17 år.

De stora variationerna i antal asylsökande mellan kommunerna innebar att vissa kommuner fick orimligt stor del av ansvaret för nyanlända. Bristen på anvisningsbara platser medförde att många asylsökande letade upp egna, ofta undermåliga, bostäder i kommuner där det redan fanns många nyanlända med anvisade platser. Situationen för nyanlända var svår på många håll, särskilt för barn. Många har bott trångt i stadsdelar med hög arbetslöshet och låga inkomster, vilket på både kort och lång sikt försämrar chansen till etablering och skapar sämre förutsättningar för att utjämna livsvillkor och hälsa. Samtidigt fanns kommuner med goda möjligheter att erbjuda arbete och utbildning där antalet asylsökande var lågt.

Ökad samverkan med det civila samhället

Sverige och Göteborg hade inte klarat inflödet av flyktingar på ett bra sätt utan det civila samhällets stora insats. Under 2015 tecknade sju organisationer avtal om Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) med Göteborgs Stad. Avtalet ska ge ensamkommande barn ett samlat stöd i form av boende och olika insatser. Arbetet har lyfts fram som ett gott exempel på samverkan. Då Göteborg varit tidigt ute med att ingå dessa partnerskap underlätade detta möjligheten att växla upp samarbetet under

hösten för att klara av det ökade antalet asylsökande. Förmågan att i samverkan snabbt lösa svåra situationer blev en viktig erfarenhet som staden tar med sig från hanteringen av den akuta flyktingsituationen 2015.

Dagens lagstiftning är otydlig gällande IOP och det behövs ett tydligt lagrum för att innovativa lösningar snabbare kan växa fram i samverkan med civilsamhället inom det sociala området. Men IOP har tagit en allt större plats på den nationella politiska nivån.

Asylsökande beräknas bli folkbokförda 2016. Handläggningstiden för att beviljas uppehållstillstånd överskrider ofta ett år, speciellt under rådande omständigheter, varför många av de som sökte asyl under året kommer att folkbokföras och därmed klassas som invandrade först under 2016 och 2017. Totalt fick 51 000 nyanlända uppehållstillstånd (blev kommunmottagna) i riket under 2015, vilket var en ökning jämfört med året innan med drygt 4 000 och en bidragande orsak till att invandringen till Sverige var större än någonsin, 134 000 personer. Trots att även utvandringen ökade något, innebar det att utbytet med utlandet gav ett rekordstort tillskott på 78 400 personer.

Männen bröt ett historiskt mönster

Befolkningen ökade i 239 av landets kommuner, i 115 av dem hade befolkningen istället minskat om det inte hade varit för invandringsöverskottet.

Det sattes inga rekord när det gäller födda och döda, men födelseöverskottet var fortsatt högt vilket tillsammans med invandringen innebar en rekordstor befolkningsökning, 103 662 personer.

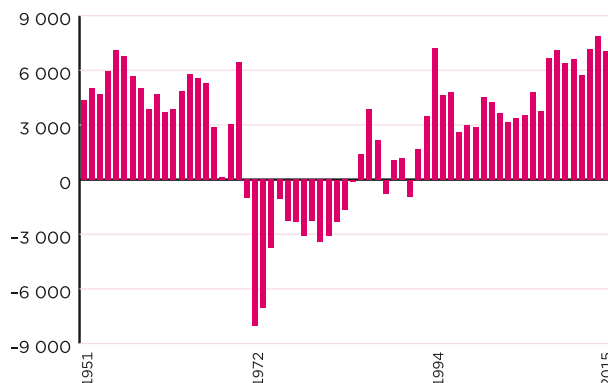
Under våren 2015 bröts ett historiskt mönster då männen för första gången var i majoritet i landet. Det finns flera orsaker till detta: männens medellivslängd ökar snabbare än kvinnornas (men är fortfarande drygt tre år kortare), i de högre åldrarna är kvinnorna i klar majoritet varför det också är fler kvinnor som avlider, och det är fler män än kvinnor som invandrar till Sverige. I storstäderna är dock kvinnorna fortfarande i knapp majoritet, men även här står männen för en större andel av befolkningsökningen.

Sju tusen fler göteborgare

I Göteborg mottogs 2 500 nyanlända med uppehållstillstånd, vilket motsvarar en något mindre andel av det totala antalet mottagna i riket än stadens andel av rikets totala befolkning. Det är ett historiskt sett högt antal men lägre än förra året (2 900). Detta bidrog till att invandringsöverskottet var högt, 4 600 personer, men något lägre än år 2014.

Antalet födda och antalet inflyttningar från övriga riket minskade något, antalet döda och antalet utflyttningar till övriga riket ökade något. Tillsammans med invandringsöverskottet innebar det en hög, men inte rekordhög, befolkningsökning. Vid årsskiftet fanns det 548 190 göteborgare, 7 045 fler än året innan.

Befolkningsförändring Göteborg - 1951-2015

Allra mest ökade befolkningen i stadsdelen Lundby där en stor andel av bostadsbyggandet i staden skett de senaste åren. Lundby har under de senaste två åren gått från att vara den befolkningsmässigt minsta (tionde) stadsdelen till en åttondeplats.

Fria rörligheten en grundbult i EU

Göteborgs Stad har under en följd av år uppmärksammat de EU-medborgare som kommit resande från de så kallade CEE-länderna (Central and Eastern Europe) till staden, så även 2015. En stor del av dem kom från Rumänien och Bulgarien och många var synliga i gatubilden genom att tigga. För att stanna längre än tre månader krävs att de är ekonomiskt aktiva, antingen som anställda eller arbetssökande. Deras svårigheter att komma in på arbetsmarknaden kvarstod även 2015. Många av dem pendlade därför fram och tillbaka mellan hemlandet och Sverige. Göteborgs Stad har gett barnen till dessa EU-medborgare möjlighet att gå i skola och finansierat en öppen förskola för romska barn.

En handlingsplan för insatser till gruppen som ofta lever i socialt och ekonomiskt utanförskap är på väg att antas i såväl Göteborgs Stad som inom övriga kommuner i Göteborgsregionen. Staden deltog också i EU-projektet Wellcome policy som inbegriper fem andra storstäder i västra Europa och där Göteborgs Universitet samordnar forskningsinsatserna.

Parallellt genomförde Business Region Göteborg tillsammans med Västsvenska Handelskammaren, Arbetsförmedlingen/EURES och näringslivsrepresentanter en förstudie om etableringen liknande Wellcome Center för att underlätta för EU-medborgare som vill flytta till Göteborg för att arbeta. Det är en grupp som tidigare inte uppmärksammats och där det inte funnits något strukturerat informationsstöd som anpassats till den intra-europeiska arbetskraftsmigrationen.

Världen överens om globala målsättningar

Under hösten antog FN 17 nya globala mål efter att millenniemålen gått ut. Nytt med målen är att de berör även de rika länderna, såsom Sverige, i och med att de är tuffare än millenniemålen. Samtidigt slogs miljö- och utvecklingsmålen ihop vilket skickade en tydlig signal att dessa bör hanteras tillsammans i genomförandet.

I december lyckades även världens länder enas om ett klimatavtal vid COP21 i Paris. Städerna och företags betydelse lyftes fram vid klimatförhandlingarna och Göteborgs Stad deltog på flera olika arenor för att bidra och påverka. Avtalets övergripande mål anger att den globala medeltemperaturökningen ska begränsas till under 2 grader jämfört med innan industrialismen och länderna ska nu göra ansträngningar för att klara under 1,5. Men det är bråttom för återigen slog världen rekord i högsta uppmätta globala medeltemperatur. Länderna ska nå målen enligt egna handlingsplaner, som uppdateras vart femte år. Inför mötet lanserade regeringen initiativet Fossilfritt Sverige vilket Göteborgs Stad har anslutit sig till. Sveriges mål är att bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer till 2030.

Klimatanpassning är den andra delen i klimatavtalets övergripande mål. I Göteborg pågick under 2015 planering och åtgärder för att förbereda staden för kommande högre havsnivåer och ökad risk för kraftiga skyfall. Länder och städer måste arbeta för att på ett långsiktigt hållbart sätt hantera olika former av stress som ett samhälle kan utsättas för om det så handlar om sociala eller miljömässiga händelser.

Den tredje delen av klimatavtalet är att skapa finansieringsflöden som stödjer både minskade utsläpp och det motstånd-

kraftiga samhället. Ett sätt är att ge ut gröna obligationer som under året var en fortsatt starkt växande marknad och där Göteborgs Stad har en framskjuten position. Tack vare dem och stadens klimatstrategiska program utsåg WWF Göteborg till Årets svenska klimatstad 2015.

Terrorhotet återigen påtagligt i Europa

I början av året blev terrorhotet återigen påtagligt i Europa då flera attentat genomfördes under året. Paris drabbades särskilt. Enligt Institute for Economics and Peace har antal döda i terroristattacker i världen nio-dubblats under 2000-talet och under 2015 dog över 32 000 personer. I jämförelse med andra länder är västra Europa förhållandevis förskonat från terrorism. Jakten på terrorister och ökad hotbild i Europa medförde att EU-kommissionen i december presenterade en rad åtgärder i syfte att förhindra terrorism.

Islamiska statens rekrytering av radikaliserade ungdomar i Europa medförde att Sverige i december valde att skärpa kriminaliseringen av terrorresor.

Synen på flyktingmottagande i förändring

Terror och flyktingkris stärkte invandrings- och EU-kritiska partier och attityder ytterligare. Även i Sverige förändrades attityden gentemot mottagandet av flyktingar men även mot invandringen generellt. Under hösten anlades bränder på flera tilltänkta asylboenden i landet, bland annat ett planerat flyktingboende i Floda. Trollhättan skakades i oktober då en elev och personal dödades i en knivattack i en skola där många hade utländsk bakgrund.

Samtidigt visade många på ett stort engagemang och solidaritet genom att ställa upp och hjälpa till att välkomna människor på flykt. "När det som bäst behövdes klev de goda krafterna fram och välkomnade de som kom hit" sade juryordföranden när tidskriften Fokus utsåg volontären till årets svensk 2015.

Svenska ekonomin fortsätter att vara starkare

Politisk oro inom EU, ekonomisk inbromsning i Kina och djupa recessioner i Brasilien och Ryssland bidrog till att den globala återhämtningen av konjunkturen gick fortsatt trögt under 2015. Den svenska ekonomin utvecklades däremot starkt och den segdragna lågkonjunkturen efter finanskrisen tycks vara på väg att övergå i högkonjunktur. En hög offentlig konsumtion som följd av den stora flyktinginvandringen var en bidragande orsak. En annan att det låga ränteläget drev inhemsk efterfrågan och bidrog till en relativt svag krona, vilket i kombination med förbättrad konjunktur inom OECD gynnade exporten. Inköp av bilar och sällanköpsvaror ökade starkt, nybilsregistreringen i Sverige ökade med 13,5 procent under 2015. Volvo sålde för första gången över en halv miljon bilar världen över och tredubblade sin vinst. Volvos goda resultat bidrog också till att Göteborgs Hamn ökade godsmängden med en miljon ton under året, till drygt 35 miljoner ton. Exporten av motorfordon och utländska besökares konsumtion i Sverige var två grenar som utvecklades starkt.

Den globala rörligheten ökade kraftigt under året. Dels den av yttre orsaker påtvingade som vi sett ovan, men även turismen nådde nya rekordnivåer under 2015. FN:s världsturismorganisation (UNWTO) rapporterar att den internationella turismen ökade med 4,4 procent. 1 184 miljoner utländska övernattningar skedde under året, en ökning med ungefär 50 miljoner. Enligt UNWTO står turismen, direkt och indirekt, för ungefär en tiondel av världens totala BNP och vart elfte jobb.

I Europa ökade antalet utländska övernattningar med 5 procent, och i Sverige ännu mer, med drygt 10 procent. Allra störst var ökningen i storstadsregionerna. Även den inhemska turismen ökade, i Göteborgsregionen ökade antalet svenska övernattningar med 5 procent jämfört med 2014. Landvetter flygplats satte passagerarrekor, Svenska mässan satte besöksrekord och Liseberg gjorde ett av sina bästa år någonsin med 3,1 miljoner gäster.

Minskad arbetslöshet men inte för alla

Den goda ekonomiska utvecklingen innebar att arbetslösheten i riket fortsatte att sjunka, om än långsamt. Ungdomsarbetslösheten sjönk snabbare och var i slutet av året den lägsta sedan 2009. Den goda utvecklingen kom dock inte alla till del. Bland unga som saknar gymnasieutbildning, har en funktionsnedsättning eller är födda utanför Europa ökade tvärtom arbetslösheten. Även antalet som är långtidsarbetslösa ökade, både totalt och bland unga.

I Göteborgsregionen minskade arbetslösheten något snabbare än i riket och nådde under hösten för första gången på mycket länge samma nivå som i Stockholmsregionen. I Göteborg minskade både arbetslösheten och ungdomsarbetslösheten snabbare än i de båda övriga storstäderna.

Inskrivna arbetslösa, andel (%) av arbetskraften

Samtliga 16–64 år	2013	2014	2015
Stockholm	7,1	6,6	6,4
Göteborg	9,4	8,8	8,4
Malmö	14,9	14,9	15,0
Riket	8,5	8,0	7,8
Ungdomar 18–24 år	2013	2014	2015
Stockholm	9,6	8,6	7,5
Göteborg	15,3	13,1	10,9
Malmö	24,5	23,3	21,6
Riket	17,2	15,0	13,3

Källa: Arbetsförmedlingen

Framtidsbedömning

2015 har framför allt präglats av flyktingsituationen både globalt och lokalt i Göteborg. Hur situationen utvecklas framåt är oklart och leder till mycket osäkra planeringsförutsättningar. Det stora antalet asylsökande i Sverige kommer att leda till ett ökat mottagande av flyktingar i Göteborg de närmaste åren, men exakt hur många är ytterst ovisst. Det sätter ytterligare fokus på de tre utmaningar som välfärdsområdet står inför kopplat till den demografiska utvecklingen:

- Bostäder för socialt utsatta grupper
- Kompetensförsörjning
- Verksamhetslokaler

Då många asylsökande är barn och unga kommer det att ytterligare öka behoven av för-, grund- och gymnasieskolor. Det leder också till ett ökat rekryteringsbehov av förskollärare, lärare, socialsekreterare med flera yrkesgrupper.

Ekonomiskt bedöms den ökade flyktinginvandringen på kort sikt leda till en ökad tillväxt, lägre arbetslöshet, ökad inflation och höjda räntor genom att den får en stark påverkan på efterfrågesidan av ekonomin. Främst gäller det den offentliga konsumtionen, men även den privata konsumtionen påverkas positivt genom att fler arbeten skapas. På lite längre sikt bidrar den också till en lägre försörjningskvot, det vill säga färre som varje person i arbetsför ålder ska försörja. Detta beror på ålderssammansättningen hos de som nu har flytt till Sverige. Hur utvecklingen blir av den ekonomiska försörjningskvoten är däremot inte lika självklart, det vill säga hur många som varje sysselsatt person ska försörja. Detsamma gäller för tillväxten och arbetslösheten på längre sikt. Om den utvecklingen blir positiv eller negativ beror på hur väl integrationen av de nyanlända fungerar på arbetsmarknaden. Om etableringstiden blir lika lång som den har varit under senare år riskerar utvecklingen att bli något sämre på fem till tio års sikt än enligt de antaganden som gjordes före den ökade flyktinginvandringen.

Trots det starka fokus som varit på flyktinginvandringen och konsekvenserna av den, är den demografiska utvecklingen med en åldrande befolkning en större utmaning på lite längre sikt när det gäller välfärdens finansiering.

En annan stor utmaning som Göteborg står inför är att bygga den hållbara staden som ska rymma 150 000 fler invånare år 2035. Det kräver inte bara bostäder utan även en klok utbyggnad av ny infrastruktur och robust

kollektivtrafik, lokaler för så väl handel och näringsliv som för offentlig service, men samtidigt skapa möjligheter för fritidsaktiviteter och rekreativa miljöer. Stadsutvecklingen behöver främja tillväxten samtidigt som den ska bidra till att minska skillnaderna i människors livsvillkor och minska vår klimatpåverkan.

En nästan lika viktig utmaning som att minska vår klimatpåverkan är att skydda stadens befolkning och anläggningar mot effekter av klimatförändringar och extrema väderhändelser. Göteborgs läge med närhet till vatten gör staden känslig för både översvämningar och skyfall och stadens övergripande målsättning är att både befintlig och planerad markanvändning ska vara robust mot dagens och framtidens klimatpåverkan.

För att nå en ökad social hållbarhet är det nödvändigt att segregationen minskar. Inom samhällsbyggnadsområdet handlar det mycket om att minska boendesegregationen genom möjligheten till blandad bebyggelse och ökad tillgång/användning av offentliga rum och mötesplatser där människor med olika villkor kan och vill mötas och få förståelse för varandras livsvillkor. Genom att skapa rumsliga förutsättningar för sociala möten och en attraktiv stadsmiljö stärks Göteborgs attraktionskraft såväl nationellt som internationellt.

Göteborg ska vara tillväxtmotorn i västra Sverige och är tillsammans med övriga storstadsregioner viktig för tillväxten i hela Sverige. Det är därför av avgörande betydelse att Göteborg fortsätter att vara en attraktiv stad för företag och studenter och att stadens förmåga att stödja innovation och utveckling stärks.

Att Göteborg växer innebär stora möjligheter. Samtidigt medför en växande stad också betydande ekonomiska utmaningar för att kunna finansiera både ökade krav på välfärd och en stadsutveckling som möter framtidens behov och utmaningar. Staden behöver därför utveckla och anpassa sin ekonomiska styrning och pröva nya vägar för att hitta nya finansieringslösningar och strukturer.

Sammanfattande finansiell analys

Göteborgs kommun redovisade 2015 ett resultat på 824 mkr. Det strukturella resultatet var 180 mkr, vilket innebär att de ekonomiska marginalerna som försämrats sedan 2011 ytterligare försämrades något. Det lagstadgade balanskravet uppfylldes vilket innebär att kommunen klarat detta krav samtliga år sedan det infördes. Göteborgs kommuns samlade investeringsvolym uppgick under året till 2,2 mdkr vilket var ungefär samma nivå som under 2014. Koncernen Göteborgs Stad redovisade ett resultat på 1 219 mkr. I förhållande till föregående år ökade resultatet med cirka 800 mkr.

Den finansiella analysen som redovisas på de två följande sidorna ska ses som en sammanfattning av den finansiella utvecklingen och ställningen i kommunen och koncernen Göteborgs stad. Mer ingående analyser finns i block tre och fyra längre fram i årsredovisningen.

GÖTEBORGS KOMMUN

Årets resultat

Göteborgs kommun redovisade ett resultat på sista raden på 824 mkr för 2015. Det strukturella resultat som visar det löpande driftresultatet i verksamheten var 180 mkr. I detta resultat räknas engångsposter, realisationsvinster och eventuell utdelning från bolag bort. Relateras detta löpande driftresultat till skatteintäkter och kommunal-ekonomisk utjämning uppgick resultatet till 0,7 procent. Detta mått visar på en fallande trend då resultat minskat över tid medan verksamhetens omfattning ökat.

Årets resultat på 824 mkr innebar ett överskott mot budgeterat resultat som var på 400 mkr. De främsta orsakerna till detta var att nämnderna redovisade överskott, att engångsintäkter erhöles från AFA-försäkring och att realisationsvinster som inte var budgeterade redovisades. Resultatet innebar att den budgeterade utdelningen från Göteborgs Stadshus AB på 670 mkr inte behövde tas ut. Göteborgs kommun uppnådde balanskravet och reserverade ytterligare resurser till resultatutjämningsreserven.

God ekonomisk hushållning ur ett resultatperspektiv

I den finansiella analysen i block tre beskrivs ett antal nyckeltal som visar på stabil ekonomisk situation över ett antal år. Men då realisationsvinsterna varit ett betydande inslag i de senaste årens resultat har det strukturella resultatet kraftigt försämrats under några år. De ekonomiska marginalerna i den löpande driftverksamheten har försvagats sedan 2011. Marginalerna framstår som

knappa med tanke på de utmaningar Göteborgs Stad står inför vad gäller stadsutveckling med stora investeringsbehov och ökade kostnader till följd av demografisk utveckling.

God ekonomisk hushållning bedöms råda i kommunen utifrån avvägningar av samspel mellan kommunfullmäktiges sex inriktningar och dess resultat över tid.

Årets investeringar

Göteborgs kommuns samlade investeringsvolym under året uppgick till 2,2 mdkr. Det var en lägre volym än vad som planerats i budgeten, vilket i huvudsak berodde på tidsförskjutningar. Delar av investeringsvolymerna finansieras av investeringsinkomster. Den investeringsvolym som ska finansieras av egna medel uppgick till 2,0 mdkr. Merparten av årets investeringar, cirka 45 procent, gjordes inom lokaler och bostäder. Investeringar i infrastruktur utgjorde cirka 35 procent, VA-verksamhet omfattade 14 procent och idrotts- och fritidsanläggningar 4 procent.

Eget kapital och soliditet

Kommunens egna kapital har över tid förstärkts till följd av redovisade positiva resultat. Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga handlingsutrymme och det visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med skatteintäkter. Soliditeten låg vid årets utgång på cirka 32 procent.

Balanskravet

Göteborgs kommun uppfyllde 2015 det lagstadgade balanskravet med ett resultat exklusive realisationsvinster på 379 mkr. Göteborgs kommun har därmed uppfyllt balanskravet samtliga år sedan införandet år 2000.

Detta resultat ställt mot 1 procent av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning gav ett överskott på 108 mkr som därmed ökade på resultatutjämningsreserven så att denna vid årets utgång uppgick till 657 mkr.

Göteborgs kommun i siffror

mkr	2013	2014	2015
Bruttokostnader	31 531	33 096	35 332
Balansomslutning	51 460	57 732	61 041
Årets resultat exklusive extraordinära poster	898	138	824
Årets resultat exklusive jämförelsestörande och extraordinära poster	728	610	625
Årets resultat	9 595	392	824
Investeringsvolym	2 394	2 190	2 214
Investeringsvolym inklusive investeringsinkomster	1 592	1 733	1 996

Göteborgs kommun / finansiella nyckeltal

procent	2013	2014	2015
Resultat och kapacitet			
Årets resultat exklusive jämförelsestörande och extraordinära poster / skatteintäkter	2,9	2,4	2,3
Skattefinansieringsgrad av investeringar inklusive investeringsinkomster	108	58	87
Soliditet	35	32	32
Risk och kontroll			
Kassalikviditet	66	70	81
Finansiella nettotillgångar (mkr)	-5 377	-6 074	-7 092
Kommunal skattesats (kr)	21,12	21,12	21,12

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING
- KONCERNEN

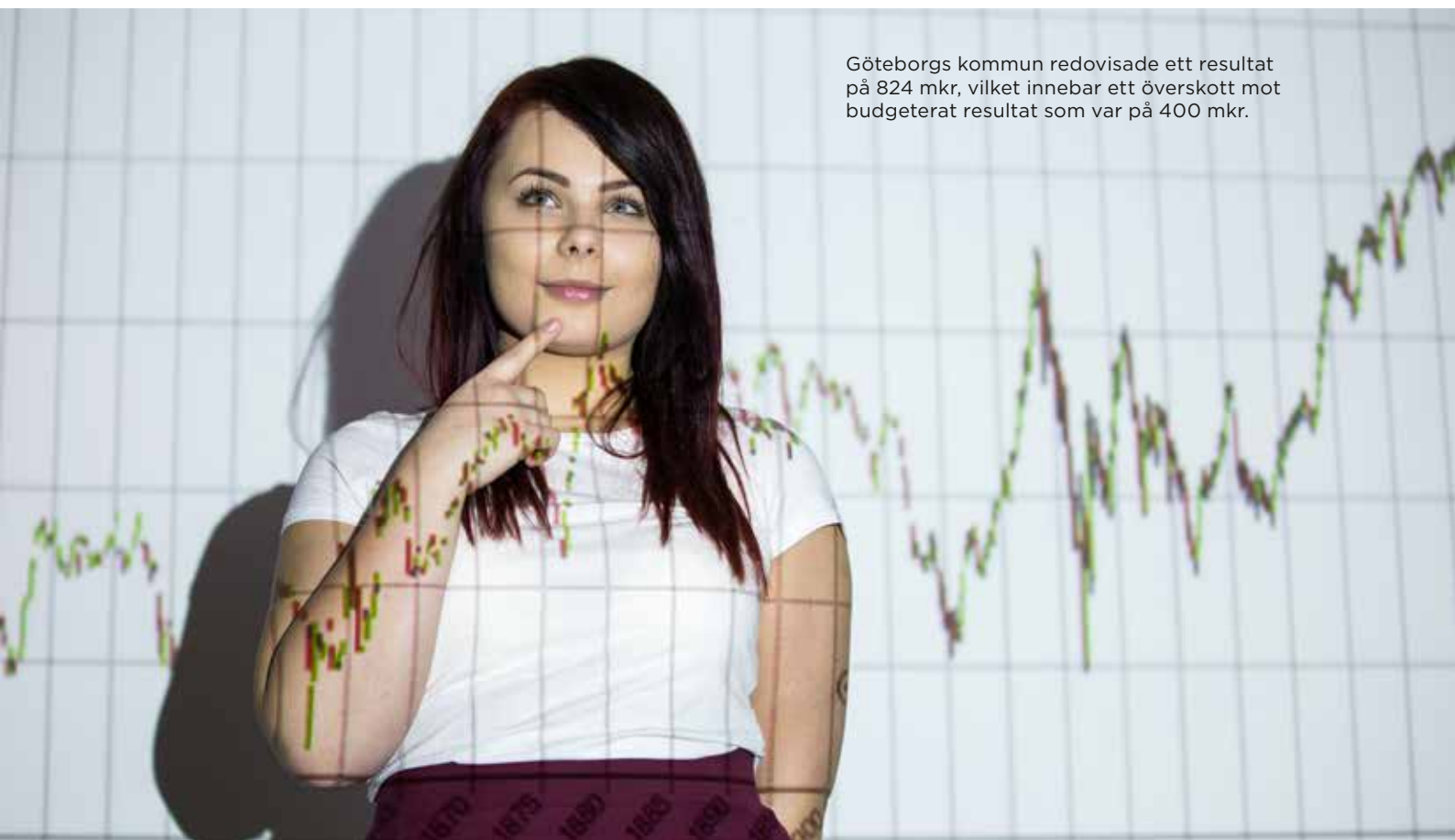
Koncernen Göteborgs Stad redovisade 2015 ett resultat på 1 219 mkr. Jämfört med 2014 var resultatet nära 800 mkr högre och det var framför allt kommunen som stod för ökningen. Koncernens investeringar uppgick 2015 till 6,0 mdkr. Det var en minskning med 0,3 mdkr jämfört med 2014. Bolagssektorns del av investeringsvolymen var 3,8 mdkr, kommunen stod för 2,2 mdkr. Jämfört med årets budget var investeringarna 2,3 mdkr lägre vilket främst är en följd av att projekt skjutits fram i tid.

Den sammanställda redovisningen för staden visar på positiv utveckling av ett antal finansiella nyckeltal under året. Graden av egenfinansiering av årets investeringar överstiger 100 procent, det vill säga full egenfinansiering. Soliditeten som stärkts under en rad av år stärktes ytterligare något. På motsvarande sätt har stadens skuldsättningsgrad minskat successivt under en längre tid. Kassalikviditeten vände uppåt från 30 till 35 procent efter att ha minskat något under de senaste åren.

Sammanställd redovisning i siffror

mkr	2013	2014	2015
Intäkter	48 230	48 470	50 780
Balansomslutning	81 074	81 468	83 121
Resultat efter finansiella poster	1 922	561	1 253
Årets resultat	1 733	433	1 219
Investeringsvolym	6 647	6 248	5 955
Soliditet	30	30	31

Göteborgs kommun redovisade ett resultat på 824 mkr, vilket innebar ett överskott mot budgeterat resultat som var på 400 mkr.

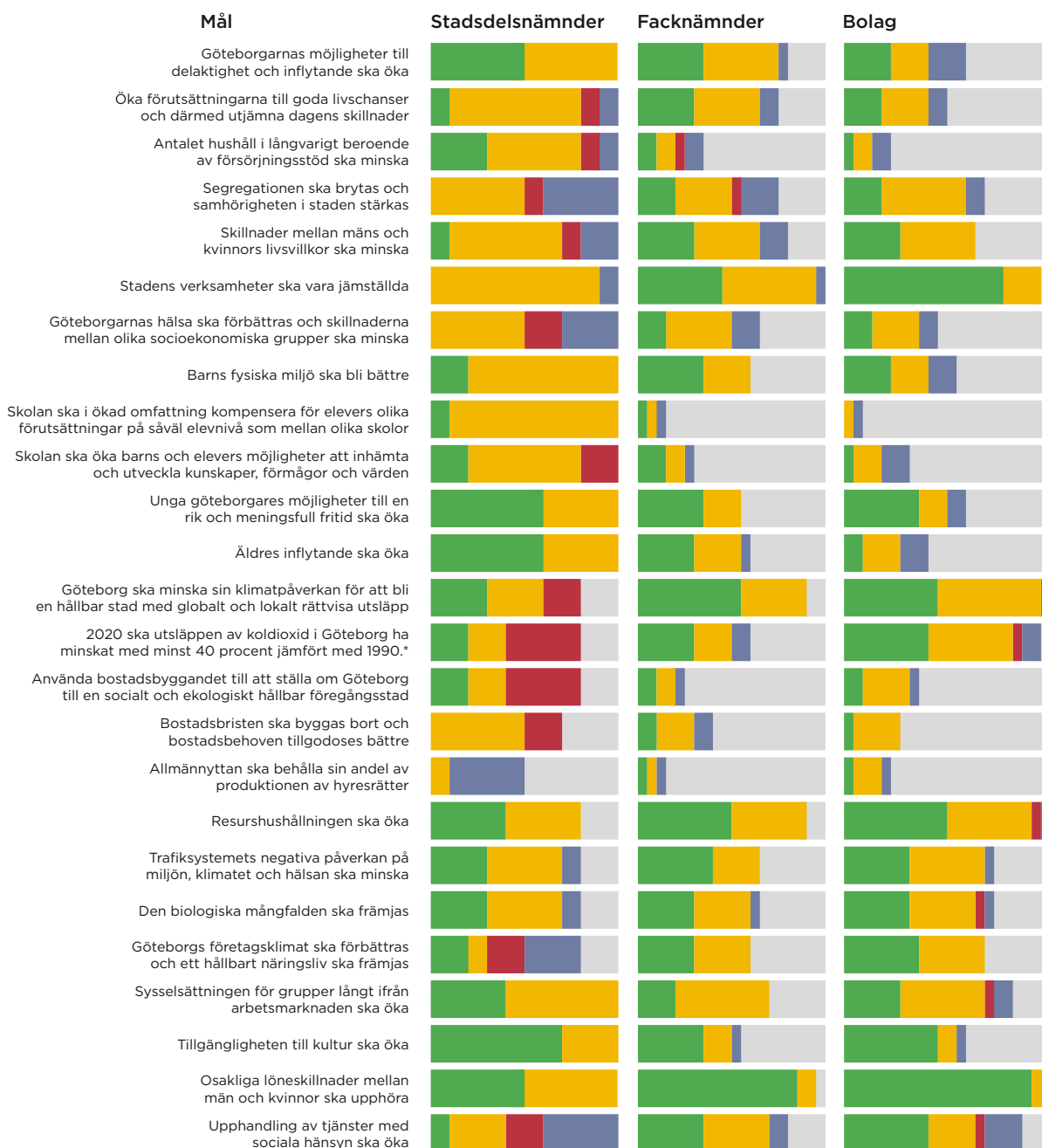
Prioriterade mål och uppdrag

Sammanfattande måluppföljning

Nämnder och styrelser har i sina årsrapporter gjort en bedömning av den förväntade måluppfyllelsen under mandatperioden för respektive av kommunfullmäktiges prioriterade mål. Bedömningen var sagd att utgå från nämndens/styrelsens bidrag till stadens samlade måluppfyllelse. Följande bedömningsgrunder har använts:

I de fall nämnden/styrelsen inte har gjort någon bedömning eller angett att målet inte ligger inom nämnden/styrelsens verksamhet har det markerats med grå färg i nedanstående figur

* 2035 ska de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser vara maximalt 3,5 ton koldioxidekvivalenter per invånare

Vid tolkningen av hur väl nämnder och styrelser bedömer att målen kommer att uppnås är det viktigt att väga in att olika nämnder/styrelser har olika påverkan på de olika målen. För till exempel skolans kompensatoriska mål har stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden den helt avgörande påverkan på hur väl målet uppnås och det är av mindre betydelse att flertalet facknämnder och bolagsstyrelser inte har tagit sig an målet.

Stadsdelsnämnder, facknämnder och bolagsstyrelser har även bedömt måluppfyllelsen utifrån något olika förutsättningar. Något generaliserande finns det ett mönster att stadsdelsnämnderna har bedömt den förväntade uppnådda effekten, medan framförallt bolagsstyrelserna har bedömt om det genomförs några aktiviteter. Tydliga exempel på där det ger en stor skillnad i bedömningen är jämställdhetsmålen: "Skillnader mellan mäns och kvinnors livsvillkor ska minska" och "Stadens verksamheter ska vara jämställda".

Ett annat exempel på där bedömningen har utgått från olika förutsättningar är målet "Osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor ska upphöra". De flesta nämnder och styrelser bedömer att måluppfyllelsen är god och att det inte finns några osakliga skillnader inom förvaltningen/bolaget. Några förväntar sig enbart en viss måluppfyllelse och utgår istället från ett stadenperspektiv. De bedömer att de skillnader som finns mellan likvärdiga yrkesgrupper som arbetar i olika förvaltningar/bolag inte kommer att upphöra inom mandatperioden.

Sammanfattning uppdrag

I budgeten för 2015 har kommunfullmäktige gett 42 uppdrag till stadens nämnder och styrelser. En del av uppdragen ska samtliga genomföra medan en del är riktade till nämnder och/eller styrelser utifrån deras specifika verksamhetsområde. 30 av uppdragen är helt nya medan resterande har funnits med tidigare år, i vissa fall något justerade.

17 uppdrag är genomförda och tio uppdrag är till stor del eller till hälften genomförda. Tolv av uppdragen är genomförda till viss del alternativt påbörjade. Två av uppdragen har inte kunnat genomföras. Ett av uppdragen har hänförts till en pågående utredning inom utbildningsområdet.

Elva uppdrag finns även med i budget 2016 varav ett redan genomförts under 2015.

Alla nämnder och bolag ska ta fram lika-behandlingsplaner i förhållande till alla diskrimineringsgrunderna. Arbetet ska gälla ur såväl personal- som invånarperspektiv

När det gäller invånarperspektivet har flertalet nämnder/styrelser genomfört uppdraget. Som planerat har flera stadsdelsnämnder arbetat tydligare med uppdraget under 2015. Fackförvaltningarna och bolagen har tagit steg framåt. Sammantaget syns en väsentlig skillnad i genomförande jämfört med 2014.

Uppdraget har genomförts ur ett personalperspektiv.

Barnfamiljer ska erbjudas ökat försörjningsstöd under högtider

Uppdraget har genomförts i samband med revideringen av riktlinjerna för ekonomiskt bistånd som beslutades av kommunfullmäktige i december. Hushåll med barn, som uppburit ekonomiskt bistånd under minst 10 månader, har rätt till utökat försörjningsstöd under motsvarande två valfria högtidsdagar under en 12-månadersperiod, då dagsnormen enligt riksnormen fördubblas för respektive hushåll.

Andelen kvalificerade familjehem ska öka och fungerande alternativ till institutions-placeringar ska utarbetas

Uppdraget har inte genomförts. Ambitionen att rekrytera kvalificerade familjehem finns men den rådande personalsituationen och högt inflöde av nytillkomna ärenden omöjliggör ett långsiktigt arbete. Rekryteringen av familjehem har fördubblats 2015 vilket på sikt ökar möjligheterna att få kvalificerade familjehem

Missbruk ska förebyggas och individer ska tidigt få stöd att bryta sitt beroende

Samtliga nämnder har genomfört uppdraget.

För att sänka trösklarna till boende i allmännyttan ska staden utreda möjligheten att sänka de ekonomiska kraven att bli hyresgäst och att dela på kontrakt, genom så kallade kompiskontrakt

Förvaltnings AB Framtiden rapporterar att arbete med uppdraget pågår. För närvarande sker en översyn av policy för uthyrning.

Skapa ett stödprogram för kvinnors organisering

Sociala Resursnämnden har genomfört uppdraget.

Staden ska starta ett projekt utifrån den modell som används i det så kallade Toleransprojektet i Kungälv

Social resursnämnd har genomfört uppdraget.

Alla verksamheter ska ha könsuppdelad statistik och göra en kartläggning av resursfördelning utifrån kön

Uppdraget har till stor del genomförts. 23 kartläggningar är gjorda varav 5 tidigare än 2015. Två pågår. Fler tar fram könsuppdelad statistik.

Ungefär hälften av nämnderna/bolagen har genomfört uppdraget ur ett medarbetarperspektiv. Flera anger att de har könsuppdelad statistik, mäter jämställdheten med verktyget Jämix och gör lönekartläggningar. Några har gjort resurskartläggning av utbildningssatsningar och nyttjande av företagshälsovård.

Alla enkelt avhjälpa hinder ska vara undanröjda i kommunens publika lokaler och på allmän platsmark under mandatperioden

Uppdraget är genomfört till viss del. Kulturnämnden och fastighetsnämnden beräknar att alla enkelt avhjälpa hinder är åtgärdade 2017. Övriga nämnder är antingen i början av åtgärdsarbetet eller i full gång. Lokalnämnden har som mål att vara klar med åtgärderna under mandatperioden.

Minska barngruppernas storlek i förskolan

Hälften av nämnderna har genomfört uppdraget. De fem stadsdelarna som inte har genomfört uppdraget uppger att de ekonomiska förutsättningarna inte har medgett att minska barngruppernas storlek. Full behovstäckning har prioriterats och dessutom saknas lokalförutsättningar samt råder brist på förskollärare.

Öka vistelsetiden i förskolan för barn till långvarigt arbetslösa

Hälften av nämnderna har genomfört uppdraget. De stadsdelar som inte har genomfört uppdraget uppger att sekretessen mellan förskola och individ- och familjeomsorgen har gjort att uppdraget inte har kunnat genomföras. Stora barngrupper har försvårat uppdraget.

Den normkritiska kompetensen hos personal ska förstärkas så att den är tillgänglig för varje förskola och skola

Flertalet stadsdelsnämnder rapporterar att de genomfört uppdraget. Två stadsdelsnämnder rapporterar att uppdraget är påbörjat och en stadsdelsnämnd att uppdraget inte är genomfört. Den stadsdel som inte genomfört uppdraget har under året gjort förberedelser men inte kommit igång med aktiviteter.

Skolan ska erbjuda kurser i feministiskt självförsvar

Nio stadsdelar har genomfört uppdraget. I en av stadsdelarna är uppdraget delvis genomfört

Kurser i feministiskt självförsvar har företrädesvis anordnats för eleverna i grundskolans senare årskurser.

En expertgrupp ska tillsättas för att bidra till utvecklingen av skolans verktyg baserat på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Stadsledningskontoret har påbörjat ett arbete med att ta fram indikatorer som mäter elevers förbättringar på en aggregerad nivå (skola, stadsdel och Göteborgs stad). Uppdraget innebär också att hitta verktyg för att mäta väsentliga faktorer för framgångsrik undervisning och lärande.

Ett aktivt arbete pågår för att skapa förutsättningar för ökad bostadsproduktion. Bland annat har fastighetsnämnden avsatt byggrätter för att skapa förutsättningar för fler bo- och byggemenskaper.

Foto: Jeanette Larsson

Kommunstyrelsen får i uppdrag att se över lärarnas administrativa uppgifter och ta fram en handlingsplan för hur de kan minska och förenklas

Arbetet med att ta fram en långsiktig plan för att minska och förenkla lärarnas administrativa arbete har påbörjats.

Förvaltningarna har tagit fram handlingsplaner för förbättring av lärarnas arbetsmiljö. Under hösten genomfördes en uppföljning (enkät) av upplevelsen av gjorda insatser i samverkan med lärarnas fackliga organisationer. Uppdraget kvarstår även 2016 och arbetet kommer att fortsätta.

Alla skolor ska erbjuda läxhjälp och studiehjälp på och utanför skoltid och även på modersmål

Uppdraget har till stor del genomförts. Fem stadsdelsnämnder samt utbildningsnämnden anger att uppdraget är helt genomfört. Övriga stadsdelsnämnder anger att de endast delvis utfört uppdraget då de inte kunnat erbjuda studiestöd på modersmål fullt ut.

Brukare ska så långt det är möjligt ha tillgång till kontaktpersoner på sitt modersmål

Uppdraget är genomfört. En hög andel av brukarna inom hemtjänst och äldreboende har tillgång till kontaktpersonal på sitt modersmål. Det förefaller vara svårast att tillgodose kontaktpersonal på modersmål i stadsdelsnämnder där brukarna talar många olika språk. För att underlätta matchning har inventeringar av språkkompetens bland medarbetarna genomförts.

Anhörigstödet ska utredas

Utredningen har genomförts och de reviderade riktlinjerna behandlas i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige under våren 2016.

Fler former av boendelösningar ska tas fram

Fastighetsnämnden har genomfört uppdraget. Nämnden har avsatt byggrätter för att skapa förutsättningar för fler bo- och bygggemenskaper. Nämnden ser behov av att utveckla fler modeller för att föreningar och mindre byggherrar ska kunna delta i stadsbyggandet i större utsträckning.

En handlingsplan för att minska antalet fallskador hos brukare av hemtjänst och boende på äldreboende ska tas fram

Uppdraget är genomfört. Stadsledningskontoret har arbetat fram ett förslag till en för staden övergripande handlingsplan för att minska antalet fallskador hos brukare av hemtjänst och äldreboende, vilken antogs av kommunstyrelsen i november 2015.

Stadsledningskontoret har arbetat fram ett förslag till en för staden övergripande handlingsplan för att minska antalet fallskador hos brukare av hemtjänst och äldreboende.

Utreda vilka aktiviteter som kan läggas till i pensionärskortet för kollektivtrafik

Stadsledningskontoret har utrett vilka ytterligare aktiviteter som kan läggas till pensionärskortet för kollektivtrafik. Förslaget har överlämnats till de politiska partierna för ställningstagande inför budgetarbetet för 2017.

En handlingsplan för att förbättra arbetsvillkoren och arbetsmiljön inom äldreomsorgen ska tas fram

Uppdraget är genomfört. Handlingsplanen behandlas i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige under vintern 2016.

Utarbeta en plan för hur Göteborg långsiktigt ska bygga bort bostadsbristen

Uppdraget har inte genomförts men aktivt arbete pågår för att skapa förutsättningar för ökad bostadsproduktion. Fastighetsnämnden, byggnadsnämnden och trafiknämnden kommer att genomföra ett gemensamt planeringsarbete med syftet att skapa samsyn kring målet och hur respektive nämnd bidrar till målet. Fastighetsnämnden bedömer att en sammanfattande handlingsplan kan presenteras under 2016.

Fler bostäder för personer med funktionshinder ska tas fram

Uppdraget är genomfört men behoven är inte tillgodosedda. Under 2015 har 63 lägenheter producerats i bostäder med särskild service (BmSS) och 42 lägenheter har förmedlats via F100 (kommunala bostadsbolag erbjuder lägenheter till personer med funktionsnedsättning). Enligt planen för boende inom funktionshinder behöver ytterligare 300 lägenheter i BmSS skapas under perioden 2016–2018.

Biltrafiken i Göteborg ska minska. Gång-, cykel- och kollektivtrafik ska prioriteras.

En långsiktig strategi för upprustning av allmännyttans bostäder ska tas fram

Uppdraget är genomfört till viss del. Förvaltnings AB Framtiden har en tioårig planering för underhåll och investeringar i fastigheterna. Dotterbolagen har tagit fram strategier som tar hänsyn till sociala och tekniska behov. Förvaltnings AB Framtiden avser även att ta fram en koncerngemensam strategi för allmännyttans upprustning som tydligt kopplas till stadens arbete med stadsutveckling.

Ett Hemlösas hus som en träff- och kontaktpunkt för hjälp och stöd åt hemlösa ska inrättas i samverkan mellan olika aktörer

Social resursförvaltning rapporterar att uppdraget är påbörjat. Planering av verksamheten pågår tillsammans med brukare och idéburen sektor och ytterligare aktörer kommer att involveras. Förvaltningen har lämnat in en verksamhetsbeskrivning till lokalförvaltningen och Higab AB och inväntar besked om lokal för verksamheten.

Inom tre år ska Förvaltnings AB Framtiden färdigställa 1 400 lägenheter per år

Förvaltnings AB Framtiden har påbörjat uppdraget och kraftsamlar för att nå målet genom att samla nyproduktionen i ett byggherrebolag. Antal markanvisningar och detaljplanestarter har stadigt ökat. Samarbetet med stadens aktörer är gott och ger förutsättningar för ökad bostadsproduktion.

Modeller för att bygga lägenheter med låg hyra ska tas fram

Uppdraget har genomförts till viss del och arbete pågår. Älvstranden Utveckling AB har genom Frihamnsprojektet tagit fram en modell där en del av hyresbeståndet ska vara lägenheter till lägre hyra. Förvaltnings AB Framtiden medverkar i arbetet. Fastighetsnämnden har utvärderat tävlingen vid Guldmyntsgatan. Utvärderingen och resultaten av modellutvecklingen i Frihamnen ligger till grund för det fortsatta arbetet.

Biltrafiken i Göteborg ska minska

Trafiknämnden har genomfört uppdraget. Investeringsprojekt har planerats och genomförts i enlighet med Trafikstrategi för en nära storstad. Det innebär att gång-, cykel- och kollektivtrafik prioriteras i projekten. I exploateringsplaneringen bevakas att stadsplanering sker i samklang med trafikstrategins inriktning.

Andelen ekologisk mat ska vara minst 40 procent innan mandatperiodens slut

Uppdraget har genomförts med marginal genom att andelen ekologisk mat för staden uppgår till 45 procent. Det goda resultatet beror till stor del på att staden sedan november 2014 har ett nytt grossistavtal som innebär att konventionell mat successivt fasas ut till förmån för ekologisk mat och där bland annat endast ekologiskt kött och chark upphandlats.

Samtal ska påbörjas med Mölndals kommun och Trafikverket om att bygga en ekodukt över Söderleden

Uppdraget har genomförts. Arbetet pågår inom ramen för trafikutvecklingsarbete inom Fässbergsdalen.

Handlingsplanen för att det ska vara enkelt att driva företag i Göteborg ska implementeras i staden

En ny handlingsplan har tagits fram och antagits under året. Respektive berörd organisation ansvarar nu för att arbeta in handlingsplanen i det ordinarie arbetet.

En handlingsplan för att stimulera hållbara innovationer och kreativt entreprenörskap ska tas fram

Uppdraget har till stor del genomförts. Handlingsplanen har kopplats till kommunfullmäktiges uppdrag att ta fram en strategi för innovationsarbetet innefattande en modell för hur staden ska jobba med innovationsprojekt. Ett första utkast har behandlats av styrgruppen för arbetet med strategin samt i stadens nybildade samordningsforum för forsknings- och innovationsfrågor. Handlingsplanen beräknas vara färdigställd för godkännande under våren 2016.

Alla elever i grundskolan ska erbjudas minst ett scenkonstbesök per år

Samtliga stadsdelsförvaltningar och kulturförvaltningen har genomfört uppdraget. Kulturförvaltningen har subventionerat barns och ungas scenkonstbesök via utjämningsbidraget som ges till professionella musik-, dans- och teateraktörer inom Göteborgs fria kulturliv.

Kulturskolan ska byggas ut under två år så att kön försvinner

Uppdraget har endast till en mindre del genomförts. Alla kulturskolor har på olika sätt tagit sig an uppdraget och gjort aktiva insatser för att bereda fler elever plats. En majoritet av stadsdelsnämnderna bedömer att kön till kulturskolan är på ungefär samma nivå som tidigare år. Lokalfrågan är den enskilt största utmaningen för kulturskolan. Behov finns också av översyn av mål och taxor för kulturskolan och El Sistema.

Av den arbetade tiden i Göteborgs Stad ska max fem procent utföras av timavlönad personal

Uppdraget har endast genomförts till en del. Uppdraget har funnits under ett antal år och andelen tid utförd av timavlönade har successivt minskat, dock har på övergripande nivå ingen minskning skett 2015, andelen uppgick till 7,3 procent. Både minskningar och ökning- ar har skett inom stadsdelarnas olika verksamheter som tagit ut varandra på totalnivån. Arbetet med att minska andelen fortsätter.

Andelen födda utanför Norden samt andelen kvinnor ska öka på chefsnivå. En handlingsplan ska tas fram.

Uppdraget att ta fram en handlingsplan för att öka andelen chefer födda utanför Norden har genomförts. Aktiviteter genomförs både på kommuncentral och på förvaltningslokal nivå. På kommuntotalen har andelen chefer födda utanför Norden ökat från 5,5 till 6,3 procent.

Uppdraget att öka andelen kvinnor på chefsnivå är för de flesta nämnder och bolag genomfört sedan tidigare. Könsfördelningen är jämställd på övergripande nivå, trots att några nämnder och bolag har en något lägre andel bland chefer.

Lönenivåerna för de högsta cheferna ska hållas tillbaka och skillnaderna mellan högsta och lägsta lön ska minska

Uppdraget har inte genomförts. Löneökningarna i löne- översynen för de högsta lönerna var procentuellt lägre än för låga löner, men nominellt har det inte inneburit minskad löneskillnad mellan högsta och lägsta lön. Lönesättningen vid nyrekrytering har även inneburit att en minskning inte varit möjlig.

Staden ska arbeta vidare med projektet för arbetstidsförkortning under 2015-2016

Uppdraget har genomförts. Projekt med 6-timmarsdag inom ett äldreboende i Västra Hisingen har startat och förlängts till och med 2016.

Förvaltningar och bolag ska erbjuda alla tillsvidareanställda heltidstjänster liksom möjlighet till deltid

Cirka hälften av nämnder/bolag har genomfört upp- draget att erbjuda heltidstjänster. För övriga är det genomfört i högre grad än föregående år. Att genomföra det fullt ut inom förskolan och för nattpersonal återstår. Andelen av tillsvidareanställda med heltid är 92 procent. Möjligheten till deltid har under året stärkts genom nya anvisningar för beviljande av tjänstledighet.

En modell för att jämställdhetsbe- räkna investeringar ska tas fram och implementeras

I de investerande nämndernas och bolagens underlag inför budget 2017 har arbetet med att jämställdhetsbe- räkna investeringsprojekten påbörjats. Verksamheterna har kommit olika långt i sina analyser och modeller och arbete behöver utvecklas vidare under kommande planperiod.

Under 2015 ska minst 50 procent av stadens tjänsteupphandlingar göras med social hänsyn

Uppdraget har endast genomförts till en del av nämnder och bolag. Orsak till att uppdraget inte kunnat genom- föras är att det inte har utförts några tjänsteupphand- lingar eller att nämnder/bolag inte har sådana typer av upphandlingar utan mestadel avropar ramavtal. En annan orsak är att genomförda upphandlingar är för små för att omfatta sociala hänsynskrav, utifrån exempelvis volym eller avtalstid.

Väsentliga personalförhållanden

Stadens verksamheter växer och främst förvaltningarna har haft stora rekryteringsbehov under året. Främst inom skolan och socialtjänsten har personalbehoven ökat kraftigt med anledning av det stora antalet nyanlända. Många medarbetare och chefer upplever att arbetsbelastningen och arbetstempot har ökat. Sjukfrånvaron fortsätter att öka, främst bland kvinnor i de så kallade kontaktyrkena. Handlingsplaner för förbättrad arbetsmiljö med fokus på förebyggande insatser är ett prioriterat område.

Personalvolym

Personalvolymen (arbetad tid) inom Göteborgs förvaltningar och kommunala bolag uppgick 2015 till 44 200 årsarbetare. Inom förvaltningarna ökade personalvolymen med 1 000 årsarbetare till 37 600. För stadsdelarna var ökningen drygt 600 årsarbetare och nästan 400 inom övriga förvaltningar. Hälften av ökningen har skett inom individ- och familjeomsorg och grundskola. Procentuellt var ökningen störst inom individ- och familjeomsorg, men även äldreomsorg och gymnasieskola har ökat. Ökningen inom bolagssektorn var drygt 100 årsarbetare, till 6 600.

En stor del av ökningen av personalvolymen beror på ökat antal nyanlända elever till grund- och gymnasieskola, samt social resursförvaltnings ökade uppdrag och ansvar för under hösten nyanlända ensamkommande barn och unga. Dessutom har stadsdelarna enligt plan ökat bemanningen inom socialtjänsten för barn och unga.

Antal anställda

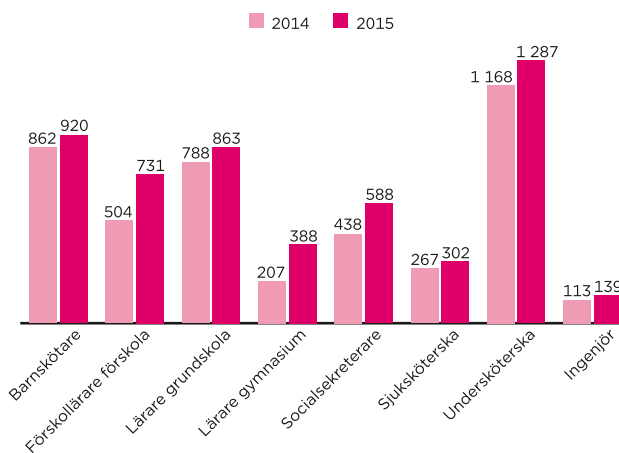
Under 2015 ökade antalet medarbetare i förvaltningarna mer än under de närmast föregående åren. I december 2015 uppgick antalet medarbetare vid förvaltningarna till 45 000, en ökning under året med 1 900. Inklusive kommunala bolag hade staden då 52 500 medarbetare. Förvaltningarnas ökning är störst inom individ- och familjeomsorg, dels med anledning av planerad utökning inom socialtjänst för barn och unga, dels på grund av ökningen av ensamkommande barn under hösten. En relativt stor andel av den senare ökningen utgörs av timavlönad personal på boenden. Antalet medarbetare har också ökat inom grundskola, gymnasieskola och äldreomsorg. Antalet tillsvidareanställda vid förvaltningarna ökade med 1 200. Denna ökning kan bland annat ses inom yrkesgrupperna förskollärare, personal inom habilitering/funktionshinder, lärare, skolpersonal, ingenjörer/arkitekter och socialsekreterare.

Andelen tillsvidareanställda på förvaltningarna som har en anställning på heltid har ökat från 91 till 92 procent under året. Arbete kvarstår för att i ökad utsträckning kunna erbjuda även nattpersonal heltidstjänst. Andelen inom bolagen var 97 procent. Under flera år har det varit en prioriterad fråga i kommunfullmäktiges budget att öka denna andel, 2010 var den 82 procent.

Rekryteringsbehov

Flertalet förvaltningar har utökat sin verksamhet och rekryteringsbehoven har varit omfattande under året. Sammantaget gjordes 12 800 rekryteringar vilket är nästan 3 000 fler än under 2014. Flera av kommunens yrkesgrupper är starkt konkurrensutsatta. Kommunen har som arbetsgivare stått sig förhållandevis väl i konkurrensen på den regionala arbetsmarknaden och bland annat rekryterat många förskollärare, lärare, sjuksköterskor, socialsekreterare och ingenjörer. Trots detta beskriver flera förvaltningar stora svårigheter att klara sina rekryteringsbehov.

Externa rekryteringar till månadsanställning (tillsvidare och tidsbegränsade) – 2014 och 2015

Marknadsföring av staden som arbetsgivare

För att klara stadens långsiktiga kompetensförörjning är det viktigt att elever, ungdomar, studenter och andra känner till och upplever staden som en attraktiv arbetsgivare. Ett nytt sätt att nå olika målgrupper har testats i något större skala under 2015. Genom att arrangera arbetsmarknadsdagar i egen regi när vi ut med bilden av Göteborgs stad som arbetsgivare, utan att drunkna bland andra på stora mässor och event. Utvärderingen av försöket har genomgående visat positiva resultat. Elever och studenter uppger att de fått en helt ny bild av staden som arbetsgivare och många visade stort intresse för att arbeta i staden. Arbetsmarknadsdagar i egen regi

kompletterat med deltagande i andra marknadsföringsaktiviteter kommer att intensifieras kommande år.

Olika former av praktik är en viktig inkörsport för presumtiva medarbetare och ett stort antal elever och studenter gör sin praktik på någon av stadens arbetsplatser. Även feriearbete för gymnasieungdomar och grundskoleelever ger möjligheter att skapa en positiv bild av staden som arbetsgivare. Under året har 1 500 gymnasieelever och 1 800 elever i årskurs 9 haft feriearbete i staden.

Chefsförsörjning

372 nya chefer har anställts i förvaltningarna under året (272 kvinnor och 100 män). Det är 100 fler än under 2014. Antalet chefer i tjänst har ökat med 76 jämfört med 2014. Samtidigt är det fler chefer som lämnat kommunen. Under 2015 har omsättningen ökat bland chefer inom individ- och familjeomsorg (IFO) och funktionshinder, samt rektorer. Inom äldreomsorgen har rörligheten bland enhetschefer varit hög under flera år och 2015 var inget undantag. För att säkra tillväxten av nya chefer och bereda möjligheter för medarbetare att utvecklas och göra karriär inom staden finns interna chefsförsörjningsprogram för presumtiva chefer på alla nivåer. Det finns ett stort intresse bland medarbetare och chefer för deltagande i de olika programmen.

Intern och extern personalrörlighet

Staden är en stor arbetsgivare och det finns goda möjligheter för medarbetare att utvecklas och finna nya arbetsuppgifter, i den egna eller i annan förvaltning eller i något av våra bolag. Den interna rörligheten var 12,4 procent vilket är en liten minskning jämfört med 2014. Under året lämnade 2 800 medarbetare sin anställning i kommunen. Personalomsättningen var 8,5 procent vilket är en ökning med 1,8 procentenheter jämfört med 2014. Bland socialsekreterare och sjuksköterskor har personalomsättningen ökat mest och utgör ett stort problem för verksamheten. Under året avgick knappt 800 medarbetare med pension från förvaltningarna. Fler och fler arbetar fram till 67 år, 2015 var 40 procent över 65 år vid pensioneringen. Även i yrkesgrupper där personal hittills gått i pension tidigt, exempelvis undersköterskor, ökade andelen som arbetade till efter 65 år.

Jämställdhet på arbetsplatser

Det sker ett aktivt jämställdhetsarbete i Göteborgs Stad ur flera aspekter. Grundstrukturen med könssegregerade verksamheter och yrkesgrupper gör att jämställdhetsarbetet måste vara varierat och ihärdigt, för att på lång sikt skapa ett jämställt yrkesliv, och innebär att staden inte fullt ut förfogar över lösningarna. Fler yrkesgrupper behöver få mer jämn könsfördelning för att öka jämställdheten.

I princip alla förvaltningar och bolag har utvecklat jämställdhetsplanerna till att också bli planer för lika rättigheter och möjligheter. Inom staden sker ett kontinuerligt arbete med att säkra HR-processerna, då till exempel rekryteringar till chefs- och andra tjänster, tester vid urvalssituationer och fördelning av praktikplatser ska ske jämställt och icke-diskriminerande. Så har

även testverktyg för urvalssituationer kvalitetssäkrats. Göteborgs Stad har under året fortsatt arbetet för att skapa hållbara och jämställda villkor och förutsättningar för chefer inom traditionellt mans- respektive kvinnodominerade verksamheter, med till exempel ökat stöd till chefer i rekryteringsarbetet inom stadsdelarna.

Könsfördelningen bland chefer i stadens verksamheter speglar i hög grad könsfördelningen bland medarbetarna, vilket är ett mått på lika karriärmöjligheter mellan könen. För stadsdelarna är andelen medarbetare som är kvinnor 83 procent, motsvarande bland cheferna är 80 procent. I fackförvaltningarna är andelen kvinnor 59 procent både bland medarbetare och bland chefer. Hos bolagen är andelen medarbetare som är kvinnor 39 procent och bland chefer 37 procent. Det är främst inom respektive av dessa tre block som karriär som chef sker.

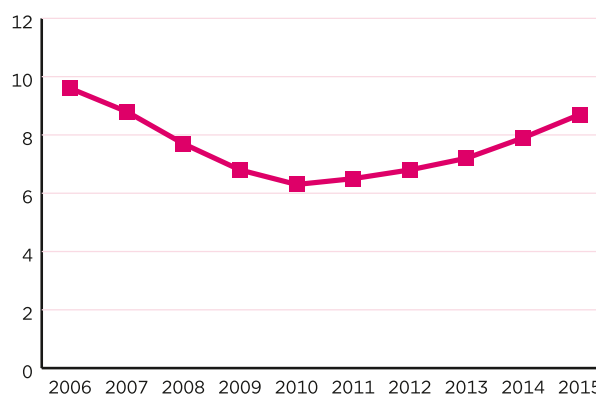
Arbetsmiljö och hälsa

Staden bedriver en omfattande verksamhet som innehåller många olika uppdrag med olika förutsättningar. Detta innebär att många olika faktorer och omständigheter påverkar arbetsmiljön och hälsan för medarbetare och chefer. Utökade uppdrag och höjda ambitionsnivåer, såväl genom statlig styrning som stadens egna prioriteringar har bidragit till att många medarbetare och chefer upplever att arbetsbelastning och arbetstempo har ökat. Den psykosociala arbetsmiljön är ansträngd inom stadens verksamheter. Förvaltningarna och bolag har vidtagit förebyggande åtgärder inom hälso- och friskvård och gjort översyn av chefers förutsättningar. En handlingsplan för förbättrad arbetsmiljö inom äldreomsorgen har tagits fram och motsvarande arbete har påbörjats inom förskolan.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron fortsätter att öka. Detta är en trend som överensstämmer med riket i övrigt. Fram till och med 2010 sjönk sjukfrånvaron, från och med 2011 ökar den igen. För 2015 var sjukfrånvaron 8,7 procent i förvaltningarna, en ökning med 0,8 procentenheter jämfört med 2014. Ökningen beror främst på att sjukfallens längd ökar. Under 2015 medförde sjukfrånvaron en kostnad (enbart för sjuklön och intjänad semester) för staden på 433 mkr (2014: 388 mkr).

Förvaltningarnas totala sjukfrånvaro (%)

Som stöd för chefer och andra i arbetet med att sänka sjukfrånvaron har stadens rehabiliteringsvägledning uppdaterats och reviderats under året. Det finns inga patentlösningar som sänker sjukfrånvaron, men tidiga och förebyggande insatser är gynnsamma för rehabiliteringen och ökar möjligheterna till återgång i arbete. Kvalitetssäkrad dokumentation i enskilda ärenden krävs för att chefer och andra ska kunna göra analys av sjukskrivningsorsaker och därmed vidta rätt åtgärder. Insatser för att öka och kvalitetssäkra dokumentation i rehabiliteringsärenden har genomförts i förvaltningarna

Lönebildning

Den lönepolitiska inriktningen för staden är jämställda och konkurrenskraftiga löner. För stadens förvaltningar innebar det även 2015 behov av åtgärder för att öka relativlönerna för yrkesgrupper inom välfärd och utbildning, yrkesgrupper som sedan länge haft hög andel kvinnor bland de anställda. Utjämning av strukturella löneskillnader är en del i utmaningen för stadens förvaltningar att utveckla en lönestruktur som på lång sikt gör det möjligt att rekrytera och behålla medarbetare med rätt utbildning och kompetens.

Löneskillnaden mellan sektorerna på arbetsmarknaden, där vård, omsorg och undervisning traditionellt har lägre lönenivåer än teknisk och administrativ sektor, är den viktigaste förklaringen till löneskillnaderna mellan kvinnor och män.

Utfallet i årets löneöversyn för förvaltningarna blev i genomsnitt 3,1 procent. Satsningen på yrkesgrupper inom välfärd och utbildning innebar att ökningen för kvinnor var drygt 3,2 procent medan ökningen för män var i genomsnitt 2,9 procent. Kvinnor och män fördelar sig olika i yrkesgrupperna i staden, och stora yrkesgrupper inom välfärd och utbildning har hög andel kvinnor. Då dessa yrkesgrupper har en lägre lönenivå än inom övriga sektorer innebär dock satsningarna och den procentuellt högre löneökningen för kvinnor endast mindre förändringar av lönerelationerna i kronor mellan jämförbara yrkesgrupper i de olika sektorerna.

Vid beräkning av kvinnors medellön i förhållande till mäns medellön har löneöversyn 2015 bidragit till en utjämning med 0,7 procentenheter, och kvinnors medellön (oberoende av yrke) uppgår nu till 93,2 procent av mäns i stadens förvaltningar.

Lönekostnaden för en anställd har ökat med 3,3 procent i genomsnitt 2015. Utöver löneöversynen tillkommer avtalsförändringar när det gäller nivån för särskilda ersättningar (obekväm arbetstid, jour och beredskap samt övertid) som utgör i snitt 0,3 procentenheter av lönekostnadsökningen. Detta är en kostnadsökning som varierar mycket mellan olika förvaltningar, beroende på vilken verksamhet som utförs. Ytterligare en faktor som påverkar är löneförändringar till följd av ny- och ersättningsrekrytering, som kan såväl öka som minska lönekostnaden.

Framtidsfrågor

Behoven av yrkesutbildad personal med främst pedagogisk, social och omvårdnadsinriktning kommer att öka kraftigt de kommande åren. Även behov av perso-

nal med teknisk högskoleutbildning kommer att öka. Utbildningsväsendet kommer att ha svårigheter att tillgodose de stora behoven av yrkesutbildad arbetskraft. Ju större glappet är mellan tillgång och efterfrågan desto mer angeläget kommer det att vara med nytänk både när det gäller bemanning och organisation. Det kommer att vara nödvändigt att "hushålla med" medarbetarens kompetens genom att exempelvis fördela arbetsuppgifter annorlunda, skapa nya yrkesroller och bredda yrkesområden. Detta kommer, tillsammans med konkurrenskraftiga löner och god arbetsmiljö, att vara av avgörande betydelse för kommunens möjligheter att rekrytera och behålla medarbetare.

Personalen i förvaltningarna 2015

	Kvinnor	Män	Totalt
Totalt antal anställda	35 155	9 898	45 053
Tillsvidareanställda	26 963	6 920	33 883
Tidsbegränsat anställda	3 279	1 298	4 577
Timavlönade	4 913	1 680	6 593
Andel utrikes födda av tillsvidareanställda	24,7 %	22,3 %	24,1 %
Antal chefer	1 248	450	1 698
Andel utrikes födda chefer	8,5 %	9,8 %	8,8 %
Åldersstruktur bland tillsvidareanställda			
andel under 35 år	20 %	20 %	20 %
andel 35-49	38 %	38 %	38 %
andel 50 år och äldre	42 %	42 %	42 %
Externa rekryteringar			
till tillsvidareanställning	3 484	957	4 441
till tidsbegränsad anställning	6 169	2 196	8 365
Externa avgångar bland tillsvidareanställda	2 213	526	2 739
varav med pension	606	173	779
varav egen begäran	1 415	296	1 711
Personalomsättning			8,5 %
Intern rörlighet			12,4 %
Sjukfrånvaro	9,5 %	5,8 %	8,7 %
60 dagar och längre	5,8 %	3,1 %	5,2 %
29 år eller yngre	7,5 %	5,0 %	7,0 %
30-49 år	9,2 %	5,1 %	8,4 %
50 år eller äldre	10,5 %	6,9 %	9,8 %
Utbildningsbakgrund bland tillsvidareanställda			
högskoleutbildning (lägst 3 år)	42 %	44 %	43 %
eftergymnasial utbildning (lägst 2 år)	16 %	18 %	16 %
gymnasium	35 %	31 %	34 %
grundskola eller annan förgymnasial utbildning	7 %	7 %	7 %

2

GÖTEBORGS STADS VERKSAMHET

I detta block redovisas delar av den verksamhet som bedrevs i Göteborgs Stads 30-tal nämnder och i bolagssektorn under modern Göteborgs Stadshus AB under året. Blocket delas upp i följande verksamhetsområde hämtade ur kommunfullmäktiges budget: Utbildning, individ- och familj, människor med funktionsnedsättning, äldre och sjukvård i hemmet, arbetsmarknadsinsatser, bebyggelse och bostad, trafik, kultur och fritid, näringsliv och turism, klimat och miljö, mänskliga rättigheter, jämställdhet, folkhälsa, barn och avslutningsvis stiftelser. Inom varje område beskrivs viktiga händelser och trender utifrån olika perspektiv.

Utbildning

Antalet barn och elever ökade i såväl förskola, grundskola, gymnasium som vuxenutbildning under 2015. I grundskolans senare år och i gymnasieskolan ökade antalet asylsökande och nyanlända elever i stor omfattning. Andelen elever som nådde målen i alla ämnen i grundskolans årskurs nio minskade jämfört med 2014. I gymnasieskolan förbättrades måluppfyllelsen jämfört med föregående år då andel elever som klarade gymnasieexamen ökade både på högskoleförberedande program och på yrkesprogram.

Utbildningssektorn omfattar samtliga verksamheter inom skolväsendet som förskola, grundskola, fritidshem, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning i både kommunal och enskild regi. Det innebär att verksamheten direkt berör cirka 115 000 göteborgare från barn i förskolan till elever i vuxenutbildning.

Processororienterad verksamhetsutveckling

Göteborgs Stad arbetar med processororienterad verksamhetsutveckling, som bland annat innebär en kartläggning av det egna arbetssättet. Inom utbildningssektorn har hittills tre områden kartlagts: förskolans administrativa processer, mottagande i grundsärskolan och elevhälsan. Under året påbörjades också ett arbete med att ta fram utbildningssektorns huvudprocesskarta. Kartläggningarna har särskilt använts till förbättring och utveckling av verksamheten, men i vissa fall också till upphandling och inköp av IT-stöd.

Det systematiska kvalitetsarbetet förbättrades

Ett systematiskt kvalitetsarbete innebär att alla som arbetar i förskolan, skolan och vuxenutbildningen systematiskt och kontinuerligt följer upp verksamheten, analyserar resultaten i förhållande till de nationella målen och utifrån det planerar och utvecklar utbildningen. Det systematiska kvalitetsarbetet fortsatte att gå framåt under 2015. I förvaltningarnas beskrivningar av arbetet har roller, metoder, fora, material, dokumentation och aktiviteter tydliggjorts ännu mer jämfört med tidigare år. Förvaltningarna genomförde muntliga dialoger mellan olika nivåer i organisationen, exempelvis sektorschef-områdeschef-reaktor, samt mötesformer enligt en bestämd tidpunkt under året och efter en bestämd systematik. Jämfört med tidigare år var hela kedjan i det systematiska kvalitetsarbetet, från arbetslag till enhet till område och sektor, mer utförligt genomförd.

Analysen av kunskapsresultaten fortsatte att utvecklas under det gångna året. Ett utvecklingsområde som lyftes fram i samband med analysen, var att förmågan att påvisa samband mellan insats och effekt behöver utvecklas.

Granskning av kvaliteten i fristående förskolor

Enheten för fristående verksamheter är en för staden gemensam enhet för godkännande och tillsyn av fristående verksamheter inom förskola, pedagogisk omsorg och friliggande fritidshem. I enhetens uppdrag ingår också att ge information, råd och stöd till de fristående verksamheterna. Enheten som varit verksam i tre år har nu granskat samtliga fristående verksamheter i Göteborg.

Under 2015 genomförde enheten 97 tillsynsbesök och bedömningen efter genomförda tillsyner är att verksamheterna inom de granskade områdena uppfyller de krav som kan ställas på en verksamhet av god kvalitet. Under 2015 inkom 13 ansökningar om att starta förskola eller pedagogisk omsorg.

Eftersom samtliga fristående verksamheter i Göteborg nu granskats kommer den ordinarie tillsynen att se något annorlunda ut inför nästa tillsynsomgång. De förskolor som håller en mycket god kvalitet kommer att få ett kortare tillsynsbesök medan övriga förskolor kommer att få ett heldagsbesök. För att göra tillsynen mer effektiv har enheten påbörjat arbetet med att ta fram en risk- och väsentlighetsanalys som ett hjälpmedel för att bedöma tillsynens omfattning.

Regler för fristående förskola, fritidshem samt pedagogisk omsorg har uppdaterats och godkänts av kommunstyrelsen. De nya reglerna gäller från och med den 1 januari 2016.

Förskola – några nyckeltal

	2013	2014	2015
Nettokostnad (mkr)	-3 292	-3 494	-3 632
Nettokostnadsutveckling (%)	6,6	6,1	3,9
Antal barn i förskoleverksamhet	28 995	29 549	29 774
Andel i kommunal förskola	83,6	83,2	83,1
Andel i fristående förskola	16,4	16,8	16,9
Efterfrågan i procent av befolkningen 1-5 år	86	86	86

Den totala efterfrågan på förskola och pedagogisk omsorg låg under 2015 kvar på samma nivå som föregående år, 86 procent. Högst efterfrågan hade Västra Göteborg med 89 procent och lägst hade Centrum med 80 procent.

Foto: Lo Birgersson

Nettokostnaden ökade med 3,9 procent under 2015 vilket förklaras av pris- och löneökningar men också av fler barn och den fortsatta utbyggnaden av förskolan. Lundby var den stadsdel som hade den största ökningen av barn i förskoleålder. Den totala efterfrågan på förskola och pedagogisk omsorg låg kvar på samma nivå som föregående år, 86 procent. Högst efterfrågan hade Västra Göteborg med 89 procent och lägst hade Centrum med 80 procent. Detta kan förklaras av att Centrum hade en betydligt högre andel 1-åringar än övriga stadsdelar.

Satsningen på de elva mest utsatta skolorna avslutades

Kommunstyrelsens satsning på de mest utsatta skolorna från våren 2013 avslutades under 2015. De elva skolornas resultat skiftade kraftigt mellan åren samtidigt som det skedde flera förbättringar som inte syntes. Göteborg har tagit initiativ till att inleda ett arbete för att hitta ytterligare sätt att mäta elevers förbättringar. En viktig slutsats av satsningen var att det allra mest avgörande för framgång, är att det finns en effektiv och ändamålsenlig lärande organisation som kan omvandla resurser till ett långsiktigt utvecklingsarbete.

Andelen elever med fullständiga betyg i årskurs 9 minskade

Andel elever (%) som uppnått målen i alla ämnen

		2013	2014	2015
Samtliga huvudmän	Alla	69,4	73,1	71,6
	Flickor	73	75	73
	Pojkar	66	71	70
Kommunala skolor	Alla	65,4	68,8	66,6
	Flickor	69	71	68
	Pojkar	62	67	65
Fristående skolor	Alla	79,9	82,9	82,9
	Flickor	81	85	84
	Pojkar	79	81	82
Malmö kommunala skolor	Alla	63,9	65,4	64,3
Stockholm kommunala skolor	Alla	74,7	77	77,9
Riket kommunala skolor	Alla	75,6	75,9	75,3
Riket – samtliga huvudmän	Alla	77	77,4	77

Andelen elever som uppnått målen i alla ämnen minskade i Göteborg. Minskningen ägde rum på de kommunala skolorna medan de fristående skolorna hade samma resultat som föregående år. Den största minskningen i kunskapsresultat gjorde flickor i kommunala skolor.

Flickor fick högre resultat än pojkar men skillnaderna i resultat mellan pojkar och flickor minskade under året. Malmö minskade sina resultat och Stockholm ökade sina resultat.

Grundskola och grundsärskola – några nyckeltal

	2013	2014	2015
Nettokostnad (mkr)	-5 020	-5 284	-5 762
Nettokostnadsutveckling (%)	6,8	5,3	9,0
Antal elever i grundskolan	49 493	51 334	53 370
Andel i kommunal skola	80	79	79
Andel i fristående skola	20	21	21
Antal elever i grundsärskolan	477	499	455
– varav individintegrerade	60	53	69
Antal barn i fritidshemsverksamhet	19 259	20 236	21 349
Andel i kommunala fritidshem	86,4	85,6	85,0
Andel i fristående fritidshem	13,6	14,4	15,0
Efterfrågan i procent av befolkningen 6–9 år	80,6	80,8	80,9
Efterfrågan i procent av befolkningen 10–12 år	12,3	14,0	16,6

Nettokostnaden ökade med 9,0 procent under året vilket främst förklaras av elevökningen inom grundskolan men även av pris- och löneökningar. De närmast föregående åren har elevökningen i grundskolan varit i de yngre åldrarna. Under 2015 ökade elevtalet däremot i hela grundskolan, såväl yngre som äldre åldrar vilket främst förklaras av ett ökat antal nyanlända elever i stadens grundskolor.

Antalet elever i fritidshemsverksamhet ökade med närmare 1 000 under året.

Efterfrågan på fritidshem för 6–9 åringar ökade marginellt till 80,9 procent men variationen var stor mellan stadsdelarna. Lägst efterfrågan hade Angered med 60,7 procent och högst i Örgryte-Härlanda med 90,8 procent. Efterfrågan på fritidshem för 10–12-åringar ökade också och var 16,6 procent. Även här var variationen stor mellan stadsdelarna. Att efterfrågan i de lägre åldrarna varierar är främst kopplat till föräldrarnas förvärvsfrekvens.

Andelen elever som valt fristående grundskolor var oförändrad jämfört med 2014. Högst andel elever i fristående skolor hade Centrum med 44 procent och lägst Västra Hisingen med 8,4 procent. Detta kan förklaras av att Centrum har flera friskolor belägna i stadsdelen medan Västra Hisingen inte har någon alls.

Många nyanlända till grund- och gymnasieskola

Såväl grundskolan som gymnasieskolan hade betydande elevökningar till följd av det ökade antalet asylsökande till Sverige och Göteborg under 2015. I slutet av 2015

bodde närmare 2 500 asylsökande barn och unga i åldrarna 0–19 år i Göteborg. Dessutom var fler än 900 av göteborgarna i samma åldersspann mottagna, det vill säga hade fått uppehållstillstånd någon gång de senaste två åren. Det berörde framför allt grundskolornas senare årskurser och gymnasieskolans språkintruktionsprogram. Förhållandevis få av de nyanlända var i förskoleålder.

Den tilltagande segregationen i grundskolorna uppmärksammades. Under flera år hade merparten av de nyanlända eleverna börjat i en skola i ett bostadsområde där en hög andel av de boende hade utländsk bakgrund. Trenden bröts dock till viss del 2015. En av anledningarna till detta var att stadsdelarna började hänvisa nya elever till skolor utanför det direkta närområdet dels för att de närmaste skolorna blivit överfulla och dels för att bryta koncentrationen av nyanlända elever på vissa skolor. En annan betydande anledning till att trenden bröts var att boenden för ensamkommande flyktingbarn och asylboenden öppnades i andra bostadsområden, vilket också medfört att nyanlända elever börjat i skolor som tidigare haft få sådana elever.

Alltjämt behövdes dock insatser för att få en jämnare fördelning av elever som var nya i Sverige. Det rädde hög samstämmighet i staden kring att kvaliteten på utbildningen höjs och att förutsättningarna för integration förbättras om det finns nyanlända elever på fler skolor. Initiativ i denna fråga togs från flera håll. Kommunstyrelsen beslutade i december om ett antal insatser som ska leda utvecklingen i den riktningen.

Insatserna bygger i korthet på att agera anorlunda än tidigare när nyanlända elever börjar svensk skola. Skolplaceringarna ska skötas på stadsdelsnivå till skillnad från tidigare när detta skedde på skolnivå.

Stadsdelarna ska samverka och tillämpa likvärdiga förfaringssätt när skolplaceringarna görs. Stadsdelen där eleven bor ska vägleda värnadsmyndigheterna i valet av skola. I skolor med få nyanlända skapas utrymme för att ta emot fler elever, vid tillsättningen av dessa platser prioriteras nyanlända elever. Samverkan med fristående skolor ska utvecklas.

Stadsdelarna lyfte också fram att det behövdes kunskap och kompetens i mottagande, introduktion samt planering och genomförande av undervisning för nyanlända elever på alla förskolor och skolor. Tre stadengemensamma utvecklingsinsatser för att stödja utvecklingen av utbildningen i den riktningen var implementeringen av riktlinjer för nyanlända elevers rätt till utbildning, inkluderande arbetsätt samt kompetensförsörjningsplanerna.

Många av de asylsökande och nyinvandrade var i gymnasieåldern. Antalet elever till programmet för språkintruktionsprogram ökade tidvis så kraftigt att alla inte kunde tas emot. Barn och unga som kommer till Sverige har i allmänhet rätt till skolgång inom en månad från

att de anländer. Under delar av höstterminen var det svårigheter att hålla denna tid på gymnasieskolan. Det saknades både lokaler och lärare med rätt behörighet för att kunna utöka utbildningen i takt med elevökningen.

Hur gick det för gymnasieeleverna på nationella program?

Kunskapsresultat gymnasieskolan

	Göteborg (Kommunala skolor)		Riket (Kommunala skolor)	
	2014	2015	2014	2015
Genomsnittlig betygspoäng	14,0			
Nationella program	14,0	14,1	14,0	13,9
Yrkesprogram	12,9	12,6	12,9	12,9
Högskoleförberedande program	14,7	14,8	14,6	14,5
Andel elever (%) behöriga till högskola				
Nationella program	69,4	72,2	70,0	70,8
Yrkesprogram	31,4	31,2	31,9	32,1
Högskoleförberedande program	91,2	92,9	92,0	91,3
Andel elever (%) med gymnasieexamen inom 3 år				
Nationella program totalt	65,8	70,8	72,6	74,5
Yrkesprogram	58,7	63,2	67,9	70,8
Högskoleförberedande program	69,1	73,9	75,0	76,2

I juni 2015 examinerades den andra gruppen elever med betyg enligt gymnasieformen GY 2011. Den förändrade gymnasieskolans mål är att utbildning på ett nationellt program ska leda till en gymnasieexamen. Gymnasieexamen är ett övergripande begrepp för två olika examina med olika krav. Utbildningen på yrkesprogram syftar till yrkesexamen och utbildningen på högskoleförberedande program syftar till högskoleförberedande examen. Måluppfyllelsen har förbättrats, då andel elever som klarade gymnasieexamen ökade både på högskoleförberedande program och på yrkesprogram. En liknande förbättring har skett på nationell nivå samt i Malmö och Stockholm.

Gymnasieutbildning – några nyckeltal

	2013	2014	2015
Nettokostnad (mkr)	-1 465	-1 501	-1 557
Nettokostnadsutveckling (%)	-0,9	2,5	3,7
Göteborgselever i gymnasieskolan	16 219	16 085	16 220
Andel i kommunal skola	49	49	49
Andel i annan kommuns skola	9	9	8
Andel i fristående skola	42	42	43
Göteborgselever i gymnasiesärskolan	374	357	340

För första gången på många år ökade antalet elever i gymnasieskolan. Till stor del förklaras elevökningen av fler asylsökande och nyanlända elever.

Andelen elever i de kommunala gymnasieskolorna var relativt oförändrad jämfört med föregående år medan andelen i fristående skolor ökade marginellt. I andra kommuners gymnasieskolor minskade andelen elever vilket förklaras av att några kommuner i Göteborgsregionen avvecklat sina gymnasieskolor.

De flesta asylsökande och nyanlända eleverna studerade i en kommunal gymnasieskola. Detta medförde att allt fler elever gick på ett introduktionsprogram i den kommunala verksamheten och totalt utgjorde andelen elever på introduktionsprogram 24 procent. Merparten av dessa elever återfanns inom språkinträdning, det vill säga utbildning för elever i gymnasieålder som är nya i Sverige.

Antalet elever i gymnasiesärskolan minskade under 2015 men även inom denna skolform ökade antalet nyanlända elever.

Mer samverkan mellan vuxenutbildning och arbetsmarknad

Sammanläggningen av stadens vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser medförde under 2015 att verksamheten utvecklades och breddades på flera sätt.

Ett exempel på detta var de kortare skräddarsydda arbetsmarknadsinriktade kurser där närmare 700 personer deltog under året. Dessa kurser genomfördes i nära samverkan med branscher som haft stora rekryteringsbehov vilket var mycket framgångsrikt. Detta gällde främst fordonsindustrin men också bland annat hotell- och restaurangnäringen.

Under hösten 2015 genomfördes även arbetsmarknadsinsatser inom sju yrkesbranscher för elever som studerade sfi (Svenska för invandrare). Där varvades praktik med branschteori, kurser i yrkesinriktat språk och sfi eller grundläggande svenska som andraspråk. Insatserna planerades i samverkan med branscherna och pågick cirka 20 veckor. Syftet var att deltagarna skulle få en grundläggande kompetens för att arbeta inom respektive yrkesområde.

Vuxenutbildning – några nyckeltal

	2013	2014	2015
Nettokostnad (mkr)	-365	-391	-394
Nettokostnadsutveckling (%)	-0,75	7,2	0,8
Antal köpta helårsplatser	11 604	12 507	12 737
- varav grundläggande vuxenutbildning	1 685	1 718	1 763
- varav gymnasial vuxenutbildning	3 865	4 400	4 551
- sårsvux)	70	69	68
- varav svenska för invandrare (sfi)	5 984	6 320	6 355
Yrkehögskola (yh)	1 319	1 314	1 368

Beräkningsgrunden för en helårsplats inom grundläggande vuxenutbildning, sfi och sårsvux är 540 timmar. Beräkningsgrunden för en helårsplats på gymnasial nivå är 800 poäng.

Nettokostnaden för den kommunala vuxenutbildningen var i princip oförändrad mellan 2014 och 2015 samtidigt som utbildningsvolymen ökade något.

Sammanläggningen av stadens vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser medförde under 2015 att verksamheten utvecklades och breddades på flera sätt.

Foto: Marit Lissdaniels

Studieresultaten inom vuxenutbildningen varierade. Studieresultaten inom sfi får bedömas som goda då Göteborg i jämförelse med övriga storstäder redovisade en högre andel godkända betyg, lägre andel studieavbrott samtidigt som kostnaden per utbildningsplats var lägre.

Inom vissa gymnasiala kurser var dock andelen godkända betyg lågt och många elever avbröt sina studier. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning genomförde under hösten 2015 en fördjupad avbrottsanalys där statistik kombinerades med telefonintervjuer. I analysen framkom bland annat att avbrott inte alltid kan kopplas till utbildningens kvalitet utan istället kan förklaras av att man fått arbete eller avbryter sina studier av personliga skäl. Samtidigt visade studien att nästan hälften av eleverna avbröt sina studier på grund av utbildningens organisering eller genomförande.

YRGO - yrkeshögskola i Göteborgs Stad

I inledningen av 2015 lanserades det nya varumärket YRGO, det vill säga den yrkeshögskoleutbildning som bedrivs i Göteborgs Stads regi. YRGO är en mycket populär utbildningsanordnare och under 2015 har verksamheten haft fem sökande per utbildningsplats, vilket kan jämföras med riksgenomsnittet på 2,6.

En hög andel av de studerande tar examen och av de examinerade var 94 procent i förvärvsarbete eller arbetade i eget företag sex månader efter avslutad utbildning. Av dessa arbetade hela 94 procent helt eller delvis inom det område som utbildningen avsåg.

Under året har YRGO lämnat in ansökningar om utbildningsstarter inför 2016. Efter Yrkeshögskolemyndighetens beslut visade det sig att hela 55 procent av utbildningarna blivit godkända. Riksgenomsnittet för godkända ansökningar är 31 procent och YRGO:s resultat innebar att de hade den största andelen godkända utbildningar i landet. Detta är troligen ett resultat av att YRGO har nära samarbete med arbetsmarknad och branscher och att man därmed svarar upp mot arbetsmarknadens behov.

Framtidsfrågor

Utbildningsområdets stora utmaning under de närmaste åren är förmågan att möta det ökade antalet barn och elever i Göteborgs Stad. Utmaningen består i att skapa social hållbarhet och likvärdig utbildning. Dock finns svårigheter att hitta lokaler och rekrytera behöriga förskollärare och lärare.

Individ och familj

Bättre konjunktur minskade behovet av försörjningsstöd men bostadsbristen är fortsatt ett problem och fler vände sig till socialtjänsten för att få hjälp med att lösa sitt boende. Att anställa erfarna socialsekreterare är fortsatt problematiskt i hela landet och regeringens samordnare har varit på besök för att träffa barn och tjänstemän i två stadsdelar. Skolresultatet är i fokus för familjehemsplacerade barn genom Skolfam.

Ekonomiska biståndet på väg ner

Omfattningen av ekonomiskt bistånd i staden visade under 2015 ett tydligt trendbrott och såväl nettokostnaden som antalet hushåll med behov av försörjningsstöd minskade. Förändringen innebär att nettokostnaden för försörjningsstöd minskade med 3,6 procent medan antalet hushåll har minskat med 4,9 procent. Ett extra glädjande resultat var att även gruppen långtidsberoende hushåll (med försörjningsstöd under minst 10 månader på ett år) fortsatte att minska. Minskningen mot 2014 var 3 procent.

Troligtvis var det framför allt en förbättrad arbetsmarknad som orsakade det positiva resultatet. Det strukturerade arbetet för att minska långtidsberoendet var också en del av förklaringen.

Sammantaget minskade kostnaderna för försörjningsstöd under 2015 med 40 mkr till 1 085 mkr. De långtidsberoende hushållen, som hade försörjningsstöd som en mer eller mindre permanent försörjningsform, minskade med 423 hushåll till 9 104. Övriga hushåll blev 732 färre under året och kunde räknas till 11 094 vid årets slut.

Stora rekryteringsbehov ger ökad arbetsbelastning inom socialtjänsten

Svårigheterna att rekrytera medarbetare och chefer fortsatte att vara i fokus 2015. Chefer inom socialtjänsten och stadsledningskontoret arbetade gemensamt med att ta fram olika lösningar för att stabilisera personalomsättningen och säkra arbetsmiljön, främst inom myndighetsutövningen. Bland annat gjordes försök med att öka administrativa resurser för att öka tiden för samtal med brukare, använda medarbetare som gått i pension, med mera.

Att behålla kompetens och skapa stabilitet i socialtjänsten kommer fortsätta vara i fokus lång tid framåt. Situationen är inte unik i Göteborg utan ser likadan ut över hela landet. Det är främst inom myndighetsutövning barn och unga som bristen på erfarna socialsekreterare blir särskilt märkbar. Socialstyrelsen har ett uppdrag från regeringen att hitta lösningar på rekryteringsproblemen och arbetsmiljön inom socialtjänsten.

Nationella samordnaren för social barn- och ungdomsvård besökte Göteborg

Regeringens nationella samordnare för social barn- och

Skolresultatet är i fokus för familjehemsplacerade barn genom Skolfam.

ungdomsvård besökte Göteborg under våren och träffade tjänstemän och barn från stadsdelsförvaltningarna Angered och Centrum. Regeringens nationella samordnare hade fått i uppdrag att i dialog med företrädare för ett antal kommuner stärka och stödja utvecklingen inom den sociala barn- och ungdomsvården så att barn och unga får det stöd och den hjälp de behöver. Vid besöket träffade samordnaren även barn och vårdnadshavare från de båda stadsdelarna som har egen erfarenhet av den sociala barn- och ungdomsvården. Det gjordes även en mätning av socialsekreterarnas och deras chefers arbetstid. Detta för att synliggöra hur arbetstiden fördelas mellan bland annat direktkontakt med barn och vårdnadshavare, dokumentation, administration och arbetsledning. Ett uppföljningsbesök ska genomföras under 2016.

Skolfam – en metod för att familjehemsplacerade barn ska lyckas i skolan

Skolfam är en metod som har målsättningen att varje familjehemsplacerat barn ska få en god skolgång utifrån sina individuella förutsättningar. Skolresultaten står i fokus, det är alltså ett arbete som bedrivs med skolan som arena och med pedagogik som verktyg. I Göteborg finns nio Skolfamteam och 233 barn omfattas av teamens arbete. Genom de kartläggningar som hittills gjorts rapporterar förvaltningarna att personalen uppmärksammas och som har kunnat tillgodose för att skapa en positiv utveckling både i skolan och i familjehemmet.

Av de 233 barn som ingår i Skolfamarbetet, har 27 barn i en stadsdel fått en andra kartläggning två år efter den första. 73 procent av flickorna och 44 procent av pojkarna som ingår i projektet Skolfam har uppnått kunskapsmålen i skolan. Detta kan jämföras med övriga familjehemsplacerade barn i samma stadsdel, där endast 26 procent av flickorna och 13 procent av pojkarna uppnått kunskapsmålen. Skolfam leder med största sannolikhet till att fler barn i samhällsvård klarar skolan vilket är den enskilt starkaste skyddsfaktorn för att motverka psykisk ohälsa som vuxen.

Bostadsbristen har fortsatt kräva socialtjänstens insatser

Bristen på bostäder har fortsatt vara ett stort problem och fortsatt medfört att fler personer vänt sig till socialtjänsten för att lösa sitt boende. Stadens kostnader för sociala boendelösningar har ökat med 15,8 procent vilket ligger i nivå med ökningen 2014. Bostadsbrist och trångboddhet är dessutom riskfaktorer som kan leda till att personer kan behöva annat stöd från socialtjänsten än enbart hjälp med boende.

Kommunfullmäktige antog i juni 2015 Göteborgs Stads strategi och plan mot hemlöshet 2015–2018. Planen har utarbetats i bred samverkan mellan bolag, förvaltningar och den ideburna sektorn. Arbetet omfattar dels en långsiktig strategi och dels en handlingsplan med aktiviteter för att minska hemlöshet. Strategierna bygger på ökat vräkningsförebyggande arbete och lägenhetsbaserade boendelösningar samt att stärka ledning och styrning av kommunens hemlöshetsarbete. Arbetet med handlingsplanens 23 aktiviteter som ska genomföras under åren 2015–2018 har påbörjats.

Ökningen av antalet nyanlända har inneburit en stor utmaning och ansträngningar har gjorts för att få fram boendelösningar, både i form av genomgångsbostäder och mer långsiktiga lösningar. I en särskild satsning erbjuder AB Framtiden 500 lägenheter till bostadslösa barnfamiljer, som öronmärks via Boplats under två år.

Plan för stadens arbete mot etablerat missbruk och beroende som varaktigt och påtagligt påverkar människors liv och vardag.

Stadsledningskontoret har fått i uppdrag av kommunstyrelsen ta fram en plan på strategisk nivå för arbetet

mot tungt missbruk. Social resursnämnd har fått ansvar för framtagandet av planen, arbetet påbörjades under hösten 2015. Planen omfattar kommunens verksamheter och ska tydliggöra ansvarsområden inom staden och i relation till hälso- och sjukvårdens beroendevård. Arbetet ska samordnas med revideringen av Göteborgs stads Handlingsplan för alkohol, narkotika, dopnings- och tobaksområdet (ANDT).

Individ och familj – några nyckeltal

Befolkningsramen	2013	2014	2015
Nettokostnad (mkr)	-3 082	-3 283	-3 421
Nettokostnadsutveckling (%)	1,5	6,5	4,2
Därav nettokostnad:			
- barn och unga	-1 019	-1 116	-1 208
- vuxna	-661	-759	-834
- försörjningsstöd	-1 132	-1 125	-1 085
- övriga kostnader	-270	-283	-294

Nettokostnaden har ökat med 4,2 procent under 2015 vilket innebär en lägre ökning än under 2014 (6,5 %). Ett av skälen till den uppbromsade nettokostnadsutvecklingen är att nettokostnaden för försörjningsstöd har minskat med 3,6 procent. Samtidigt har hushåll i behov av försörjningsstöd minskat med 5 procent och antalet långtidsberoende minskat med 3 procent jämfört med 2014. Stadsdelarna anger en god arbetsmarknad samt att arbetet i pågående arbetsmarknadsprojekt varit lyckat.

Nettokostnaden för barn och unga har ökat med 8 procent vilket främst beror på ökad nettokostnad för familjehemsplaceringar. Nettokostnaden för frivilliga insatser för barn och unga har ökat med 14 procent (22,8 mkr), men samtidigt har kostnaden för tvångsin-satser minskat med 13,6 procent (28 mkr). Vårddygnen ökade med 68 procent och antalet familjehemsplacering-er ökade med 39 procent vilket stadsdelarna förklarar med ökningen av ensamkommande barn. Nettokostna-den per vårddygn har minskat med cirka 1 000 kronor per dygn jämfört med 2014 vilket sannolikt beror på ersättning från Migrationsverket.

Nettokostnaderna för vuxna har ökat med 10 procent. Det är framför allt inom socialt boende som nettokost-naderna ökat, med 87 mkr eller 15,8 procent. Under samma period har nettokostnaden för vårdinsatser för vuxna minskat med 5 procent och antal vårddygna med 7 procent. Det främsta skälet till minskande vårdkost-nader för vuxna är att nettokostnaden för LVM (Lag om vård av missbrukare i vissa fall) minskat med 13,9 procent (11mkr).

Framtidsfrågor

Viktiga framtidsfrågor är att minska långtidsberoendet av försörjningsstöd, kvalitetssäkring och personalför-sörjning inom socialtjänstens myndighetsutövning och utveckla samverkan och det förebyggande arbetet för att motverka hemlöshet.

Människor med funktionsnedsättning

Människor med funktionsnedsättnings rätt till full delaktighet i samhällslivet är en viktig fråga i stadens gemensamma arbete. I verksamheterna har områden som bostäder, inflytande och delaktighet samt samordning och stöd till föräldrar med funktionshindrade barn varit i fokus under året.

Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Ett nytt program har antagits av kommunfullmäktige under året. Det har ett inkluderande rättighetsperspektiv. Programmet ska ge stadens förvaltningar och bolag förutsättningar att bidra till att skapa en stad där alla invånare ges jämlika förutsättningar. Med hjälp av indikatorer kommer programmets mål att följas upp.

Individuellt stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Funktionshinderområdet är en del av socialtjänsten och omfattar myndighetsutövning, enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och socialtjänstlagen (SoL), och ett stort antal verksamheter som ger personer med funktionsnedsättning stöd och service, till exempel bostäder med stöd och service, daglig verksamhet, sysselsättning, korttidsvistelse och personlig assistans.

Inflytande och delaktighet

Arbetet med att utveckla och säkerställa inflytandet och delaktigheten för personer med funktionsnedsättning fortsätter. Ett antal brukarrevisioner, men också andra undersökningar där brukarens uppfattning om våra verksamheter kommer fram, har genomförts. Resultaten av undersökningarna används som grund för dialog och utveckling av verksamheterna.

Genomförandeplanerna är ett av de viktigaste instrumenten för att den enskilde ska få inflytande över sin insats. Arbetet med att säkerställa dessa och förbättra dokumentationen har fortsatt under året.

Mer stöd till familjer och närstående

Nationell och lokal forskning visar på brister i stödet till familjer som har barn med funktionsnedsättning. Verksamheterna kring familjerna behöver arbeta utifrån en gemensam modell för hälsofrämjande, preventiva och riktade insatser – till exempel hjälpa föräldrarna med samordning av barnets insatser och se till att föräldrarna får en väl fungerande avlastning. I flera stadsdelar bedrivs arbete med att öka familjers delaktighet i beslutsprocesser, att öka kunskapen hos föräldrar och medarbetare samt stärka samverkan inom och mellan verksamheter. Formen har varit föräldramedverkan, föreläsning och dialog. Projekt med så kallade koordinatörer som haft i uppdrag att särskilt stötta i samordning av barnets behov av insatser har bedrivits i en stadsdel.

Lots för barn och vuxna med funktionsnedsättning är en verksamhet som erbjuder information och vägledning om vilket stöd som finns i samhället samt vägledning till rätt myndighet eller instans. Verksamheten har under året mött ett ökat behov av samtal och kontakter.

Stadens anhängigstöd riktar sig till alla medborgare som stödjer eller vårdar någon närstående som har långvarig sjukdom, funktionsnedsättning eller är äldre. I stadsdelarna finns verksamheter som stödjer med till exempel föreläsningar, anhörigcafé, anhöriggrupper. För att skapa förbättrade förutsättningar för ett likvärdigt anhängigstöd i staden har förslag till reviderade riktlinjer arbetats fram i samverkan med förvaltningarna. Riktlinjerna kommer att behandlas i kommunfullmäktige under våren 2016.

Fortsatt behov av utveckling av området arbete och meningsfull sysselsättning

Det finns idag cirka 1 700 personer som har beslut om daglig verksamhet enligt LSS. Antal personer som beviljas insatsen ökar och verksamheten får möta nya målgrupper. Den dagliga verksamheten ska ge förutsättningar till utveckling och karriär inom verksamheten eller mot arbete eller utbildning. I stadsdelarna pågår utvecklings- och förbättringsarbete för att på ett bättre sätt möta brukarnas behov. För att öka inflytandet för brukare inom daglig verksamhet ska man kunna välja utförare. Ett utredningsarbete kring konsekvenserna av införandet av en valfrihetsmodell har pågått under året och förslaget kommer att redovisas till kommunstyrelsen under våren 2016.

IPS (individual placement and support) är en evidensbaserad metod för att ge förutsättningar för personer med kognitiva och psykiska funktionsnedsättningar att få jobb. Under 2015 har en handlingsplan för samarbete gjorts mellan arbetsförmedlingen, försäkringskassan, psykiatri och Nationell samverkan för psykisk hälsa i Göteborg (NSPHiG). Införande av IPS i stadsdelarna har påbörjats med ambitionen att alla stadsdelar ska ha tillgång till utbildade arbetsspecialister samt ha en gemensam organisering för samordning och utveckling. Metoden ger goda resultat, fler personer har fått arbete eller påbörjat studier och andra har kommit in i strukturerad sysselsättning. På aktivitetshusen finns en välfungerande verksamhet som arbetar enligt IPS och några stadsdelar har egna arbetsspecialister. Fler personer har fått "rätt försörjning", till exempel gått från försörjningsstöd till lön, studielån eller aktivitetsersättning.

Stadens förvaltningar och bolag ska få förutsättningar att bidra till att skapa en stad där alla invånare ges jämlika förutsättningar.

Brist på bostäder

63 lägenheter i bostäder med särskild service (BmSS) har färdigställts i 12 olika objekt, en minskning jämfört med 2014 och något under genomsnittet för senare år. Fler lägenheter har tillkommit, men trots detta har behoven inte minskat. Utbyggnaden har inte gått i önskad takt och svårigheterna har bland annat berott på brist på tomter/objekt i lämpliga lägen. I planen för bostäder för personer med funktionsnedsättning bedöms att 300 nya lägenheter behövs för att uppnå balans 2018. Under samma period beräknas 265 lägenheter färdigställas.

Bostadsbristen har inneburit att personer med funktionsnedsättning, som skulle klara ett ordinarie boende istället ansöker om BmSS. Enbart tillgång till lägenheter är inte tillräckligt för att personer ska klara ett boende i vanliga lägenheter som ett alternativ till BmSS. En förutsättning är även att det finns stöd i bostaden, möjligheter till sysselsättning och gemenskap för de som har behov av stöd med detta. Boendestödet har fortsatt utvecklas i samtliga stadsdelar. Under året har 42 personer fått lägenhet genom F100, vilket är en ökning jämfört med 2014. (F100 innebär att de kommunala bostadsbolagen erbjuder lägenheter till personer med funktionsnedsättning.)

Bostadsbristen har lett till köp av korttidsplatser och andra tillfälliga boendelösningar. Beslut om BmSS kan inte alltid verkställas, vilket leder till risk för särskilda avgifter. Vid årsskiftet hade 166 personer beslut som inte var verkställda inom tre månader. Av dessa hade 24 tackat nej till erbjudande och 25 tackat ja men ännu inte flyttat in.

Antal personer som får stöd och service

Under 2015 fick 3 903 personer/mån stöd enligt LSS och 4 250 personer/mån enligt SoL. Sammantaget är det i nivå med 2014.

Människor med funktionsnedsättning

– några nyckeltal

	2013	2014	2015
Nettokostnad (mkr)	-2 962	-3 084	-3 281
Nettokostnadsutveckling (%)	5,1	4,1	6,4
Personalvolymförändring (%)	0,6	4,0	0,9

Framtidsfrågor

- Utveckla fler verksamheter som kan erbjuda individuellt och flexibelt stöd för personer med omfattande och komplexa behov.
- Säkerställa kompetensförsörjningsbehovet i verksamheterna. Utbildningsbakgrunden är varierad hos baspersonalen inom området. Många medarbetare saknar utbildning med särskild inriktning mot funktionshinder.
- Bristen på bostäder trots utbyggnad av BmSS enligt planering.

Äldre och sjukvård i hemmet

Hemtjänsten är i fokus med syfte att öka brukarnas inflytande och självbestämmande. Från 2017 kommer också brukarna att få möjlighet att välja utförare då valfrihetssystem enligt Lagen om valfrihetssystem (LOV) införs i Göteborg.

Ökat inflytande och självbestämmande inom hemtjänsten

Det pågår ett omfattande utvecklingsarbete inom hemtjänsten som sträcker sig fram till år 2022. Målsättningen är att brukarnas inflytande och självbestämmande ska öka samt att medarbetarna ska uppfatta yrket som attraktivt.

Brukaren som ansöker om hemtjänst får sitt beslut utformat som ett rambeslut. Det innebär att biståndshandläggaren fattar beslut om ett antal hemtjänsttimmar per vecka för att tillgodose biståndsbedömda behov utifrån de mål som tagits fram tillsammans med brukaren. Kontaktpersonalen i hemtjänsten och den enskilde planerar hur och när stöd och hjälp ska ges och hur tiden ska användas utifrån målsättningen.

Den första tjänsten inom välfärdsteknik, tillsyn via kamera, erbjuds till de personer som har behov och så önskar. Hittills har cirka 50 personer trygghetskameror.

Dokumentation enligt socialtjänstlagen som utförs av undersköterskor/vårdbiträden görs nu digitalt.

För att öka karriärvägarna och förbättra kvaliteten inom hemtjänsten har två nya befattningar, omsorgshandleddare och en administratörsroll för planering, införts och rekryterats.

Förberedelser inför valfrihetssystem inom hemtjänsten

Kommunfullmäktige har beslutat att införa valfrihetssystem enligt Lagen om valfrihetssystem (LOV). Det pågår ett utredningsarbete för införandet och enligt en preliminär tidsplan kommer brukare med hemtjänst att kunna välja utförare från hösten 2017.

Anhörigstöd för den som vårdar

Anhörigstöd riktar sig till alla - anhöriga, vänner eller grannar – som stödjer eller vårdar någon närstående som har långvarig sjukdom, funktionsnedsättning eller är äldre. Stödet vänder sig också till den som är anhörig till någon med missbruk eller psykisk ohälsa. För att skapa förutsättningar för ett likvärdigt anhörigstöd har förslag till reviderade riktlinjer arbetats fram. Riktlinjerna kommer att behandlas i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige under våren 2016.

Äldreboende för de som behöver

När det stöd som ges i hemmet inte längre är tillräckligt för att tillgodose vård- och omsorgsbehoven finns möjlighet att flytta till äldreboende. Ungefär 4 000 personer bor i lägenhet i äldreboende. Antal personer som väntar

på att flytta till äldreboende har ökat vilket beror på att fler äldre har fått beslut om äldreboende samtidigt som färre lägenheter blivit lediga. För att möta behovet behöver det byggas fler äldreboende.

Värdighetsgarantier ska tydliggöra förväntningar

De fem värdighetsgarantierna är:

- Vi garanterar att medarbetare som besöker dig i ditt hem visar sin tjänstelegitimation när de presenterar sig (gäller medarbetare inom hemtjänst och hälso- och sjukvård).
- Vi garanterar att vi tar kontakt med dig så fort vi vet om att vi inte kan komma inom överenskommen tid (gäller inom hemtjänst och hälso- och sjukvård).
- Vi garanterar att vi tar kontakt med dig i förväg om en ny medarbetare ska ge dig stöd och hjälp (gäller inom hemtjänst och hälso- och sjukvård).
- Vi garanterar att planeringen för hur din hjälp och ditt stöd ska utföras görs tillsammans med dig eller med person som företräder dig. Planeringen ska vara klar inom två veckor från det att din hjälp påbörjats. Har du annat modersmål än svenska garanterar vi att din plan översätts om du så önskar (gäller för hemtjänst, äldreboende och dagverksamhet).
- Vi garanterar avgiftsfri och individuellt anpassad avlösning i hemmet efter biståndsbeslut. När du meddelar att du behöver avlösning ska du kunna få det senast inom 48 timmar (vi behöver två vardagar för att planera och verksamheten gäller inom ordinärt boende).

Tillämpningen och garantiernas värde har utretts under året och visar att de är viktiga för brukarna och deras anhöriga. Trots stora satsningar på information är inte värdighetsgarantierna tillräckligt kända bland brukare och anhöriga.

De äldres upplevelse av kvaliteten på äldreboende och i hemtjänsten

Ekonomiska satsningar på stadens äldreomsorg och hälso- och sjukvård har gett förutsättningar för att höja kvaliteten. Inom äldreomsorgen följs kvaliteten upp genom bland annat Socialstyrelsens nationella brukarundersökning och i kommun- och landstingsdatabasen. Staden upprättar utifrån resultat och analyser kvalitetsrapporter, en för hemtjänst och en för äldreboende.

De äldre är generellt sett nöjda med sin hemtjänst,

All AgeHub är en förstudie som handlar om att utveckla ett västsvenskt utvecklings- och innovationscenter på Johanneberg Science Park. Det går ut på att utveckla produkter, processer och tjänster som underlättar för äldre och personer med funktionsnedsättning att leva ett självständigt och tryggt liv. Foto: Lo Birgersson

även om resultatet är lägre än riket. Av de som svarat är 81 procent ganska eller mycket nöjda med sin hemtjänst. I brukarundersökningen är de äldre särskilt nöjda med bemötande, och förtroende för personalen. Personalkontinuiteten mäts för tredje året och resultatet är att brukaren i genomsnitt möter 14 olika personal (under fjorton dagar och brukare med minst två besök per dag). Stadens resultat är något bättre än rikets. De förbättringsområden som identifierats är upprättande av genomförandeplaner och namngiven personalkontakt samt att brukarna inte upplever att de kan påverka vid vilka tider personalen kommer. Även synpunkts- och klagomålshantering är ett förbättringsområde.

De äldre är generellt sett ganska nöjda med sitt äldreboende, 78 procent är ganska eller mycket nöjda vilket är ett något längre resultat än för riket. De äldre är särskilt nöjda med personalens bemötande och trygghet i att bo i äldreboende. Förbättringsområden är aktiviteter samt synpunkts- och klagomålshantering.

Vård och omsorg i hemmet även vid omfattande behov

Många personer får sina behov av vård och omsorg tillgodosedda i hemmet, genom hemtjänst och hemsjukvård, istället för på sjukhus, korttidsplats eller i äldreboende. Under året fick i genomsnitt 8 600 äldre personer hemtjänst varje månad.

Kommunal hälso- och sjukvård ges till personer i alla åldrar. I genomsnitt fick 8 800 personer hälso- och

sjukvårdsinsatser i stadens verksamheter varje månad, av dessa har drygt 200 fått avancerad sjukvård i hemmet (ASIH). Utvecklingen går mot den "nära vården" där kommunens hälso- och sjukvård i nära samverkan med primärvården tar ett stort ansvar för allt mer komplexa behov. Särskild uppmärksamhet har riktats mot målgruppen svårt sjuka äldre och deras behov av att ha så få kontakter som möjligt och tillgång till läkarbesök i hemmet.

Samverkan mellan sjukhus, primärvård och kommun

Det finns sedan 1999, då Västra Götalandsregionen bildades, ett avtal som reglerar ansvarsgränserna mellan huvudmännen. En gemensam arbetsprocess för översyn och utveckling av ett nytt hälso- och sjukvårdsavtal har beslutats i samråd mellan huvudmännen. Arbetet inleddes i oktober 2015 och fortskrider utifrån beslutad inriktning.

Kvalitetsregistren möjliggör lärande och ständigt förbättringsarbete

Arbetet med kvalitetsregister är en av hörnstenarna för utvecklingsarbete och ett nödvändigt inslag i vård och omsorg. Registren byggs upp av de professionella yrkesgrupper som själva ska ha nytta av dem i sin yrkesvardag. Det är också möjligt att följa upp vad enskilda landsting och kommuner åstadkommer.

Senior Alert är ett nationellt kvalitetsregister för

förebyggande vård och omsorg. Undernäring, fall och trycksår är viktiga områden för vårdtagare inom såväl slutna vård och omsorg som inom primärvård, hemsjukvård och kommunal äldreomsorg. Syftet med Senior Alert är att skapa en bra infrastruktur och systematik för det förebyggande arbetet.

Det pågår ett fortsatt arbete med att utveckla kvalitén inom vården i livets slut. Svenska palliativregistret är ett nationellt kvalitetsregister som är till för alla som vårdar människor i livets slutskede. Registret har som syfte att successivt förbättra vården i livets slutskede oavsett vårdgivare. Det har redovisats goda resultat för Göteborg som helhet under 2015.

God handhygien och rätt klädsel är en patientsäkerhetsfråga

Som ett led i patientsäkerhetsarbetet har många verksamheter arbetat med förbättringar kring basala hygienrutiner. Självskattningar har genomförts på äldreboende och inom hemsjukvården. Ett fortsatt arbete är nödvändigt då handhygien och rätt klädsel är ett förbättringsområde.

Framtidsfrågor

- Ett ökat antal äldre ställer krav på stadsplanering, boendemiljöer, folkhälsoarbetet och inte minst vård och omsorg. För att möta utmaningen behöver många nya medarbetare rekryteras. Antalet sökande till gymnasiala vård- och omsorgsutbildningar fortsätter att minska. Andelen specialistutbildade sjuksköterskor är låg med tanke på de utmaningar hälso- och sjukvården står inför där allt fler kan vårdas i hemmet. Att rekrytera och framför allt behålla sjuksköterskor och undersköterskor är en stor utmaning för stadens vård och omsorg.
- Det behöver planeras och byggas nya moderna äldreboende för att möta det ökade antalet äldre i befolkningen.
- Göteborgsregionens kommunalförbund (GR) leder en förstudie som handlar om att utveckla ett västsvenskt utvecklings- och innovationscenter på Johanneberg Science Park. Arbetet går under namnet, "All AgeHub". Centret ska utgöra ett nav där enskilda personer, pensionärs- och brukarorganisationer, företag, idégivare från kommunal vård och omsorg och forskare tillsammans utvecklar produkter, processer och tjänster som underlättar för äldre och personer med funktionsnedsättning att leva ett självständigt och tryggt liv. Stadens utvecklingscenter för äldre frågor Senior Göteborg deltar aktivt i arbetet.

"Jag fick höra om den här nya tekniken och tänkte varför inte. Heller en kamera som tittar till mig än att någon sticker in huvudet om nättarna." Sune, 83, är en av användarna av Trygghetskamera – Göteborgs Stads första välfärdsteknologiska tjänst.

Foto: Hans Karlsson

Äldre och sjukvård i hemmet – några nyckeltal

Befolkningsramen	2013	2014	2015
Nettokostnad äldreomsorg (mkr) *	-3 933	-4 063	-4 311
Nettokostnadsutveckling äldreomsorg (%)	1,0	3,3	6,1
Nettokostnad hemsjukvård (mkr) **	-368	-389	-419
Nettokostnadsutveckling hemsjukvård (%)	11,8	5,7	7,7
Personer med hemtjänst (snitt/månad)	8 650	8 724	8 636
Personer i äldreboende exklusive korttid (snitt/månad) ***	4 037	3 964	3 968
Betalningsansvar för utskrivningsklara, årsplatser	6,3	19,6	18,4

* Inklusive hemsjukvård för personer över 65 år

** Hemsjukvård alla åldrar

*** Drygt 80 platser inom Social resursnämnds verksamhet för personer över 65 år tillkommer

Arbetsmarknadsinsatser

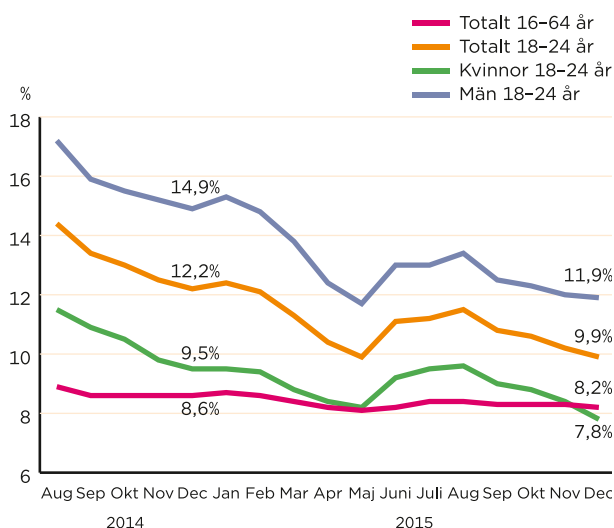
Arbetslösheten i Göteborg har minskat under 2015 och störst är minskningen bland unga vuxna 18–24 år. Året har präglats av ett omfattande utvecklings- och förändringsarbete av stadens insatser inom arbetsmarknadsområdet och i november öppnade stadens första kompetenscenter i Östra Göteborg.

Positiv utveckling på arbetsmarknaden

Arbetslösheten i Göteborg minskade under 2015 och störst var minskningen bland unga vuxna 18–24 år. Arbetsförmedlingens prognos, framtagen hösten 2015, visade på en stark arbetsmarknad för Göteborg och Västra Götaland. Ungdomsarbetslösheten minskade gradvis och var nere på sin lägsta nivå sedan 2009. Detta märktes främst bland unga med en gymnasieutbildning som därmed stod nära arbetsmarknaden. Arbetsmarknaden var dock fortsatt tudelad. Samtidigt som många företag såg ett behov av att anställa fick de allt svårare att hitta rätt kompetens, trots att många personer var arbetslösa.

Fortsatta svårigheter på arbetsmarknaden hade personer som saknade gymnasieutbildning, hade en funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga eller var utomeuropeiskt födda. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning följer i sin roll som stadens arbetslöshetsnämnd noga utvecklingen på arbetsmarknaden.

Andel arbetslösa Göteborgs Stad

Källa: Arbetsförmedlingen och Arbetsmarknad och vuxenutbildning

Diagrammet visar andel arbetslösa av befolkningen i Göteborgs Stad. (Antalet yrkesverksamma, arbetssökande och antalet med aktivitetsstöd).

Stadens arbete

Göteborgs Stad kompletterar den nationella arbetsmarknadspolitiken med olika former av insatser för personer som i stor utsträckning är beroende av försörjningsstöd. Insatserna ska ge möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden och bedrivs ofta i nära samarbete med arbetsförmedlingen (AF). Samverkan med arbetsförmedlingen förstärktes under året och bland annat träffades en överenskommelse kring samverkan mellan AF och staden, den så kallade DUA:n, det vill säga insatser för unga arbetslösa i åldern 16–24 år.

Kompetenscenter öppnat

I november öppnade i Östra Göteborg det första av fyra kompetenscenter. Planering inför starten av övriga kompetenscenter fortsätter.

Kompetenscenter riktar sig till personer som har någon insats inom socialtjänsten i stadsdelarna och som behöver ytterligare stöd för att kunna skaffa sig ett arbete eller börja en utbildning. Utifrån deltagarnas behov och mål ska kompetenscenter arbeta med ett individ- och lösningsinriktat synsätt.

Med utgångspunkt från arbetsmarknadens behov kommer kompetenscenter att skraddarsy insatser för att deltagaren ska nå självförsörjning. Det kan handla om coachning, studie- och yrkesvägledning, matchning mot arbete, praktik och kompetenshöjande utbildningar.

Insatserna kommer att ske i nära samverkan med arbetsförmedlingen och näringslivet. Under 2016 startar dessutom ytterligare tre kompetenscenter i Göteborg. Dessa kommer att vara placerade i Angered, på Hisingen och i Centrum/Väster.

Framtidsfrågor

En följd av det ökade antalet nyanlända är att staden står inför stora utmaningar under de kommande åren vad gäller arbetsmarknadsinsatser. Detta har ännu inte nämnvärt påverkat verksamheten men i takt med att de asylsökande beviljas uppehållstillstånd kommer stora insatser att behövas för att möta behov av svenskundervisning, annan vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser. En planering för en ny situation har påbörjats i samverkan med arbetsförmedlingen.

Bebyggelse och bostad

Göteborg växer och bostadsproduktion och utbyggnad av infrastruktur tar nu ordentlig fart mot målet att staden ska växa minst 30 procent på 20 år. Samtidigt ökar efterfrågan på bostäder med ökade priser och växande köer som följd. Det är en utmaning att motverka segregation såväl geografiskt, fysiskt som socialt och att skapa långsiktigt attraktiva och hållbara stadsmiljöer i en situation där mycket ska byggas på en gång, samtidigt som den höga förändringstakten ger möjlighet att göra skillnad. Göteborg möter denna utmaning med fokus på hållbar stadsutveckling, aktivt arbete med markförsörjning och genom att engagera göteborgarna i stadens utveckling.

Stort behov av nya bostäder

Den under året allt kraftigare efterfrågan på bostäder i Göteborg märktes bland annat i att Boplats Göteborg vid årets slut hade 170 000 sökanden i bostadskö varav cirka 50 000 registrerade sig under 2015. Rörligheten på bostadsmarknaden var fortsatt låg och antalet lägenheter som annonserats på Boplats har sjunkit. Samtidigt ökade priserna på både bostadsrätter och villor med över tio procent under året. Sammantaget visar siffrorna på ett högt tryck på bostadsmarknaden.

Bostadsbyggandet ökar markant

Under 2015 färdigställdes totalt 2 298 bostäder, varav 1 826 i flerbostadshus, 240 i småhus och 232 som specialbostäder, därtill byggdes 255 lägenheter i byggnader som tidigare nyttjats till annat. De åtgärder för att öka byggandet som gjorts under ett antal år visade resultat under året och kommande år förväntas en successiv ökning av bostadsbyggandet ske, från tidigare års genomsnitt på cirka 2 000 bostäder per år till en nivå om cirka 3 800 bostäder per år för perioden 2019 och framåt.

Antal färdigställda bostäder 2012–2015

År	Nybyggnad	Ombyggnad	Totalt
2012	1 894	216	2 110
2013	2 303	265	2 568
2014	1 793	224	2 017
2015	2 298	255	2 553
Totalt	8 286	960	9 246

Planering ger förutsättningar för att byggande av bostäder, verksamheter, service, infrastruktur och ytor för rekreation ska kunna genomföras. Planering för bostäder har varit en dominerande fråga och tendensen har varit allt större detaljplaner med stort bostadsinnehåll. Extra åtgärder har vidtagits för att möta bostadsbehovet där målet är att få fram ytterligare 7 000 bostäder utöver planerad bostadsvolym fram till 2021. För att målsättningarna ska klaras måste de marknadsmässiga förutsättningarna finnas, men kommunens arbete med

framtagande av byggbar mark har ökat kraftigt i såväl plan- som markanvisningsskedena.

Staden har också färdigställt ett planprogram för Bergsjön med 2 500 nya bostäder. Fler bostadsrätter, bättre möjligheter att ta sig mellan stadsdelens olika områden och satsningar på att utveckla Rymdtorget som mötesplats och servicecentrum ingår. Dessa blir de första nya bostäderna i området sedan Bergsjön stod färdigt i början av 1970-talet. Området var även föremål för en fallstudie inom forskningsprojektet Delad stad.

Antal planerade bostäder 2012–2015

Bostäder i:	2012	2013	2014	2015
Startade detaljplaner	1 600	3 700	7 200	10 750
Antagna/Godkända detaljplaner	2 800	3 200	3 570	3 450
Markanvisningar	1 390	1 045	1 303	2 950

Implementering av åtgärder för effektivare planering, GEM, slutfördes under året och en processledning tillsattes. Utvecklingsprojektet har därmed avslutats och övergått i driftfas. Ett nytt utvecklingsprojekt ligger i startgroparna där avsikten är att effektivisera genomförandet.

Insatser för utsatta grupper på bostadsmarknaden

Staden arbetade aktivt för att förbättra bostadsförsörjningen för särskilda grupper. Fullmäktige antog under 2015 en ny strategi mot hemlöshet och arbetet med handlingsplanens 23 aktiviteter som ska genomföras under åren 2015–2018 påbörjades. Under 2015 flyttade 408 hushåll in i lägenheter med kommunalt kontrakt eller förstahandskontrakt där anvisning skett efter bedömning av sociala och medicinska skäl.

För målgruppen bostadslösa barnfamiljer har fastighetskontoret utrett möjligheterna för ett system med genomgångsbostäder. En översyn av formerna för anvisning, uthyrning och stöd till hushållet för att komma vidare till en mer permanent bostad har påbörjats. Sta-

den, genom Förvaltnings AB Framtiden, påbörjade även en speciell tvåårig satsning på 500 barnfamiljer som bor osäkert. Lägenheterna söks på vanligt sätt genom Boplat av de hushåll som uppfyller kriterierna för denna förtur. Satsningen ingår också i kommunens strategi för att möta bostadsbehovet hos nyanlända.

Flyktingsituationen

Året har starkt präglats av den stora ökningen av asylsökande. Den har inneburit en stor utmaning för staden och stora ansträngningar har gjorts för att få fram boendelösningar, såväl för asylsökande ensamkommande barn som nyanlända som fått uppehållstillstånd och mottagits i Göteborg. Staden antog i slutet av 2014 en strategi för att möta bostadsbehovet för nyanlända flyktingar. Enligt strategin prioriteras i första hand barns behov av stabila levnadsförhållanden.

Under året har ett aktivt arbete skett för genomförande av de uppdrag som anges i strategin. Det omfattar både förslag i form av temporära modulbostäder och mer långsiktiga bostadslösningar. Ett betydelsefullt beslut som fattades under hösten är att investera i byggande av temporära bostäder i Frihamnen. I ett första skede blir det cirka 600 bostäder i nio lotter på land och vatten. En utredning om möjlighet att skapa modulbostäder för 3 000 flyktingar i andra delar av staden har gjorts under året.

Det regionala samarbetet inom Göteborgsregionens kommunalförbund har etablerat en gemensam plattform för nyanlända inom olika samhällsområden. Bland annat ingår gemensamma initiativ när det gäller bostadsförsörjning för nyanlända, vilket även inkluderar boende för ensamkommande barn. Samarbetet har stärkts under 2015.

Större fokus på social hållbarhet

Under 2015 har det stadenövergripande arbetet med "Jämlikt Göteborg- hela staden socialt hållbart" fortsatt sin organisering. Till grund för arbetet ligger bland annat rapporten "Skillnader i livsvillkor och hälsa i Göteborg" som publicerades 2014. Under hösten genomförde staden och samverkansrådet Idékom en workshop där staden bjöd in de idéburna organisationerna till samtal om samverkan inom arbetet med Jämlikt Göteborg. Det gemensamma målet var att organisera samverkan för att nå kommunfullmäktiges prioriterade mål om att öka förutsättningarna för goda livschanser i Göteborg, att utjämna skillnader mellan socioekonomiska grupper samt att minska segregationen.

Ett av fyra fokusområden i Jämlikt Göteborg är att "Skapa hälsofrämjande och hållbara miljöer och samhällen" I planeringen för fortsatt arbete identifierades åtgärdsområdena: Stärk invånarnas delaktighet, inflytande och trygghet, Planera för en hälsofrämjande närmiljö, Planera för en minskad boendesegregation, Öka tillgången till bostäder, Öka användningen av aktiva och kollektiva transportmedel. Resultatet från höstens workshop finns med i den långsiktiga planeringen och de idéburna organisationerna/civilsamhället kommer att

bjudas in till samverkan och diskussion kring aktuella frågeställningar. Arbetet med att stärka invånarnas delaktighet har skett i linje med stadens antagna principer för att fördjupa demokratin och öka medborgarnas möjligheter till inflytande.

Social hållbarhet beaktas fortsatt i de dagliga stadsutvecklingsprojekten. I planeringen har detaljplaner konsekvensbedömts enligt sociala konsekvensanalyser och barnkonsekvensanalyser. Formerna för och kunskap om hur det kan ske har fortsatt utvecklas. Stadens allmännyttas bedrev ett omfattande arbete för att bidra till boendes livsmiljö, välfärd och ökad integration. Framför allt har insatser för ökad sysselsättning genomförts, som lett till att både ungdomar och vuxna som stått utanför arbetsmarknaden fått arbete eller praktik inom bostadskoncernen.

Medskapande och delaktighet engagerar

Uppmärksamheten kring stadsutveckling har ökat och likaså göteborgarnas engagemang. Dialogen med invånarna har varit central för att ta in olika perspektiv vid utveckling av staden. Dialoger har bland annat synliggjort målkonflikter som behöver hanteras i planeringen. När exploatering av till exempel grönytor skett har det ofta skapat starka reaktioner hos närboende. Erfarenheterna visar på vikten av att invånarna får ta del av planerarens och beslutsfattarens avvägningar och ställningstaganden när ett stadsområde ska omvandlas. Intensiva samtal om stadens utveckling har hållits om detaljplaner för olika stadsområden, torgmiljöer och parker och att skapa trygga boendemiljöer. Ett flertal debatter har skett i Älvrummet, som varit en naturlig arena för diskussion i stadsutvecklingsfrågor och utställningar av förslag och planer.

Utveckling av barns och ungas delaktighet har varit en särskilt viktig fråga. Staden har haft ett löpande arbete för att utveckla barnperspektivet i stadsutveckling. Det betyder till exempel att barn och ungas tillgång till rekreationsytor, lekplatser och grönområden och i övrigt barns utomhusmiljöer utifrån olika aspekter beaktats i såväl planprocess som byggnadsprojekt.

Prisade byggnader

Under tiden som Frihamnen planeras, har de temporära värdeskapande aktiviteterna i området utvecklats. Förutom sedan tidigare pågående aktiviteter som seglarskola, rollerderby, sandstrand och stadsodling i anslutning till Jubileumsparken öppnades under 2015 en bastu som fick stor uppmärksamhet i lokalmedia och i nationella forum för samhällsbyggnad. Bastun fick Västra Sveriges arkitekters arkitekturpris och nominerades även till Kasper Salin-priset. Vattenlek i konstverk kom på plats genom "Berget" och under sensommaren öppnades också Göteborgs första publika bad i Göta Älv.

Den nybyggda kyrkan i Amhult har utsetts till Årets hus 2015. Den är en byggnad där kvalitet och långsiktighet för ovanlighetens skull tycks ha fått råda över trender och kortsiktiga intressen. Från interiörens små mässingsdetaljer, via kyrkorummets samlande volym, till

Gothenburg står inför stora utmaningar med att bygga samman staden över älven och samtidigt hela staden såväl fysiskt som socialt.

trädgårdens stillhet, allt blir en del av helheten. Kyrkans uttryck är värdigt men samtidigt anspråkslöst, och smälter förtjänstfullt in i den framväxande stadsväven” skrev juryn i sin motivering.

Klimatförändringar kräver åtgärder

Vid klimatmötet i Paris 2015 blev det allt tydligare att anpassning till ett förändrat klimat är en nästan lika viktig fråga som minskade klimatutsläpp. Göteborg är känsligt för översvämningar eftersom de centrala delarna ligger lågt. Stadens övergripande målsättning är att både befintlig och planerad markanvändning ska vara robust mot dagens och framtidens översvämningar.

Inom ramen för hydromodellen och det tematiska tillägget till översiktsplanen för klimatanpassning pågår ett antal delutredningar. Några sådana utredningar har avslutats under året, bland annat lanserades resultat av skyfallsmodelleringen. Samtidigt genomfördes tester och mindre anpassningsåtgärder i staden. Till exempel har Kvibergs multisportarena stadens första regnrabatter, som både renar dagvatten och förebygger översvämningar.

Göteborg tar ansvar för markförsörjning

Markanvisning som strategiskt verktyg har utvecklats vidare. Markanvisningspolicyn har implementerats under året med ökad transparens kring urval och beslut om markanvisning som följd. Under året har staden också beslutat om nya inriktningar för det kommunala markägandet och friköp av vissa tomträtter för att ge större tydlighet i förhållande till exploatörer och verksamheter i tidigt skede. Samtidigt har staden utvecklat arbetet med strategiska krav i markanvisningar för att öka byggnationen av billiga hyreslägenheter.

För att möta näringslivets behov har kommunen ett utbud av detaljplanelagd mark för verksamheter och under året har tre försäljningar skett till företag inom olika branscher. För att bättre möta efterfrågan på verksamhetsmark har kommunen bland annat tagit fram detaljplan för 300 000 m² logistikverksamhet. Efterfrågan på kontorslokaler i centrala Göteborg var fortsatt stor 2015 och vakanserna i befintligt bestånd låga. På sikt planeras en större utbyggnad av kontor i bland annat centralenområdet, Frihamnen och på Backaplan.

Forskning, utveckling och innovation i samverkan

Göteborg står inför stora utmaningar med att bygga samman staden över älven och samtidigt hela staden såväl fysiskt som socialt. Det förutsätter att staden har ett nära samarbete med andra sektorer såsom näringslivet, akademiska institutioner samt ideell sektor och civilsamhället. Fler människor och organisationer behövs för att tänka framåt och bidra med nya idéer eller lösningar. Exempel på samverkansarenor där staden medverkat är Lindholmen Science Park, Johannebergs Science Park och Mistra Urban Futures – Centrum för hållbar stadsutveckling.

Under tre år har staden medverkat i en satsning från Vinnova om ”Innovationsplattformar för hållbara attraktiva städer” som avslutades 2015. Projektet ”Göteborgs nya innovationsplattform” har bland annat resulterat i metodutveckling kring stadens innovationsprocesser, kunskapsunderlag till kommande forsknings- och innovationsstrategi för staden samt en gemensam kunskapsagenda (inom hållbar stadsutveckling) för de tre storstäderna. I kunskapsagendan lyfts storstädernas gemensamma urbana utmaningar. Den kommer bland

annat användas för dialog med nationella myndigheter, ge inspel till kommande forskningsproposition och tydligare kommunicera städernas behov i olika samverkansprocesser. Staden har också sökt medel för att arbeta fram en gemensam forsknings- och innovationsstrategi för stadens verksamheter. Under året beviljade Vinnova och Tillväxtverket cirka 10 miljoner kronor för att ta fram nödvändiga underlag. Arbetet har letts av stadsledningskontoret.

Under 2015 genomgick Mistra Urban Futures, som delvis finansieras av Göteborg Stad, en internationell utvärdering av centrumets verksamhet de första fem åren från 2010. Mistra, Stiftelsen för Miljöstrategisk Forskning, har därefter beslutat om anslag på ytterligare 80 miljoner kronor för perioden 2016–2019.

Som en fortsättning på det urbana utvecklingsarbetet, som pågick 2013–2014, anordnade Länsstyrelserna, Boverket och Mistra Urban Futures tillsammans tre nationella kunskapsseminarier om hållbar stadsutveckling hösten 2015. Ett av seminarierna ägde rum i Göteborg. Där presenterades bland annat forskningsprojektet Delad stad vars rapporter finns tillgängliga i Kungliga Tekniska Högskolans webbdatabas DiVA. En av projektets slutsatser var att stadens form och uppbyggnad har betydelse för sysselsättning och integration. Stadsbyggande påverkar i hög grad tillgängligheten till samhälleliga resurser, vilket i sin tur påverkar människors livschanser.

Framtidsfrågor

Det efterfrågas en mycket hög bostadsproduktion på grund av hög inflyttning, rådande bostadsbrist och ökat inflöde av nyanlända. Nationellt talas om en fördubbling av bostadsproduktionen där de stora städerna förväntas ta en hög andel. Det handlar inte heller bara om nya

bostäder utan också om ny infrastruktur, mer service och fler fritidsområden. Därutöver krävs åtgärder för att skydda stadens befolkning och anläggningar mot effekten av klimatförändringar och extrema väderhändelser. I alla dessa frågor krävs kunniga och engagerade medarbetare. Kompetensförsörjning är en strategisk fråga för stadens verksamheter så att kompetens och personella resurser i såväl planering som genomförande kan säkerställas.

För att nå en ökad social hållbarhet är det nödvändigt att segregationen minskar. Göteborg är idag en starkt segregerad stad och tendensen är att den ökar. Hela bostadsmarknaden är inte ekonomiskt tillgänglig för alla, särskilt gäller detta nyproduktion. Ytterligare gentrifiering (utträngning av, framför allt, ekonomiskt utsatta grupper) förändrar stadsdelar som tidigare varit relativt blandade. Inom samhällsbyggnadsområdet handlar det mycket om att minska boendesegregationen genom möjligheten till blandad bebyggelse och ökad tillgång/användning av offentliga rum och mötesplatser där människor med olika villkor kan och vill mötas och få förståelse för varandras livsvillkor.

Uthållighet i processer, samverkan och medborgardialog är viktiga förutsättningar för att nå målen. Särskilt när nybyggnationen ökar och allt fler göteborgare upplever hur stora mängder bostäder och infrastruktur tar plats i staden, både under byggtid och när de står klara. Den fysiska miljöns utformning och stadens rumsliga struktur ger ett ramverk för utvecklingsmöjligheterna i staden och har stor betydelse för människors trivsel, hälsa och välbefinnande och därmed också för stadens och regionens ekonomiska utveckling. Genom att skapa rumsliga förutsättningar för sociala möten och en attraktiv stadsmiljö stärks Göteborgs attraktionskraft såväl nationellt som internationellt.

Trafik

Under 2015 har planering och genomförande av en rad större infrastrukturprojekt fortsatt i hög takt. Genomförandet av Västsvenska paketet fortgick. Planering för en ny stambana för höghastighetståg Stockholm-Göteborg tog nya steg med Sverigeförhandlingen. Under mandatperioden har det hållbara resandet ökat men senaste året bröts trenden genom att biltrafiken ökade igen. Nya färdmedel som elbuss och linbana utreds. Sjöfarten i Göteborgs hamn ökade inte som en följd av konjunktursvängningarna. Kryssningstrafiken minskade efter 2014 års rekordsiffror.

Västsvenska paketet skickades vidare

Under året har spaden satts i jorden för flera av de stora projekten i Västsvenska paketet. Byggandet av Marieholmtunneln och den nya järnvägsbron vid Marieholm pågår nu.

Hisingsbron tog ett stort steg framåt genom miljödomstolens beslut att tillstyrka projektet men domen överklagades. Innan bygget kan starta är det ytterligare två processer, järnvägsplanen och detaljplanen, som måste avgöras.

Västlänken och E 45 i Gullbergsvass har projekterats vidare och ett antal genomförandeavtal mellan staden och trafikverket har beslutats. Detaljplanerna för Västlänken är nu beslutade av kommunfullmäktige. Några träd vid Station Haga har provlyfts för att få kunskap om hur träd ska flyttas i samband med bygget av Västlänken.

En fungerande stad under byggtiden

KomFram Göteborg är den gemensamma organisation som staden har bildat tillsammans med Trafikverket och Västtrafik för att koordinera infrastruktur- och stadsutvecklingsprojekt i tid och rum under den intensiva bygg- och stadsutvecklingsperioden.

Förhandling om tågsatsningar

Genom Sverigeförhandlingen ska staten och kommunerna längs den framtida höghastighetsbanan Stockholm – Göteborg komma överens om utbyggnad av stambanor och infrastrukturutbyggnad i storstadsregionerna.

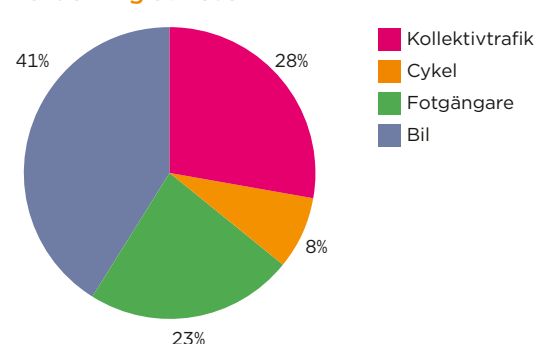
För Göteborgs Stad handlar det om utbyggnad av infrastruktur för att öka tillgängligheten inom storstaden och för att öka nyttan av de utbyggda stambanorna. Kommunen har därför tagit fram ett kunskapsmaterial om vad en förbättrad järnväg kan medföra och vilket bostadsbyggande som kan bli följden. Under 2015 har arbete pågått med en analys- och faktafas.

Resandet ökar

Jämfört med för några år sedan har resor med kollektivtrafik och cykling ökat medan resorna med bil har minskat. Under 2015 vände dock trenden och trots höjd trängselskatt vid årsskiftet ökade bilresandet under året. Bilresandet stannade dock fortfarande under nivåerna före trängselskattens införande.

Under 2015 ökade således biltrafiken med 2,3 procent, kollektivtrafiken ökade med 1,5 procent medan cykeltrafiken minskade med 3 procent. Ökningarna med bil följde den nationella utvecklingen och hör samman med bättre konjunktur och billigare bensin.

Fördelning av resor

Biltrafikandelen är nu 41 procent mot 44 procent år 2011.

Ungefär en fjärdedel av alla lätta fordon i Göteborgs-trafiken var miljöfordon. I stadens egen flotta av lätta fordon var nästan 95 procent miljöfordon. Renovass fordonssflotta blev helt fossilfri under 2015, främst genom biogassatsning.

Cykelprogrammet rullade på

Under året beslutades ett nytt cykelprogram för Göteborg. Då staden förtätas kommer fler målpunkter att ligga inom gång- och cykelavstånd. I en nära storstad ska det vara snabbt, enkelt och säkert att cykla.

Det har blivit lättare att pendla med cykel mellan Göteborgs centrum och stadens utkanter. Fyra utbyggda cykel- och gångbanor blev klara; Säve, Mysterna, Hovås och Billdal.

Elcykelpooler var igång på Lindholmen och Chalmers Johanneberg som en del i samverkansprojektet Elmob. De var öppna för privat användande och kompletterade de elbilspooler som fanns på områdena. I Kvillebäcken kommer en pool med elasticyklar att testas.

Användningen av Styr & Ställ ökade stadigt. Totalt lånades 727 000 cyklar ut 2015, en ökning med 9 procent.

Nya knutpunkten Stenpiren samlar ihop buss-, färje- och spårvagnstrafiken. En följd blev att båtarna över Göta älv inte längre lade till vid Rosenlund.

Staden har i år fått två internationella utmärkelser för cykelsatsningar. 49 procent av göteborgarna ansåg att Göteborg är en cykelvänlig stad.

Barn på väg

Tillsammans med elever och personal på skolor och representanter från stadsdelsförvaltningar genomfördes åtgärder som underlättar för barn att gå till och från skolan. I år har fysiska åtgärder genomförts vid Gunnes-torpsskolan på Norra Hisingen samt Kålltorpsskolan i Örgryte-Härlanda. Samtidigt har arbetet startats upp på ytterligare två skolor i staden, Lilla Samskolan i Centrum och Bräckes skolan i Lundby.

Spårvägen knöt samman

I augusti togs den nya spårförbindelsen mellan Järn-torget via Skeppsbron till Lilla torget i bruk. Sträckan trafikeras med två spårvagnslinjer och resan kortades med flera minuter. Den nya Knutpunkt Stenpiren sam-lade ihop buss-, färje- och spårvagnstrafiken. En följd blev att båtarna över Göta älv inte längre lade till vid Rosenlund.

Försenade spårvagnar

Leverantören av spårvagn M32 har inte rättat sin bris-tande leverans och därför beslöts under året att inleda ett rättslig förfarande. Eftersom spårvagn M32 inte kunnat sättas i trafik i tillräcklig omfattning har renove-ring av de gamla vagnarna M28/29 fortsatt. Upphand-ling av ny spårvagn M33 påbörjades under våren 2015.

Ett arbete pågår med att ta fram en gemensam målbild för stadstrafikens stomnät i Göteborgs, Möln-dals och Partilles tätortsområde. Arbetet, som är ett samarbete mellan Västra Götalandsregionen (VGR) och de tre kommunerna tog utgångspunkt såväl i tidigare kollektivtrafikplan K2020 som i annan planering som till exempel översiktsplaner, trafikstrategi och bostads-försörjningsprogram. Målbilden för kollektivtrafiken ska göra att stadsbyggande och kollektivtrafiken stödjer varandra. Stadstrafikens stomnät kommer att utgöra underlag för kommande revidering av det regionala trafikförsörjningsprogrammet, där stadstrafiken sätts in i ett helhetsperspektiv för Västra Götaland.

Lokaliseringsstudier pågår för depåer för kollektiv-traffic, något som är angeläget bland annat med tanke på den nya spårvagnen M33.

Älvskyttlar och linbana

De två nya älvskyttlarna Älveli och Älvfrida togs i bruk under 2015. Färjorna är utformade för snabb ombord-och ilandstigning för resenärer både med och utan cykel. Nu utreds möjligheten att bygga om dem till eldrift som plugin-hybrid-skyttlar.

Göteborgs Stad har under några år utrett frågan om linbanor som en del av den kollektiva trafiken i Gö-teborg. Under 2015 har utredningen om linbana gått vidare. Projektet siktar på att den första linbanan Wie-selgrensplatsen – Järntorget ska vara klar år 2021.

Bussarna på nya linje 55 hämtar upp passagerare inomhus och drivs med förnybar el.

Foto: Volvo

ElectriCity kör tyst buss inomhus

I Göteborg pågår nu ElectriCity – ett spännande samarbete där industri, forskning och samhälle utvecklar och testar nya lösningar för morgondagens hållbara kollektivtrafik. På nya linje 55 kan du åka med tysta, avgasfria bussar som vid ändhållplatserna hämtar upp passagerare inomhus och drivs med förnybar el. Bussen kör mellan Chalmers och Lindholmen. Uppmärksamheten kring ElectriCity har varit enorm (Silent Bus Sessions har fler än 2,6 miljoner youtube-visningar).

Direkt från Göteborg till Asien

Sjöfarten är en viktig del av Göteborg. Containervolymerna minskade med 2 procent under 2015. Under andra halvåret gick Göteborgs hamn från ett till två direktanlöp till Asien. Det ökade serviceutbudet gav inte förväntat genomslag på volymerna men det bedöms ske under 2016.

Roro-volymerna var i stort sett i nivå med föregående år. Antalet transporterade bilar ökade med 29 procent. Att Göteborgs hamn tagit över en stor del av Volvotrafiken som tidigare gått på Wallhamn har bidragit till den starka volymutvecklingen. I oljehamnarna ökade trafiken med 10 procent.

Kryssningsanlöpen under 2015 blev 50 stycken, vilket är en minskning med 31 procent från föregående år. Ett av skälen till minskningen är att ett rederi gått i konkurs. Då fartygen som anlöper Göteborgs hamn blir allt större blev motsvarande minskning av passagerare enbart 11 procent.

Nedläggning av Säve airport

Landningsbanan höll inte för de allt större flygplanen så nu har man slutat med dessa på Säve och flyttat trafiken

till Landvetter. Antalet passagerare på Landvetter ökade därför med hela 18 procent. Kvar på Säve är bland annat räddningshelikoptrarna och privatflyget.

Ökat resande med Färdtjänsten

Under 2015 utförde färdtjänsten totalt 1 349 000 resor. Cirka 35 procent av dem var resor som utförs för stadens förvaltningar, kranskommuner och VGR. 612 000 av resorna var färdtjänstresor. Det var 32 000 fler än 2014. Utvecklingen var till stor del resultatet av ökade möjligheter att få fler fritidsresor i sitt grundtillstånd och att kunna ansöka om fler extra fritidsresor.

216 000 resor utfördes med flexlinjen, en minskning med 21 000 resor jämfört med 2014.

Kommunfullmäktige tog under året beslut om att överföra färdtjänstnämndens verksamhet till trafiknämnden.

Framtidsfrågor

Det ligger en utmaning i att kunna begränsa biltrafiken samtidigt som regionen får fler innevånare. Trafikstrategin har ett mål att minska bilresandet med 25 procent på sikt för att skapa en nära storstad med hållbar trafiksituation. Detta kräver stora satsningar på såväl utvecklad kollektivtrafik som förbättrade förhållanden för cyklisterna. Det kommer att krävas stora investeringar för att skapa dessa förutsättningar för kollektivtrafiken. Idéer saknas inte. Linbanan som ett nytt inslag i framtidens resande är på gång. Flera nya länkar för spårvägen, bland annat en tunnel under älven vid Lindholmen, är sådant som utreds. Diskussionen om hur trafiken ska lösas i framtiden lär fortsätta under många år.

Kultur och fritid

En röd tråd i kultur- och fritidssektorn under 2015 var perspektivet barn och unga. Barn tar och ska ta plats i stadsrummet något som Grönstrategin bevakade i stadsplaneringen. Fritids- och kultursektorn engagerade sig i mottagandet av nyanlända barn och unga genom att snabbt förse dem med bibliotekskort, intervjua de unga om deras tidigare liv samt visa på olika fritids- och kulturaktiviteter i det nya landet.

Det är många nämnder och flera bolag som möter invånarna inom kultur och fritid. Inom sektorn fanns föreningsliv, lek och breddidrott, aktiviteter för barn och unga i deras närområde, bibliotek, grönområden i alla dess former, teater, musik och nöjesupplevelser.

Kultur- och fritidssektorn stärkte sin roll i stadsutvecklingen

Kultur- och fritidssektorn intensifierade sin medverkan i stadsutvecklingen för att i tidigt skede påverka gestaltning, plats för utevistelse och offentliga lokaler. Effekten blev bättre helhetslösningar, samutnyttjande och en effektivare planprocess. Park- och naturnämnden samt kulturnämnden engagerades i Jubileumssatsningen med planering för 7 000 nya bostäder, planeringen av Älvstaden samt de stora infrastrukturprojekten. Policydokumentet "Grönstrategi för en tät och grön stad", bidrog till ett strukturerat arbetssätt i processen från planering och byggande till utveckling och skötselplanering. Grönstrategin innehåller bland annat riktvärden för avstånd mellan bostad och lekplats eller bostadsnära park, angeläget vid förtätning av staden. Ett arbete påbörjades med biblioteksplanering för att få in dessa mötesplatser vid knutpunkter.

Tillgängligheten till kultur och fritid ökade

Två sporthallar och tre konstgräsplaner i egen regi togs i bruk under året. Nybyggda Torslandaskolan fick sin sporthall och stadsdelen Backa fick en provisorisk hall i avvaktan på en fullmättshall. Fotbolls- och friidrottsarenan Rambergsvallen byggd 1935 revs och Bravida Arena ersatte den som allsvensk fotbollsarena. Prioritet Serneke Arena, Nordens största multiarena, på Kvibergs idrottsområde invigdes på försommaren. Idrotts- och föreningsnämnden tecknade hyreskontrakt på sporthallar i anläggningen till föreningslivet kvällar och helger. Ett torg anlades som en ny entré till Kvibergs idrottsområde.

Göteborgarnas besök på olika anläggningar var i stort sett oförändrat. Uthyrningen av hallar minskade med nästan 5 000 timmar (-1,9 %). Kulturnämndens institutioner hade totalt 2,4 miljoner besökare, en ökning med 15 procent som berodde på att det ombyggda stadsbiblioteket hade öppet hela året. 176 600 (+3,5 %) barn och unga besökte och deltog i kulturverksamhet.

Sommarunderhållningen som arrangerades av kul-

turnämnden hade en rekordpublik på 46 700 besökare. Kulturkalaset med 1,5 miljoner besökare fick Rättviseförmedlingens pris för sin fasta övertygelse om att: välkomna alla i ett jämlikt och inkluderande samhälle där kulturen är en dörröppnare för nya möten.

Under året genomfördes Göteborg International Biennial for Contemporary Art (GIBCA) eller Konstbiennalen. Biennalen var ett återkommande internationellt evenemang under 10 veckor som lockar 45 000 besökare varav 6 600 barn. Titeln på årets biennial var "A story within a story..." .

Biblioteken stod inte bara för mediautlåning utan även för lässtimulerande åtgärder bland barn. Projektet Bokstart, som delvis finansierades av Kulturrådet, pågick som pilotprojekt i två stadsdelar med hög andel personer med utländsk härkomst. Projektet innebar att bibliotekarier besökte nyblivna föräldrar för samtal om vikten att läsa för barn. Alla elever i årskurs tre fick i år boken Legenden om Sally Jones. Dessa och andra projekt kopplades ihop med mobiliserings- och fokusområdet Göteborg - staden där vi läser för våra barn inom Ett Jämlikt Göteborg. För vuxna genomfördes även teknik-drop-in på biblioteken för att minska den digitala klyftan.

Om- och tillbyggnadsfrågor var i fokus för de stora kulturinstitutionerna som i vissa fall är gamla, otillgängliga och i behov av omfattande upprustningsåtgärder. Flera förstudier pågick och resultatet av dessa presenteras successivt under 2015-2016. Fysisk tillgänglighet, att kunna tillgängliggöra utställningar för alla funktionshinder samt ökad tillgänglighet på webbsidor åtgärdades successivt. Funktecprojektet gick in på sitt andra år med workshops för utställare. Funktecpiloterna har olika funktionshinder. Utifrån detta lämnade de råd och synpunkter till utställare.

Kammarkollegiet beslutade att Stiftelsen Styrelsen för Göteborgs Sjöfartsmuseum fick förändra sina stadgar. Det innebar att stiftelsen kunde sälja museet till kommunägda Higab eftersom stiftelsen inte själv hade ekonomi för om- och tillbyggnation.

Sjöfartsmuseet gjorde en sommarsatsning för att nå turistande barnfamiljer. Utställningen Amerikafeber om Amerikalinjens verksamhet och Sommarlabbet - bli havsforskare för en dag blev populära och antalet besökare ökade avsevärt. Sjöfartsmuseet fortsatte sin satsning på projektet Vi hör det vi ser under ledning av Skånes

dövas riksförbund med kartläggning och åtgärder av enkelt avhjälpta hinder för att nå målgruppen. Vissa programaktiviteter teckentolkades.

Kulturskolan fokuserade på att bereda fler elever plats genom att bland annat anställa fler lärare, öka grupper samt anpassa och förbättra lokalerna. Samverkan mellan förskolor och skolor ökade. Nya aktiviteter och prova-på-verksamhet med drop-in etablerades i flera stadsdelar för att nå nya målgrupper. Side by Side by El Sistema har som mål att bli världens största musikläger för barn och unga år 2021, då Göteborg firar 400 år. Under sommaren 2015 deltog 3 000 barn och unga från 16 länder i lägret. Genom musik, konst och kultur byggdes broar mellan människor, kulturer och kontinenter.

Svetlana Aleksijevitj, tidigare fristadsförfattare i Göteborg, fick nobelpriset i litteratur

1996 blev Göteborg som första stad i Sverige fristad för en förföljd författare/konstnär. Svetlana Aleksijevitj som var fristadsförfattare 2006–2008 fick under året motta nobelpriset i litteratur. Hennes nobelpris gav publicitet till Göteborg som fristad för förföljda författare och konstnärer.

Föreningslivet och stadsdelarnas kultur och fritid tog ansvar för nyanlända

Kultur- och fritidsverksamheterna i stadsdelar och föreningsliv tog ansvar för att skapa meningsfull fritid och för integration i samhället av nyanlända. Statliga medel bidrog till extra satsningar för denna grupp. Metoderna var olika, vissa stadsdelar utökade befintlig verksamhet, andra genomförde riktade insatser. Till det senare hör EFS-projektet Making an Impact Together (MAIT) som tog fram en modell för att nyanlända barn och ungdomar 6–16 år ska få en bra introduktion i skolan, på fritiden och i vardagslivet. Tre stadsdelar har

deltagit i projektet. Metoden innebar att barn och unga intervjuades om sina intressen och erfarenheter. Fritid i stadsdelen hjälpte till för att finna motsvarande verksamhet i det svenska samhället. Andra stadsdelar satsade på utökning av El Sistema i kulturskolan, språkcafé och stärkte sitt samarbete med Välkomsten för att informera om olika fritidsverksamheter. Några föreningar fick bidrag för aktiviteter riktade till nyanlända ungdomar. Kulturguider/språkkompetens anställdes för att skapa bra möten. Språkfrämjande aktiviteter blev en del av bibliotekens verksamhet. Barn och unga fick berätta om sin flykt och att komma till Sverige. Biblioteken delade också ut bibliotekskort till dem som inte fått svenskt personnummer.

Gäster/besökare

1 000-tal	2013	2014	2015
Uthyrning av idrottsanläggningar (planer och hallar, timmar)	449	475	462
Gästnätter vid idrottscuper	225	214	238
Bad	1 009	1 099	1 111
Teater	195	204	237
– varav barn	26	17	34
Bibliotek	3 423	4 247	4 165
Museer	882	803	775
– varav barn	208	170	177
Uthyrda fritidsbåtplatser, antal	7 200	7 300	7 200

2013 Stadsbiblioteket stängt.

2014 Stadsbiblioteket öppet maj–december.

2015 Två stadsdelsbibliotek helt och delvis stängda.

En röd tråd i kultur- och fritidssektorn under 2015 var perspektivet barn och unga. Barn tar och ska ta plats i stadsrummet något som Grönstrategin bevakade i stadsplaneringen.

Näringsliv och turism

Näringslivsklimatet i Göteborg har förbättrats, men staden når inte upp till sina mål.

Näringslivsklimatet i Göteborg är avgörande för tillväxten. Göteborgs Stad driver därför sedan ett antal år tillbaka ett målmedvetet arbete i syfte att förbättra Göteborgs företagsklimat. Kundnöjdheten har det senaste året ökat något, men detta räcker inte då stadens mål har varit att nå högre betyg än Stockholm och Malmö, vilket inte infriades. Stadens betyg var vid den senaste mätningen även lägre än riksgenomsnittet.

Omfattande investeringar i containerterminalen bidrog till produktionsstörningar och minskande fraktvolymen

Under året minskade containervolymen i Göteborgs Hamn med 2 procent. Under första halvåret 2015 genomfördes ett intensivt investeringsprogram vilket påverkat tillgänglighet och service på ett negativt sätt. Under andra halvåret har containerterminalen knutit till sig ytterligare ett transoceanic direktanlöp. Några trafikerade containerterminalen regelbundet av två transoceanic rederier. Bland annat trafikerades hamnen sedan i höstas av världens största containerfartyg. Genomförda investeringar i kombination med den ökade transoceanic trafiken förutspås ge ökade volymer under 2016. Transporterade Roro-enheter minskade under året med 5 procent.

Positiv utveckling för besöksnäringen

Antalet gästnätter för Göteborgs hotell ökade kraftigt under 2015. En prognos för året indikerade på 4,5 miljoner gästnätter vilket innebar en ökning med knappt 11 procent jämfört med 2014. Privatturismen gynnades av låga räntor och starkare valutakurser för euro och pund. Antalet utländska besökare ökade i snabbare takt än de svenska.

Svenska Mässan och Liseberg har haft stor betydelse för hotellnäringen i Göteborg. Liseberg har beräknat att deras verksamhet har genererat en knapp miljon gästnätter (20–25 procent av totalmarknaden). Svenska Mässans mötesverksamhet har utvecklats positivt det senaste året. Detta resulterade i 136 000 delegatdygn vilket innebar en tillväxt på 36 procent. Mässans kraftigt utökade hotellkapacitet har varit en förutsättning för att locka till sig allt fler kongresser.

Målgången för Volvo Ocean Race var det enskilt största evenemanget som genomfördes under året. Göteborg & Co beräknar att 335 000 personer besökte evenemanget.

Liseberg lockade rekordpublik besökare trots regnig avslutning på året

Liseberg lockade 3,1 miljoner besökare vilket var i nivå med rekordåret 2014. Årets stora nyhet var Halloween på Liseberg. Konceptet lockade 200 000 besökare vilket var dubbelt mer än som förväntades. Lisebergsåret avslutades med Jul på Liseberg. Dåligt väder bidrog till 22 procent färre besökare.

Framtidsfrågor

Business Region Göteborg (BRG) som har processansvar för stadens näringslivsmål har bedömt att förbättringsarbetet avseende företagsklimatet behöver intensifieras framöver.

Efterfrågan på globala transporter har minskat. För att möta detta är det avgörande att Göteborgs Hamn är aktiva och hittar nya godsslag och utvecklar nya, effektiva logistiklösningar i form av nya lager- logistikbyggnader i hamnterminalernas närhet. På lite längre sikt måste hamnen genomföra omfattande investeringar för att utveckla terminalernas konkurrenskraft.

För att Liseberg framöver fortsatt ska kunna konkurrera på den internationella marknaden och bidra med ett stort antal inresta besökare bedömer Liseberg att nöjesparken behöver genomföra en kraftig expansion under de närmaste 5 åren. En expansionsplan håller på att arbetas fram som kommer att presenteras för kommunfullmäktige under 2016.

1 000-tal	2012	2013	2014	2015
Containers – TEU	900	858	837	820
Ro/ro – enheter	534	557	549	532
Gästnätter – Hotell	3 600	3 800	4 100	4 500
Besökare Lisebergsparken	2 800	2 800	3 100	3 100
Besökare gamla Ullevi	318	341	303	407
Besökare Scandinavium	680	607	660	601

Klimat och miljö

Året 2015 har uttryckts vara ett ödesår för människans möjligheter att vidta åtgärder för att hejda klimatförändringarna och att begränsa den globala uppvärmningen till max två grader. Städer är tydliga påtryckare i klimatarbetet och vid FN:s klimاتمöte i Paris deltog Göteborg i ett stort borgmästarmöte och vid seminarier om minskade utsläpp av växthusgaser. Göteborgs arbete med gröna obligationer och klimatprogram uppmärksammades. I september fastslog FN 17 globala hållbarhetsmål som har till syfte att minska fattigdom och minska klimatpåverkan samt arbeta för en hållbar värld ekonomiskt, ekologiskt och socialt.

Verktyg i stadens miljöarbete

Trots att mycket arbete på klimat- och miljöområdet genomförs är det fortfarande en bit kvar innan vi når upp till stadens miljö kvalitetsmål. För att möta klimatutmaningen har staden tagit fram ett klimatstrategiskt program. Det gör miljömålet "Begränsad klimatpåverkan" mer konkret. I dokumentet finns ambitiösa mål för att övergå till ett koldioxidsnålt samhälle. Miljöprogrammets handlingsplan innehåller åtgärder som ska bidra till att stadens miljömål uppnås. De stimulansmedel som har avsatts under 2015 har bidragit till att många projekt har förverkligats. Aktivitet enligt Kemikalieplanen har kommit igång och inom ramen för det arbetet har ett kemikalieråd bildats i staden samtidigt som arbetet med kemikalierregistrering inom våra verksamheter pågår.

Miljömedvetna medarbetare är en viktig grund för stadens miljöarbete. Under året lanserades en webbaserad miljömålsutbildning för att underlätta för stadens verksamheter att utbilda sina anställda. Utbildningen har haft 2 300 unika besökare. Staden har tagit fram en film om Göteborgs Stads miljöarbete som ingår i utbildningen. Det har även erbjudits en kompletterande utbildning som letts av miljöutbildare, drygt 500 anställda har deltagit i detta.

2015 var ett jubileumsår för stadens miljödiplomeringsverksamheten firade 20 år. Årets miljödiplomeringsarbete har resulterat i diplomerings av 197 verksamheter och tio event. Miljödiplomerings är ett miljöledningssystem enligt miljöstandarden Svensk Miljöbas.

Energiskt energiarbete och energieffektivisering

2015 gick till historien som ett mycket varmt år och efterfrågan på energi för uppvärmning minskade generellt. Göteborg Energis demonstrationsanläggning GoBiGas lämnade sin startperiod och är i kontinuerlig drift. Denna anläggning för produktion av biogas levererade under december 2015 förnybart bränsle som räcker till över 14 000 genomsnittliga bilar under en månad. Samtidigt levererade anläggningen under samma månad förnybart fjärrvärme motsvarande

förbrukningen för 1 000 villor. Vid Renovas avfalls-kraftvärmeverk var fjärrvärmeleveranserna de högsta någonsin och elproduktionen något under tidigare rekord. Energiutvinningen per ton avfall uppgick i medeltal till 3,3 MWh/ton vilket också var rekordhøgt.

Göteborg Energis produktion av förnyelsebar el steg under året till 140 GWh jämfört med 124 GWh 2014. Bolagets totala produktion av biogas ökade kraftigt och slutade på totalt 210 GWh jämfört med 137 GWh förra året. Mark- och miljööverdomstolen beslutade under året att inte ge prövningstillstånd vilket innebär att Mark- och miljödomstolens beslut om att avslå Göteborg Energis ansökan om att etablera Vindplats Göteborg i Hakefjord gäller.

Lokalnämnden som förvaltar och bygger lokaler och boenden för stadens verksamheter har antagit en energieffektiviseringsplan för att uppfylla stadens mål att öka energieffektiviteten. I linje med det har all nybyggnation av skolor, förskolor och äldreboenden under året byggts som lågenergibygnader och lokalförvaltningens fastigheter har driftsoptimerats. Göteborg är den kommun som bygger flest lågenergibygnader i Sverige. Stadens bostadskoncern Framtiden minskade under året energianvändningen för uppvärmning med drygt två procent vilket överträffar bolagets mål på en årlig minskning med en procent.

2015 dominerades stadens energi- och klimatrådgivning av en stor satsning på rådgivning till företag. Antalet rådgivare ökades under året och 84 företag och föreningar fick besök. Det har uppskattats av företagen och energi- och klimatrådgivarna har upplevt att de råd och tips som företagen fått har betydelse för företagens fortsatta energi- och klimatarbete.

Procent	Målvärde	2011	2012	2013	2014	2015
Andel färdigställda bostäder i markanvisningar enligt programmet för miljöanpassat byggande	100	0	21	53	77	80

Programmet för miljöanpassat byggande är ett verktyg som driver utvecklingen mot ett mer hållbart samhälle och avsikten är att ge riktlinjer för miljöanpassat byggande. Andelen miljöanpassade nybyggda bostäder har successivt ökat sedan programmet fastställdes 2009.

Göteborg inspirerar Europa

Göteborg är bland de ledande i Europa och världen när det gäller fjärrvärme. Det utbyggda fjärrvärmenätet har gett Göteborg en stor miljövinst genom effektivt utnyttjande av energi. Göteborgs Stad och Göteborg Energi leder EU-projektet Celsius och under året fortsatte arbetet som siktar på att ansluta 50 städer till projektet. Potentialen för att ta tillvara outnyttjad spillvärme i Europa är stor. Göteborg ger städer i Europa kunskap och referensobjekt som stöd för deras utbyggnad av fjärrvärme och fjärrkyla.

Avfall gör också nytta

Göteborgarna gör varje dag ett miljöarbete genom att sortera ut sitt farliga avfall, elavfall, matavfall och förpackningar. Avfallsmängderna behöver minska men det som slängs kan också bli en resurs om det sorteras och behandlas på rätt sätt.

Återbrukets försäljning av begagnat byggmaterial ökar jämfört med året innan. Antalet besökande kunder har också ökat. Under året har Återbruket lagts in som en leverantör i Winst, stadens stöd för inköp. Detta möjliggör för stadens verksamheter att återanvända istället för att köpa nytt genom att till exempel handla begagnat byggmaterial. Återbruket finns i Kretsloppsparken Alelyckan. Öppettiderna på fyra återvinningscentraler utökades under året för att ge bättre service.

Den totala insamlade vikten blandat och restavfall från hushållen minskade med en procent jämfört med förra året vilket är i linje med målet att avfallsmängderna inte ska öka. Av det brännbara avfallet görs fjärrvärme och el, matavfallet blir biogödsel och biogas till fordon. Insamlad mängd matavfall som gått till biologisk behandling ökade 2015 med fem procent. Mängden grovavfall fortsätter också att öka.

Gryaab:s produktion av biogas har fungerat väl och når den högsta siffran sedan biogasanläggningen togs i drift 1990. Under året har Gryaab producerat 24 450 ton slam som varit godkänt enligt REVAQ-certifieringen och därmed godkänt för återföring av näringsämnen till odlad mark. Totalt har Gryaab producerat cirka 58 000 ton slam. Ur detta utvinns biogas som uppgraderas av Göteborg Energi till cirka 70 GWh fordonsgas.

Ett pilotprojekt med fastighetsnära insamling av textil i flerbostadshus har varit lyckat. Nu pågår undersökning om sådan insamling kan utökas till hela staden. För att minska mängden trädgårdsavfall som dumpas i stadens grönområden och för att kunna erbjuda bra service till göteborgarna infördes en tjänst för fastighetsnära insamling av trädgårdsavfall i Askim, Högsbo och Frölunda.

Grönt och blått

I projektet Pedagogiska odlingsträdgårdar arbetar elever och pedagoger tillsammans för att gröngöra skolgårdar och genom det skapa en lustfylld och pedagogisk miljö. I somras presenterade staden projektet vid World Environment Education Congress. Under 2015 startade fem nya skolor med odling - totalt har nu 16 skolor i staden pedagogiska skolträdgårdar. I syfte att nå ut till fler skolor fick elever och lärare fröer som belöning för städinsatsen i samband med Trygg och vacker stads vårstädningskampanj.

Mängden dricksvatten som såldes till fastigheter inom Göteborg var under året 43,6 Mm³. Produktion och distribution av vatten har fungerat bra under året och avvikelserna har varit få. På Lackarebäcks anläggning har insatser för ökad rening och produktionskapacitet tagits i drift under året. Under året har det första ultrafiltrerade vattnet levererats till delar av Göteborg även om anläggningen inte är helt klar och invigd ännu.

Under året lanserades en så kallad "kranmärkning" för event som inte serverar flaskvatten utan bara rent kranvatten. Göteborgs Kulturkalas och Göteborgspriset för hållbar utveckling var två event som kranmärktes under 2015. Förvaltnings AB Framtidens vattenanvändning har minskat framför allt beroende på utbyggnad av individuell mätning och debitering.

Gryaab renar avloppsvatten från ägarkommunerna och tillvaratar i möjligaste mån det som är värdefullt i vattnet. Reningsverksamheten på Ryaverket har överträffat förväntningarna trots pågående om- och tillbyggnader.

SECA-direktivet som reglerar svavelutsläpp från sjöfart skärptes kraftigt under 2015. Göteborgs Hamn premierar fartyg med hög miljöprestanda genom miljöjobb i hamntaxan. Till grund för premien ligger två olika miljöindex. Detta bidrar till att några fartyg med regelbunden trafik inom SECA-området har anpassat sina fartyg avseende rening och val av bränsle.

Vår livsstil har stor betydelse

En av strategierna i klimatprogrammet kallas för "Klimatsmarta göteborgare" och en av satsningarna är GreenhackGBG som startade 2015 för att hjälpa invånarna till hållbara val. Genom projektet har staden star-

Foto: GreenhackGBG.

tat en digital plattform för kommunikation. Syftet är att inspireras av nytänkare i framkant och anta utmaningar för en hållbar vardag men även dela idéer och diskutera. Allt detta händer på projektets hemsida, Facebook, Instagram och Twitter. GreenhackGBG har samlat på sig totalt drygt 6 100 följare under 2015. GreenhackGBG bedömdes ha hög trovärdighet som opinionsbildare inom hållbarhetsområdet när två analysföretag kartlade det senaste årets digitala samtal på Twitter.

Spelet Future Happiness Challenge är ett av resultaten inom projektet Wellbeing in Sustainable Cities, WISE som avslutades 2015. Spelet är ett digitalt spel för både unga och vuxna, framtaget för att göra forskning om hållbar utveckling i städer tillgänglig. Innehållet i spelet är vetenskapligt förankrat i rapporten Klimatomställning Göteborg.

Staden fortsatte att följa utvecklingen av den kol-laborativa ekonomin och börjat med att se över kommunens roll. Samarbete med föreningar, genomförande av Global Sharing Week, ett flertal bytesaktiviteter och massmedial uppmärksamhet i frågan har resulterat i att Göteborg placerat sig på kartan som en stad som främjar delandets, cirkulär och kollaborativ ekonomi.

Miljöfokus vid upphandling

Andelen ekologisk mat för staden ligger på 45 procent. Den höga andelen beror till stor del på att staden sedan november 2014 har ett nytt grossistavtal som innebär att konventionell mat successivt fasas ut till förmån för ekologisk mat. Särskilt värt att uppmärksamma är att ekologiskt kött utgjorde nästan 73 procent 2015 jämfört med 34 procent 2014. Inspirationsutbildningar i vegetarisk matlagning erbjuds till måltidsverksamheterna och årets utbildning har varit den mest uppskattade med 106 deltagare.

Andelen Fairtrade-märkt kaffe som upphandlats inom stadens ramavtal var 92 procent som kan jämföras med året innan då andelen låg på 62 procent. Ett annat exempel på miljöfokus vid upphandling är att lokalförvaltningen har ökat andelen miljögodkända golv.

Göteborg Stad utsågs till årets svenska klimatstad 2015 i Världsnaturfondens klimatutmaning mellan städer.

Foto: Martin Jacobsson, Världsnaturfonden WWF

Arbetet enligt stadens kemikalieplan kom igång under året. Arbetet pågår med att tillämpa kemikalieplanens krav och Konkurrensverkets kriterier för giftfri förskola vid upphandlingen av möbler och inredning.

Utmärkelser och åtaganden

Göteborg Stad utsågs till årets svenska klimatstad 2015 i Världsnaturfondens klimatutmaning mellan städer.

Tävlingen sker på global nivå. Stadens klimatstrategiska program var ett starkt kort i tävlingen. Programmet utmärker sig genom att det inkluderar konsumtionsperspektivet. Även stadens arbete med gröna obligationer bidrog starkt till att staden lyckades få utmärkelsen.

Göteborg är tredje bäst på miljöarbete i Sverige enligt tidningen Miljöaktuellt ranking av bästa miljökommun 2015. Staden klättrade upp från en sjundeplats och tredjeplaceringen är den bästa hittills. Miljöaktuellt kommunranking baseras på tidningens egen enkät till kommunerna samt på aktuella uppgifter från ett antal myndigheter och intresseorganisationer.

Staden anslöt sig till initiativet Compact of Mayors under 2015. Det är ett åtagande för städer att tillsammans nå utsläppsminskningar av växthusgaser. Det är tre nätverk för städer C40, ICLEI och UCGL som lanserade Compact of Mayors med stöd av FN vid FN:s klimatområde i New York i december 2014.

Staden har undertecknat Green Digital Charter under 2015. Arbetet med chartern innebär att europeiska städer ska arbeta tillsammans och använda informations- och kommunikationsteknologi för att nå EU:s klimatområde.

Inför klimatförhandlingarna COP21 i Paris i december anmälde staden sig till initiativet Fossilfritt Sverige. Regeringen har startat Fossilfritt Sverige med syftet att synliggöra aktörer som i sin verksamhet bidrar till att lösa klimatfrågan och uppnå målet om ett fossilfritt samhälle.

På jakt efter god ljudkvalitet

Arbete med att förtäta staden samtidigt som vi vill uppnå en god ljudkvalitet innebär en utmaning. Under 2015 har arbetet med åtgärder i Åtgärdsprogram mot buller drivits framåt - både för förskolor och för parker. Stadens bullerkarta för väg- och spårvagnstrafik har delats in i stadsdelar och har en upplösning som medger att man kan zooma in och få reda på ljudnivå vid husfasader. Sedan slutet av 2015 finns en ny Vägledning för trafikbuller i planeringen. Syftet med vägledningen är att uppnå en bättre helhetssyn på bullerfrågan och möjliggöra planering av goda boendemiljöer.

Framtidsfrågor

Mycket arbete på klimat- och miljöområdet har genomförts under åren och mycket pågår. Det är fortfarande en bit kvar innan vi når stadens miljökvalitetsmål och budgetmål. Utmaningarna är många vilket kräver fokus och uthållighet. Staden står väl rustad med program, strategier och planer som visar vägen.

Mänskliga rättigheter

Stadens arbete med de mänskliga rättigheterna har framför allt uppmärksammats genom insatserna för flyktingar som sökt sig till Göteborg. Men även insatser som riktats till invånare och anställda i staden har fortsatt under året, liksom kontinuerliga möten med de samråd som staden har en dialog med.

Antalet deltagare på West Pride och MR-dagarna slog rekord i Göteborg

Göteborgs Stad deltog i West Pride som slog rekord med 14 300 paraddeltagare och 20 000 åskådare i den avslutande Regnbågsparaden. Även konferensen MR-dagarna för mänskliga rättigheter som staden medarrangerade slog rekord med över 4 000 besökare. I anslutning till konferensen utbildades 400 personer från stadens ledningsgrupper i mänskliga rättigheter.

Insatser för delaktighet och inflytande ökar

Insatser för ökade kunskaper för att verkställa stadens principer för medborgardialog har genomförts i förvaltningar och bolag. Dialoger med brukare exempelvis i socialtjänsten har också förts för ökad delaktighet och inflytande. Inom skola, kultur och fritid har många aktiviteter genomförts för att öka barns och ungas delaktighet och inflytande.

Minoritetsfrågor har fått en ökad synlighet

Ambition och medvetenhet om kommunens skyldigheter kring nationella minoriteter har ökat. Under året har ett flertal verksamheter utsett kontaktpersoner och ett systematiskt arbetssätt har inletts.

Ett romskt informations- och kunskapscenter vid nämnden för konsument- och medborgarservice inrättades under året, vilket ger en möjlighet att införliva erfarenheter från pilotprojektet för romsk inkludering i stadens ordinarie arbete.

Reglementet för det sverigefinska rådet har reviderats för att effektivisera samrådet mellan staden och den sverigefinska minoriteten. En processhandledare för finsk äldreomsorg har anställts för att stödja verksamheterna och fler aktiviteter på finska har erbjudits. Även riktlinjer för informationsmaterial på finska och material har tagits fram.

Rådet för integration och samhällsgemenskap

Rådet har tidigare lämnat en rapport med förslag hur staden kan förbättra arbetet för integration. Kommunstyrelsen har beslutat att Rådets förslag omhändertas i stadens arbete för ett "Jämlikt Göteborg". Rådet har nu fullgjort sitt uppdrag.

Den svåraste flyktingsituationen i modern tid

Den aktuella flyktingsituationen har krävt extra insatser av staden under året. Samtidigt har staden arbetat vidare med åtgärder som långsiktigt bidrar till en jämnare fördelning av mottagandet i staden.

Den akuta flyktingsituationen under hösten har krävt att staden i samverkan med myndigheter och frivilligorganisationer bland annat bemannat centralenområdet och färjeterminalerna, och ordnat tillfällig övernattnings för barnfamiljer. Staden har även bistått Migrationsverket med ankomstplatser när verkets platser för asylsökande inte räckt till.

Även det stora antalet ensamkommande barn har krävt särskilda åtgärder för att ordna boende. Samverkan med frivilligorganisationer och andra kommuner i Göteborgsregionen har varit en förutsättning. Tillsammans med Mölndals stad har staden även svarat för transitboende för ensamkommande barn som ska anvisas till annan kommun.

Omkring 2 500 nyanlända har tagits emot i Göteborg i år. Strategiska frågor som staden arbetar med är boende, barns och ungas utbildning samt effektivare etableringsinsatser för vuxna. Förslag på både temporära och mer långsiktiga boendelösningar har tagits fram. Staden har även antagit handlingslinjer för att främja en jämnare fördelning mellan skolor av nyanlända elever.

Framtidsfrågor

Centralt för nyanländas etablering är varaktiga boendelösningar, arbete och effektivt stöd för att underlätta barns och ungas skolgång. Stärka samverkan med externa aktörer och civilsamhället är också avgörande frågor för ökad integration.

Det krävs engagemang och nytänkande för att stärka Göteborg som en stad för alla där olikheter blir en tillgång. Medskapande och delaktighet är nödvändiga förutsättningar för ett öppet och inkluderande Göteborg där allas resurser tas till vara.

Jämställdhet

Det systematiska arbetet för jämställd service har stärkts och nya verksamheter har inkluderats i arbetet.

Som tidigare år har systematiken att integrera jämställdhetsperspektivet i det dagliga arbetet och verksamhetens planering, budgetering och uppföljning, varit mest utbredd bland verksamheterna i stadsdelarna. Därefter följer några fackförvaltningar och enstaka bolag. I några stadsdelar har man arbetat brett, där många verksamheter och sektorer vidareutvecklat sina metoder och systematik ytterligare. En stadsdel och två fackförvaltningar har valt samma linje, där man påbörjat arbetet med att jämställdhetsintegrera varje sektor och verksamhet. En annan stadsdel har valt att fokusera på några få sektorer som under året påbörjat eller fortsatt att jämställdhetsintegrera/budgetera sina verksamheter.

Budgeten är ett viktigt styrmedel att fördela resurser jämlikt mellan könen

En kartläggning som genomfördes 2015 för att se hur resurser fördelats, är fastighetskontorets granskning av ansökningar för bidrag till bostadsanpassning. Denna visade att fler kvinnor än män sökt och fått bidrag, men att män både ansökt och fått anpassningar som varit mer omfattande, samt kostat mer i genomsnitt. Man kommer nu att gå vidare för att undersöka varför det förhöll sig så.

Det finns skillnader i hur kvinnor och män transporterar sig. Trafikkontoret som ansvarar för ett väl fungerande transportsystem gjorde därför en jämställdhetsbedömning av sina investeringsplaner. Den visade att kvinnor i lite högre grad än män kommer att ha nytta av de kommande planerna i staden.

Ett stort antal aktiviteter har genomförts i staden för att främja jämställdhet

Följande är ett urval av insatser som genomförts under året från olika verksamhetsområden.

Flera skolor har arbetat med medveten marknadsföring och rekrytering för att få elever av det underrepresenterade könet att söka utbildningar som har en mycket ojämn könsfördelning. Fokus har även legat på att systematiskt arbeta mot trakasserier och kränkande behandling.

Nämnden för arbetsmarknadsfrågor och vuxenutbildning och en stadsdel har särskilt fokuserat på insatser för utrikes födda kvinnor, eftersom denna grupp har svårast att etablera sig på arbetsmarknaden och har varit långvarigt beroende av försörjningsstöd.

I individ- och familjeomsorgen har rutiner och biståndsbeslut börjat ses över så att de åtgärder som erbjuds är likvärdiga och jämställda. Inom ramen för planen för våld i nära relationer har ett lokalt arbete i stadsdelarna påbörjats.

Kvinnor upplever större otrygghet än män i att röra sig i den offentliga miljön. Fackförvaltningar och bolag som ansvarar för stadsutveckling har upprustat eftersatta platser, torg och miljöer i anslutning till parkeringsanläggningar så att tryggheten ökar.

Bolag inom kultur- och evenemangssfären har arbetat med att få scenprogrammen jämställda och ett utbud som attraherar båda könen. Inom teatern bevakas jämställdhetsaspekterna i det konstnärliga arbetet kring vad man berättar från sina scener.

Framtidsfrågor

Jämställd utbildning och hälsa har lyfts fram på senare tid som viktiga områden att arbeta med. Även det förebyggande arbetet kring våld, kränkningar och trakasserier, med fokus på maskulinitetsnormer har fått allt större inflytande i jämställdhetsdebatten. Det är områden som är viktiga och behöver förstärkas i stadens jämställdhetsarbete de kommande åren.

En ytterligare trend i stadens jämställdhetsarbete är att andra perspektiv, såsom etnicitet och ålder, i allt större utsträckning börjar införas i jämställdhetsarbetet. Det finns utmaningar i att hantera flera perspektiv samtidigt, där risk finns för att jämställdhetsfrågorna förminskas. För att kunna erbjuda olika kvinno- och mansgrupper en bra service, behöver ansatsen vidareutvecklas.

Folkhälsa

I Göteborgs Stads budget för 2015 fanns två prioriterade mål för arbetet med folkhälsa, "Göteborgarnas hälsa ska förbättras och skillnaderna mellan olika socioekonomiska grupper ska minska" samt "Barns fysiska miljö ska bli bättre". Fokus under året har varit insatser riktade till barn och unga samt deras familjer för att förbättra psykisk hälsa och minska skillnaderna i livsvillkor.

Båda målen var mycket långsiktiga. Bedömningen var att måluppfyllelse bör kunna nås inom en generation. Under året påbörjades och genomfördes ett antal aktiviteter med syfte att uppnå de prioriterade målen.

Fler kuratorer till ungdomsmottagningarna

I budget 2015 avsatte kommunfullmäktige 4,0 mkr som användes till att anställa fler kuratorer på de sex ungdomsmottagningarna i Göteborg. Syftet med satsningen var att möta behovet hos ungdomarna och förbättra den psykiska hälsan. Satsningen har implementerats i de nya avtalen om ungdomsmottagningar i Göteborg som började gälla 1 januari 2016.

Familjen i centrum

En del av Stadens arbete med skillnader i livsvillkor och hälsa handlar om familjecentrerat arbetssätt (FCA) och familjecentraler (FC). Under 2015 skrev stadsdelarna tillsammans en samordnad strategisk plan för familjecentrerat arbetssätt. Eftersom både FCA och FC är en samverkan mellan staden och Västra Götalandsregionen bildades en gemensam styrgrupp med representanter från båda huvudmännen.

Utbildning i folkhälsa och folkhälsoarbete

Under hösten 2015 genomförde staden i samarbete med Högskolan Väst utbildningen "Folkhälsa och folkhälsoarbete med särskild inriktning mot hälsopromotion" 7,5 högskolepoäng. Utbildningen omfattade lärarledda lektioner vid 8 tillfällen, grupparbeten och ett examensarbete. De 15 deltagarna var både politiker och tjänstepersoner från olika sektorer så som boendestöd, ungdomsmottagningar och äldreomsorg.

Framtidsfrågor

En av framtidens utmaningar är att minska skillnaderna i hälsa och livsvillkor i Göteborg. För att lyckas minska skillnaderna måste samverkan ske både inom staden och med andra huvudmän. Ett exempel på kommande samverkan är de statliga stimulansmedel som under 2016 kommer att betalas ut till kommuner och landsting som arbetar tillsammans med utveckling av ungdomsmottagningar.

En av framtidens utmaningar är att minska skillnaderna i hälsa och livsvillkor i Göteborg.

Barn

I Barnkonventionens sjätte artikel understryks varje barns rätt att överleva och utvecklas. För Göteborgs kommun innebär det att bidra till att barnen växer upp under trygga förhållanden, skyddas mot skador, får möjlighet att leka, lära sig nya saker och tänka självständigt.

Barnets utveckling

Det är viktigt att föräldrar, förskola, skola, socialtjänst samt hälso- och sjukvård samverkar på ett positivt sätt. I arbetet med Jämlikt Göteborg – hela staden socialt hållbar – fastställdes att familjecentrerat arbetssätt ska prioriteras. Detta görs bland annat genom att skapa så kallade familjecentraler. Vid familjecentralerna är öppen förskola, barnavårdcentral, barnmorskemottagning och socialtjänst samordnade under samma tak. Det fanns sex familjecentraler i Göteborg förra året och ytterligare sex planerades. Under året genomfördes också kompetensutveckling kring samverkansavtalet Västbus, riktlinjer för familjehemsplacerade barn samt användandet av verktyget Samordnad individuell plan.

Nästan alla barn (86 procent) mellan 1 och 5 år hade en plats i förskolan och från 7 års ålder var skolan tillgänglig för alla. 83 procent av eleverna som avslutade grundskolan 2015 hade behörighet att söka till ett av gymnasieskolans nationella program, övriga kunde söka till ett introduktionsprogram. I princip alla ungdomar påbörjade en gymnasieutbildning.

Den ökade migrationen innebär ett hårt tryck på grund- och gymnasieskolor. Särskilt hårt på gymnasieskola då mer än hälften av de asylsökande barnen var i gymnasieåldern. Mottagandet av nya elever var ojämnt fördelat på skolorna. Kommunstyrelsen beslutade om handlingslinjer för att få nyanlända elever på fler skolor i syfte att förbättra förutsättningarna för integration. När det gäller ensamkommande barn ansvarar kommunen för boende, vård och omsorg. Under 2015 kom nära 1 700 ensamkommande barn till Göteborg, vilket är en ökning med mer än 400 procent jämfört med året innan.

Alla stadsdelar hade ungdomsråd men det varierar stort över staden hur dessa gavs möjligheter att arbeta och påverka. Råden identifierade gemensamt att "vuxna" strukturer fortsatt hindrade ungas möjligheter till inflytande samt att en större öppenhet och kunskap krävdes för att få till en förändring.

I jubileumsplanen för Göteborg 400 år var 2015 utsett till "Av och med unga året". Fler dialoger och projekt genomfördes. Det var dels konkreta uppgifter som genomfördes av barn och vuxna såsom vattenrutschkanan under kulturkalaset, dels jubileumskonferensen "Ungt inflytande 2021".

Skydd mot skador

Trafikolyckor och självmord är de vanligaste dödsorsakerna för svenska barn som omkommer till följd av en skada.

Göteborgs Stad ska bidra till att barnen växer upp under trygga förhållanden, får möjlighet att leka, lära sig nya saker och tänka självständigt.

Trafikkontoret, stadsdelarna och skolor har arbetat aktivt med frågan om säkra skolvägar. Kartläggningar har gjorts vid skolor som sedan resulterat i åtgärder såsom uppmärkning av övergångsställen, hastighetsbegränsning, vägbulor, ombyggnad av vändplats och riktade informationsinsatser. Dessutom innehöll "trafikantveckan" en ungdomsdialog för att fånga upp åsikter från unga. Cirka 350 unga delgav staden sina åsikter. Säkerhet vid hållplatser, tillgång till kollektivtrafik och separerade gång- och cykelvägar kom högt på listan.

Riktade insatser för att förhindra självmord bland unga prioriterades. Ungdomsmottagningarna hade i uppdrag att arbeta utåtriktat med suicidprevention och ungdomars psykiska hälsa.

Framtidsfrågor

Att stärka barns drömmar och framtidstro är en angelägenhet för alla. Barns möjligheter att praktisera demokrati behöver stärkas. Likaså är minskade klyftor och ökad folkhälsa viktigt. Det behövs ett attraktivt alternativ till parallella samhällen. Förslagsvis gör vi detta genom att bygga ett starkt "innanförskap" med öppna dörrar.

Stiftelser

Göteborgs Stad förvaltar 100 stiftelser och 7 gåvor för olika ändamål. Förmögenheten på över 900 mkr ger en avkastning som varje år delas ut i enlighet med gåvogivarnas uttalade ändamål. Under 2015 delade stiftelserna ut totalt 24,7 mkr till enskilda göteborgare, lärare och elever, föreningar, kulturinstitutioner och andra allmännyttiga ändamål.

Göteborgarnas filantropiska inställning förr i tiden har satt tydliga spår i samhället. Flera göteborgska familjers förmögenheter lade grunden till institutioner och verksamheter som lever kvar än i dag. Sahlgren, Röhss, Chalmers, Dickson, Wijk och Lindberg är några av alla dessa familjer som gett upphov till bland annat sjukhus, museer, skolor, bostäder och parker.

Stiftelsernas förvaltning

Göteborgs stad förvaltar enbart avkastningsstiftelser, vilket innebär att staden ansvarar för stiftelsernas kapital och att avkastningen delas ut enligt de ändamål som den som skänkte pengarna har bestämt. Stiftelsernas huvudinriktningar är att ge bidrag till ekonomiskt behövande eller personer med funktionshinder (sociala stiftelser), stipendier med mera till elever och lärare (utbildningsstiftelser) och att främja konst och kultur för göteborgarna (kulturstiftelser). Därutöver ingår stiftelser som delar ut pengar till andra organisationer för olika allmännyttiga och välgörande ändamål.

Sjöfartsmuseet var ett av museerna som fick bidrag under året. Foto: Olle Andersson

Stiftelsernas kapital ingår i en gemensam samförvaltning, vari varje stiftelse har en andel. Varje stiftelse är dock en egen juridisk person med egna räkenskaper. De allra flesta av stiftelserna är skattebefriade, eftersom ändamålen är allmännyttiga. Det samlade marknadsvärdet för stiftelsernas kapital uppgick i december 2015 till cirka 930 mkr. Kapitalförvaltningen upphandlades i konkurrens under året och pengarna finns nu placerade i tre fonder med en riskspridning i enlighet med stadens antagna riktlinjer.

Utdelning ur stiftelserna

Inom kulturområdet lämnades i huvudsak bidrag till Stadsmuseet, Konstmuseet, Röhsska museet och Sjöfartsmuseet. För pengarna har inköpts konstverk i form av tavlor, skulpturer och andra föremål. Pengar har också använts till konserveringsarbeten, utställningar och forskning med mera. Inköp har även gjorts för utsmyckning av offentliga platser. Totalt har 7,7 mkr delats ut i stiftelser med kulturinriktning.

Inom utbildningsområdet lämnades bidrag i form av stipendier och resebidrag till elever och lärare, huvudsakligen i de kommunala grund- och gymnasieskolorna. Elever har också fått premier för goda skolprestationer och andra framsteg och skolor har beviljats ekonomiskt stöd för genomförande av olika klassaktiviteter. Totalt har 6,7 mkr delats ut. Det är cirka 700 elever som direkt fått pengar, medan över 1 000 elever fått del av olika aktiviteter som stiftelserna betalat för. Drygt 200 lärare har fått resebidrag för olika former av kompetensutveckling.

Inom det sociala området lämnades bidrag till ekonomiskt behövande barnfamiljer, äldre och vuxna samt till enskilda med funktionsnedsättning eller deras familjer. Totalt har 8,3 mkr kr delats ut i ekonomiskt stöd till cirka 1 500 personer, de flesta med belopp mellan 3 000 kr och 6 000 kr. Andelen kvinnor uppgår till 57 procent och män 43 procent.

Under året har 23 föreningar och ideella organisationer med allmännyttig verksamhet tilldelats 2 mkr för olika projekt och aktiviteter.

Stiftelserna kommer vara till nytta för göteborgarna många år framåt.

3

GÖTEBORGS KOMMUN FINANSIELL ANALYS OCH RÄKENSKAPER

Med Göteborgs kommun avses nämnderna och övriga poster inom den skattefinansierade verksamheten. I detta block analyseras kommunens finansiella ställning och utveckling ur ett antal perspektiv. Här återfinns också de lagstadgade räkenskapsrapporterna med tilläggsupplysningar.

GÖTEBORGS KOMMUN

FINANSIELL ANALYS OCH RÄKENSKAPER

63 Finansiell analys av Göteborgs kommun

En finansiell analys görs av Göteborgs kommun där utveckling, trender och helhetsperspektiv är viktiga inslag. Analysen ska ge förutsättningar att bedöma organisationens förmåga att finansiera en kvalitativt god verksamhet både på kort och på lång sikt.

68 God ekonomi hushållning, balanskravsutredning och resultatutjämningsreserv

I detta avsnitt görs en analys av kommunens ekonomiska utveckling med avseende på begreppet god ekonomisk hushållning och de riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt. Därefter följer en beskrivning av balanskravet och en balanskravsutredning genomförs. Avslutningsvis redovisas kommunens resultatutjämningsreserv, även kallad RUR.

70 Finansiella nyckeltal – kommunen

Ett antal finansiella nyckeltal redovisas över en femårsperiod. Här finns också kommunens skattesats.

72 Sponsring

Genom sponsring bidrar Göteborg stad till aktiviteter som ligger utanför stadens kommunala uppdrag, men som ändå förväntas ge positiva effekter i form av ett gott samhällsklimat, goda levnadsförutsättningar för medborgarna och en stärkt image för staden.

73 Finansiell uppföljning och riskhantering

Göteborgs kommun har stora finansiella åtaganden genom en betydande upplåning för kommunens eget behov men också för att täcka bolagens behov. Under dessa avsnitt redovisas bland annat olika risker kring stadens åtaganden.

76 Kommunens resultaträkning, balansräkning och kassaflödesanalys

Kommunens finansiella rapporter redovisas på tre sidor.

79 Noter – kommunen

I avsnittet finns noterna till kommunens resultaträkning, balansräkning och kassaflödesanalys.

84 Tillämpade redovisningsprinciper

En viktig del för att leva upp till redovisningens uppgift, att utgöra ett relevant bedömnings- och beslutsunderlag, är att olika redovisningsprinciper redovisas på ett öppet och informativt sätt.

88 Stadsdelsnämnder – ekonomiskt utfall

Stadsdelsnämndernas ekonomiska utfall för året analyseras.

89 Facknämnder – ekonomiskt utfall

Här redovisas en kort analys av större facknämnders ekonomiska utfall.

90 Drift- och investeringsredovisning

Drift- och investeringsredovisning som enligt lagstiftningen ska finnas med i årsredovisningen.

Finansiell analys av Göteborgs kommun

Göteborgs kommun redovisade ett strukturellt resultat på 180 mkr för år 2015. De ekonomiska marginalerna för nettokostnader jämfört mot skatteintäkter minskade därmed ytterligare och bedöms fortsatt vara låga med tanke på de finansiella utmaningar Göteborgs Stad står inför. Resultatet på sista raden var 824 mkr och i detta räknas poster av engångskaraktär med. Investeringsvolymen var i nivå med föregående år men under de senaste åren har en mindre ökning skett vilket är en följd av påbörjad stadsutveckling av stora mått.

I detta avsnitt görs en finansiell analys av Göteborgs kommun. Med Göteborgs kommun avses nämnderna och övriga poster inom den skattefinansierade verksamheten. Diagrammen nedan visar utfall över en tioårsperiod för att ge en bild av utvecklingen över tid och möjlighet till en grov trendbedömning. Analysen däremot har fokus på utvecklingen under verksamhetsåret som gått och de närmast föregående åren.

Årets resultat och resultatutveckling

Strukturellt resultat

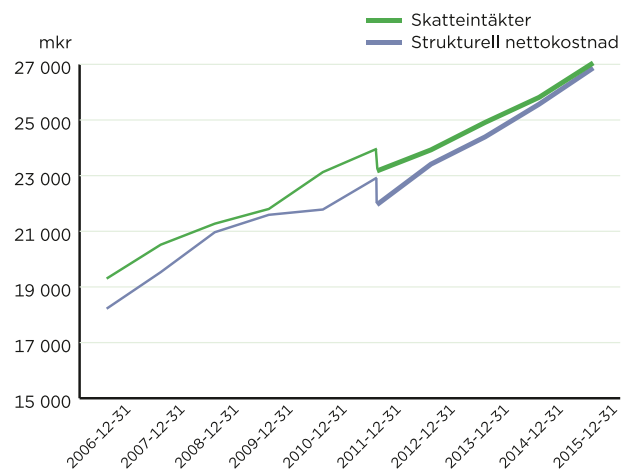
Göteborgs kommun redovisade ett resultat på sista raden på 824 mkr för 2015. Men för att analysera vad resultatet står för i ett längre perspektiv och i jämförelse med tidigare år är det viktigt att eliminera engångsposter av olika slag. Därför exkluderas så kallade extraordinära poster och jämförelsestörande poster liksom realisationsvinster vid fastighetsförsäljning och eventuell utdelning från bolag för att få fram det underliggande löpande driftresultatet.

Diagrammet ovan som är rensat från nämnda engångsposter visar att Göteborgs kommun har redovisat positiva driftresultat över en längre tid. Årets strukturella resultat var 180 mkr vilket är något lägre än föregående års resultat. Relateras resultatet till storleken på skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning

uppgick detta till 0,7 procent. Under den senaste fem åren har Göteborg kommun haft ett genomsnitt på 2,0 procent och en fallande trend noteras för måttet.

Skatte- och nettokostnadsutveckling

Finansieringsutveckling och nettokostnadsutveckling

Överskott i resultaträkningen betyder att den samlade verksamhetens nettokostnader varit lägre än skatteintäkterna. Skatteintäkterna ökade under 2015 med 4,8 procent vilket är något högre än de närmast föregående åren som haft en ökningstakt på 3 till 4 procent. Under motsvarande period ökade de strukturella nettokostnaderna med 4 till 6 procent per år. Ökningen för 2015 var 5,1 procent. Diagrammet ovan visar att skillnaden mellan skatteintäkterna och verksamhetens nettokostnader minskat under de senaste åren. Analys av det strukturella resultatet visar att de ekonomiska marginalerna är små med tanke på de utmaningar Göteborgs Stad står inför vad gäller stadsutveckling med stora investeringsbehov och ökade kostnader till följd av demografisk utveckling.

Analysgrunder

	2013	2014	2015
1. Årets resultat (mkr)	9 595	392	824
avgår, extraordinära poster (mkr)	8 697	254	0
2. Årets resultat exklusive extraordinära poster (mkr)	898	138	824
avgår, jämförelsestörande poster (mkr)	170	-472	-199
3. Årets resultat exklusive jämförelsestörande och extraordinära poster (mkr)	728	610	625
Årets resultat exklusive jämförelsestörande och extraordinära poster i relation till skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning (%)	2,9	2,4	2,3
avgår, realisationsvinster och eventuell utdelning (mkr)	209	364	445
4. Strukturellt resultat (mkr)	519	246	180

Begreppet extraordinära poster används ytterst sällan, men under 2013 och 2014 har de tekniska effekterna av genomförd omstrukturering av bolagssektorn definierats som extraordinära händelser.

Eventuell utdelning från bolag redovisas i resultat exklusive extraordinära poster. 2014 är det enda år under 2000-talet som möjligheten att använda utdelning från bolag (226 mkr) nyttjats.

Under 2015 erhöll kommunen 171 mkr i återbetalda försäkringspremier från AFA, vilka redovisas som en jämförelsestörande post. Avsättning för infrastrukturprojektet för nedsänkning av E45 har justerats genom upplösning och indexering på totalt 28 mkr. Inom ramen för den utvecklingsfond som skapades i bokslutet för 2012 genomfördes under 2015 särskilda åtgärder till en omfattning av 120 mkr. Fonden minskades med motsvarande belopp vilket innebar att resultatet för 2015 inte påverkades av dessa åtgärder.

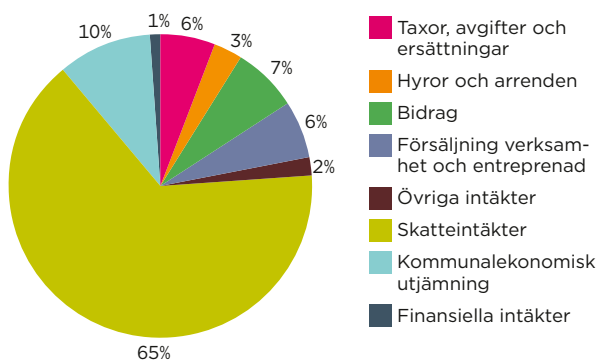
Under 2014 redovisades jämförelsestörande post för avsättningar medfinansiering av statliga infrastrukturåtgärder motsvarande -472 mkr. Inom ramen för ovan nämnda utvecklingsfond genomfördes under 2014 särskilda åtgärder till en omfattning av 103 mkr.

Även under 2013 påverkades resultat av jämförelsestörande poster, men då med en positiv nettoeffekt motsvarande 170 mkr. Dels erhöll kommunen 355 mkr i återbetalda försäkringspremier från AFA, dels medförde en förändrad diskonteringsränta att uppräkningsbeloppet av kommunens pensionsförpliktelser belastade resultatet med 185 mkr inklusive löneskatt.

Årets realisationsvinst för fastighetsaffärer låg på 445 mkr. Fjölårets realisationsvinst var 138 mkr och motsvarande siffra för 2013 var 209 mkr. För tidigare år under 2000-talet redovisas ett genomsnitt på drygt 100 mkr per år.

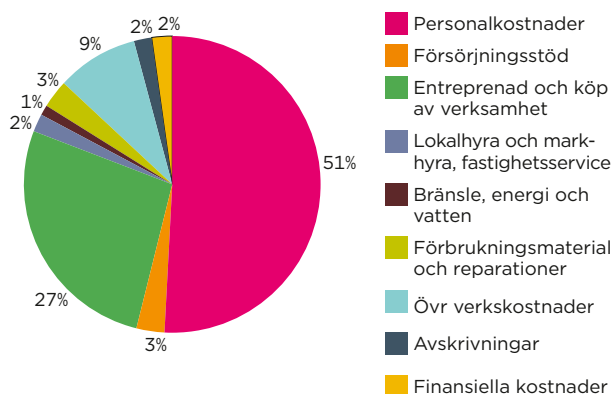
Årets intäkter och kostnader

Intäkter

Totalt för kommunen uppgick årets intäkter till 36,7 mdkr vilket innebär en ökning med 5,1 procent i jämförelse med föregående år. Skatteintäkterna tillsammans med den kommunalekonomiska utjämningen är den största intäktsposten på 27,0 mdkr och mellan åren ökade denna med 1,2 mdkr, 4,8 procent. Övriga intäkter i verksamheten bestående av till exempel taxor och avgifter, hyror och arrenden och bidrag ökade med nära 4 procent. Förändringen beror dels på höjda taxor, avgifter och ersättningar men även till del på ökad verksamhetsvolym.

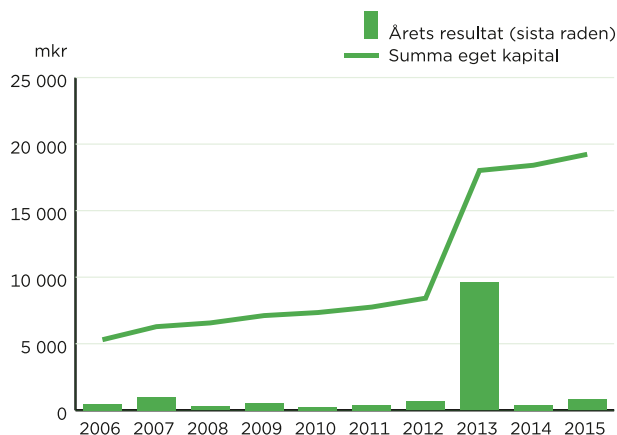
Kostnader

Bruttokostnaderna för året uppgick till 35,9 mdkr, en ökning på 3,9 procent. Personalkostnaderna som är den enskilt största posten ökade mellan åren med 6,5 procent vilket dels är en effekt av fler anställda, dels en effekt av årets lönerörelse. Räknet i årsarbetare arbetad tid, som är ett mått som anger tid i produktion, var ökningen 970 årsarbetare eller 2,7 procent. Rörelsekostnaderna för verksamheten som består av bland annat kostnad för lokaler och inköp av material och tjänster ökade med drygt 7 procent. Ökade kostnader är till del en effekt av att befolkningsmängden växte under året vilket påverkade till exempel uppdragens omfattning inom vård, skola och omsorg. Inflationstakten har allmänt varit näst intill obefintlig under året men då en stor del av kommunens kostnader består av köpt verksamhet ligger det även prisstegringar i kostnadsökningen.

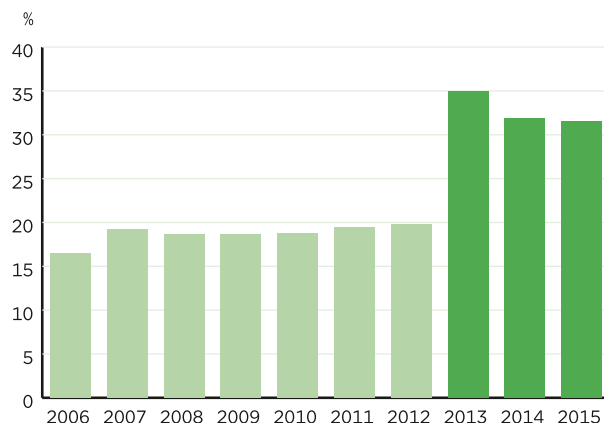
Utveckling av eget kapital och soliditet

Utveckling av eget kapital

Göteborgs kommuns egna kapital förstärktes i och med årets resultat på 824 mkr och uppgick till 19 234 mkr per den siste december 2015. En fördubbling av det egna kapitalet skedde 2013 i och med resultateffekterna av omstrukturering av bolagssektorn (extraordinär post på 8 697 mkr). Överföring av bolagen till Göteborgs Stads-hus AB var en ren koncernintern affär och är därför eliminerad i Göteborgs Stads sammanställda redovisning.

Soliditet, enligt balansräkningen

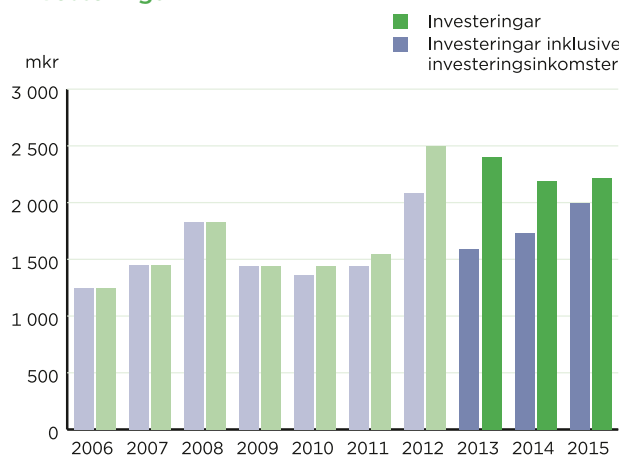

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga handlingsutrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med skatteintäkter. Diagrammet ovan visar utvecklingen av soliditeten enligt den så kallade blandmodellen, där vissa pensionsförpliktelser redovisas utanför balansräkningen. Soliditeten förstärktes kraftigt 2013 i och med de nämnda resultateffekterna av omstrukturering av bolagssektorn och låg vid utgång 2015 på cirka 32 procent.

Soliditeten har minskat något sedan 2013 beroende på ökad balansomslutning genom stigande anläggnings-tillgångar och kortfristiga fordringar och på skuldsidan genom ökade kort- och långfristiga skulder.

Investeringar

Investeringar

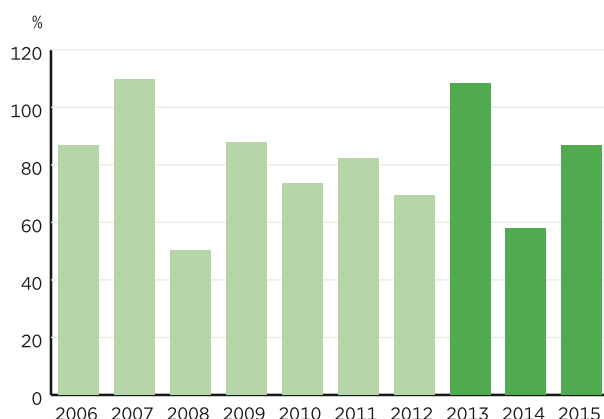

Göteborgs kommuns samlade investeringsvolym under året uppgick till 2,2 mdkr. Det var cirka 1,4 mdkr lägre än vad som planerats i budgeten, vilket i huvudsak berodde på att projekt skjuts fram tidsmässigt. Delar av investeringsvolymerna finansieras av investeringsinkomster på 0,2 mdkr, vilket innebär att den investeringsvolym som ska finansieras av egna medel uppgick till ungefär 2,0 mdkr. Diagrammet ovan illustrerar hur investeringarna ökat över tid med viss uppbromsning i samband med lågkonjunkturen som inleddes under slutet på 2008. Den omfattande stadsutveckling som Göteborgs Stad står inför har ännu bara till del slagit igenom i redovisningen av investeringsvolymerna.

Årets investeringar, inklusive investeringsinkomster, i förhållande till kommunens bruttokostnader låg på 6 procent. Detta är en ökning från i fjol då motsvarande siffra var 5 procent och Göteborg har därmed närmast sig genomsnittet för svenska kommuner som legat på 6 till 7 procent under de senaste åren.

Merparten av årets investeringar, cirka 45 procent, gjordes inom lokaler och bostäder varav förskolor och skolor stod för 27 procent. Investeringar i infrastruktur utgjorde cirka 35 procent, VA-verksamhet omfattade 14 procent och idrotts- och fritidsanläggningar 4 procent.

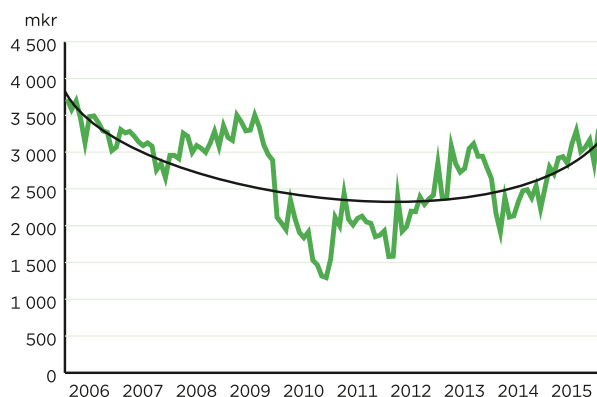
Skattefinansieringsgrad av året nettoinvesteringar

Skattefinansieringsgraden av gjorda investeringar under året mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med de skatteintäkter som återstår när den löpande driften är finansierad. Trots ökade nettoinvesteringar jämfört med föregående år ökade skattefinansieringsgraden till 87 procent. Orsak till det höjda värdet var att årets resultat (exklusive extraordinära poster) var starkare än fjolårets. Det är dock viktigt att notera att realisationsvinster bidrar till drygt hälften av detta resultat.

Utveckling av nettolåneskuld

Utveckling av nettolåneskuld

Diagrammet ovan visar hur nettolåneskulden förändrats över en tioårsperiod. Nettolåneskuld definieras som internbankens upplåning minskad med vidareutlåning till bolagen och den likviditet som tillfälligt placerats i marknaden. Låneskulden åskådliggör det likvida flödet för kommunen och fluktuerar ständigt beroende på händelser i verksamheten. I stort påverkas den av driftresultatet i verksamheten, investeringsvolymen och av engångsposter. De stora och de snabba förändringarna består av exempelvis fastighetsförsäljning och när större statsbidrag flyter in eller när utbetalningar till pensionsvalet sker. Förändringar i verksamhetens omfattning och av investeringsvolymen slår inte omgående igenom likvidmässigt utan dessa blir successivt synliga i redovisningen. Trendkurvan visar översiktligt hur nettolåneskulden sjönk under 2009 och 2010 för att åter igen öka något de senaste åren. Under året ökade låneskulden med 800 mkr från 2,5 mdkr till 3,3 mdkr vilket i huvudsak är en följd av de minskade ekonomiska marginalerna.

Pensionsåtagande

mkr	2013	2014	2015
Avgiftsbestämd pension inkl löneskatt	649	681	744
Långfristig pensionsavsättning (not 13)	1 700	1 816	1 940
Ansvarsförbindelse tidigare pensionsystem (före 1998) m m (not 18)	10 001	9 604	9 313
Pensionsåtagande	11 701	11 420	11 253
Särskild löneskatt	2 839	2 770	2 729
Pensionsåtagande och löneskatt	14 540	14 190	13 982

Kommunens totala pensionsåtagande inkl löneskatt uppgick 2015 till 14 726 mkr varav 11 572 mkr (9 313 + löneskatt) avser åtaganden som är äldre än 1998, så kallade pensionsförpliktelserna i ansvarsförbindelsen. Denna del av pensionsåtagandet redovisas inte i balansräkning enligt kommunal redovisningslag.

För år 2015 uppgick pensionskostnaderna inklusive löneskatt till 1 576 mkr. Jämfört med 2014 ökade dessa med 80 mkr. I kostnaderna ingick bland annat utbetalning av pension från pensionsförpliktelserna i ansvarsförbindelsen med 430 mkr, avgiftsbestämt pensionssparande med 618 mkr samt avsättning till förmånsbestämd ålderspension (FÅP) med 188 mkr. Till detta kommer löneskatt med 306 mkr.

Kommunens borgensåtagande

Ändamål (mkr)	2013	2014	2015
Övriga egna bolag	1 674	2 846	3 067
Småhus, bostadsrätter	6	4	3
Stiftelser	603	560	503
Föreningar	186	190	178
Övrigt	2	—	—
Pensionsåtaganden	830	810	817
Totala borgensåtagande	3 301	4 410	4 568

Kommunen tecknar i vissa fall borgen för lån till de kommunägda bolagen, men även för andra externa verksamheter så som föreningar och stiftelser. Kommunens samlade borgensåtagande uppgick 2015-12-31 till 4 568 mkr, vilket är en ökning med 158 mkr i förhållande till 2014. Ökningen kan i huvudsak härledas till de egna kommunala bolagen. Borgen för föreningar minskade med 12 mkr under året. Borgensramen för idrotts- och föreningsnämnden uppgår till 250 mkr.

Kommunens borgen för pensionsåtaganden hos vissa kommunala bolag, kommunalförbund och stiftelser uppgick vid årsskiftet till 817 mkr. En ökning med 7 mkr i förhållande till 2014. Göteborgs kommun har under 2015 inte behövt infria något borgensåtagande.

Kommunalskatt

2015 var den primärkommunala skatten 21,12 procent medan landstingsskatten till Västra Götalandsregionen var 11,13 procent. Den genomsnittliga kommunalskatten i regionen var 21,25 och i landet 20,70 procent.

Utfall i förhållande till budget

mkr	Budget 2015	Bokslut 2015
Resultat nämnder	-61	178
Resultat kommuncentrala poster	-209	2
Resultat före engångsposter	-270	180
Jämförelsestörande poster	0	199
Reavinster	0	445
Utdelning från bolag	670	0
Resultat	400	824

Kommunfullmäktige budgeterade ett överskott på 400 mkr 2015. En förutsättning för att nå detta resultat var en utdelning av bolagsvinster på 670 mkr. Nämnderna som hade budgeterat ett underskott på 61 mkr redovisade slutligen ett överskott på 178 mkr. Budgetavvikelsen uppgick därmed till +239 mkr. Ställs resultatet mot nämndernas totala kostnader på 40,5 mkr (inklusive kommuninterna poster) var avvikelsen 0,4 procent. Avvikelsen bedöms som måttfull i förhållande till omfattningen på nämndernas uppdrag.

I årets resultat som var på 824 mkr ingick bland annat engångsintäkter från AFA-försäkring på 171 mkr och realisationsvinster på 445 mkr som inte var budgeterade. Dessa positivt påverkande poster som redovisades centralt innebar att någon utdelning från bolagsvinster inte behövde göras.

Prognossäkerheten under året var sammantaget relativt god, vilket är en viktig parameter för stadens styrning och kontroll. Vid delårsbokslutet per augusti prognostiserades ett resultat på 600–650 mkr, vilket var en avvikelse på +150–200 mkr mot det budgeterade resultat på 400 mkr. Årets resultat som stannade på 824 mkr var i sin tur cirka 200 mkr högre än det resultat som beräknades i prognosen vid delårsbokslutet. En orsak till differensen mot augusti var att det samlade resultatet för nämnderna blev cirka 80 mkr högre än prognostiserat. Vidare redovisades cirka 100 mkr högre intäkter centralt då bland annat statsbidrag för flyktingsituationen och ökad bemanning inom äldreomsorgen bokfördes och realisationsvinster för fastighetsaffärer blev högre än tidigare beräknat.

Sammanfattande analys

Göteborgs kommun befinner sig i inledningen av ett expansivt skede. Staden växer med fler invånare, bostäder och arbetsplatser där omfattande infrastrukturprojekt är en förutsättning för tillväxten. Med ökat antal invånare ökar även på sikt storleken på den kommunala verksamheten, vilket innebär bland annat fler anställda och investeringar i nya verksamhetslokaler.

Resultatet på sista raden för Göteborgs kommun blev bättre än budgeterat och de senaste årens resultat har legat på en stabil nivå. Men denna resultatnivå har till stor del uppnåtts på grund av ökade realisationsvinster. Trenden för det strukturella resultatet har varit fallande och det framstår som lågt i förhållande till de utmaningar staden står inför. Marginalen mellan verksamhetens nettokostnader och skatteintäkterna har minskat från 2011 och är på en nivå som ger begränsade möjligheter att möta ökade kostnader eller finansiera investeringar i samma utsträckning som tidigare.

Den finansiella utmaningen framöver ligger i att klara stadsutvecklingens höga investeringsbehov och möta ökade kostnader till följd av den demografiska utvecklingen. Ännu har inte de planerade investeringsvolymerna fullt ut fått genomslag i ekonomin då relativt stor del av projekten har skjutits fram i tid. De kommande åren planeras investeringsvolymerna öka kraftigt. En oförändrad resultatnivå riskerar medföra hög lånefinansiering av kommande investeringar som i sin tur kan leda till ökade krav på effektivisering i den löpande verksamheten.

I detta framåtblickande perspektiv framstår den, redan idag knappa, ekonomiska situationen ha begränsade marginaler. Den önskvärda resultatnivån i relation till skatteintäkterna och därmed verksamhetens omfattning behöver värderas för att säkerställa fortsatt god ekonomisk hushållning.

Det som framför allt blir avgörande för att den ekonomiska situationen ska förbli hållbar är kontroll över kostnadsutvecklingen och möjligheten att bedriva effektiv verksamhet. God framförhållning och långsiktig planering, noggrann uppföljning med fördjupade analyser tillsammans med kontroll, uppsikt och styrning av verksamheten blir än viktigare.

Nedan sammanfattas några finansiella mått med bedömning om trenden för måttet är konstant, ökande eller fallande.

		Kommentar
✓ ⇒	Resultat	Göteborgs kommun har redovisat positiva resultat under ett antal år, men under de senaste åren har realisationsvinsternas betydelse för resultatet ökat. Kommunen har hittills klarat balanskravet alla år.
✓ ⇓	Skatte- och nettokostnadsutveckling	De ekonomiska marginalerna mellan de strukturella nettokostnaderna och skatteintäkterna har minskat. Marginalen bedöms som knapp utifrån de omfattande finansiella utmaningar Göteborgs Stad står inför.
✓ ⇒	Finansieringsgrad av investeringar	Volymen nettoinvesteringar har successivt ökat de senaste åren men ett starkt resultat för året gör att graden av skattefinansiering av investeringar ökade trots detta.
✓ ⇒	Soliditet	Det egna kapitalet i relation till balansomslutningen anger kommunens soliditet. Detta mått är relativt stabilt och ligger runt 30 procent. Krävs det ökade lån för att finansiera det omfattande investeringsbehovet framöver kan måttet komma att påverkas nedåt.

✓ Acceptabelt värde ✗ Lågt värde/risk

⇒ Konstant/varierande trend ↗ Stigande trend ↘ Fallande trend

God ekonomisk hushållning, balanskravet och resultatutjämningsreserv

I detta avsnitt görs en analys av kommunens utveckling avseende begreppet god ekonomisk hushållning enligt de riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt. Därefter följer en balanskravsutredning och redovisning av kommunens förutsättningar för avsättning till resultatutjämningsreserv (även kallad RUR).

Kommunen har fattat beslut om ”Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och tillämpning av resultatutjämningsreserv”. Dessa riktlinjer anger att kommunfullmäktige i sitt årliga budgetbeslut ska ta hänsyn till sex inriktningar kopplade till stadens finansiella situation. Här redogörs översiktligt för utveckling kopplat till dessa sex inriktningar.

1. Resultatet ska uppgå till minst 2 procent av skatteintäkterna

Staden ska över tid sträva efter resultatöverskott motsvarande minst två procent av kommunens skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning. Resultatnivån ska vara förenlig med stadens riskexponering.

Storleken på årets resultat (sista raden) utgjorde 3,0 procent av kommunens skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning. Motsvarande jämförelse utifrån resultat exklusive jämförelsestörande och extraordinära poster visade på 2,3 procent. Genomsnittet för det sistnämnda måttet ligger över en period på fem år på 3,0 procent. Generellt brukar ett resultat mellan 2 och 3 procent betraktas som god ekonomisk hushållning, eftersom ett sådant resultat ger utrymme för att över en längre tid skattefinansiera större delen av normal investeringsvolym i en kommun.

I och med årets resultat krävdes inte någon utdelning från Göteborgs Stadshus AB vilket var budgeterat. Inriktningen med resultatöverskott på minst 2 procent bedöms som uppnått både för 2015 och över tid.

2. Investeringsvolymerna ska vara förenliga med stadens långsiktiga finansieringsförmåga

Staden ska över tid säkerställa att investeringsvolymerna är förenliga med stadens långsiktiga finansieringsförmåga. Hög egenfinansieringsgrad ska eftersträvas.

Göteborgs kommuns nettoinvesteringar uppgick under 2015 till 2,0 mdkr. Här kan dock påpekas att ett antal investeringar skjutits fram i tid och därför kommer att belasta 2016 och framåt. Resultatmått under punkt 1 låg inom det intervall, 2–3 procent, som generellt

ger förutsättningar att skattefinansiera investeringar i tillräcklig omfattning. Årets ökade investeringsvolym medförde tack vare ett starkt resultat att måttet för grad av egenfinansiering av investeringar ökade till 87 procent. Därmed kan sägas att målsättningen med hög egenfinansieringsgrad är uppnådd.

3. Exploatering inom ramen för god ekonomisk hushållning

Staden ska över tid bedriva stadsutveckling och exploatering inom ramen för god ekonomisk hushållning.

Målsättningen att stadens exploateringsverksamhet ska bedrivas inom ramen för god ekonomisk hushållning ska ses över tid. 2015 års exploateringsverksamhet gav ett positivt utfall på 6 mkr, men över en period från och med 2010 redovisas i genomsnitt ett negativt utfall på cirka 65 mkr per år. Resultat av exploateringsverksamheten har dock rymts inom ramen för andra mått som utgör grund för analys av god ekonomisk hushållning.

Kommunfullmäktige har genom budget för 2015 uttryckt en rad inriktningar för att stärka stadens investerings- och exploateringsekonomi, bland annat att staden över tid behöver bedriva stadsutveckling på ett långsiktigt hållbart sätt så att verksamheten samlat över tid inte skapar en finansieringsproblematik. Kommunfullmäktige tog i samband med budget även beslut om att ge stadsledningskontoret i uppdrag att tillsammans med berörda förvaltningar ta fram en strategi/handlingsplan för att stadens exploateringsverksamhet ska finansiera sig bättre. Arbetet har påbörjats och syftar till att stärka möjligheterna för styrning kopplat till exploateringsekonomi, för att på sikt säkerställa inriktningens intentioner.

4. Ägarstyrning över stadens bolag

Staden ska över tid värdera och säkerställa de finansiella åtaganden som är kopplade till ägandet av stadens bolag.

Strukturen i stadens bolagskoncern har nyligen varit föremål för översyn. Dels har Göteborgs Stadshus AB, med sju underliggande kluster, bildats i syfte att öka den

politiska styrningen av Göteborgs Stads bolag. Stadens upplåning är samlad i en central finansfunktion vilket innebär att all nyupplåning från stadens bolag, liksom för kommunen, sker via stadens centrala finansfunktion. Kommunfullmäktige har i budgeten satt ett tak för hur stor Göteborgs Stads skuldvolym får vara. Den löpande skuldvolymen har med marginal legat under detta tak. Beslut om skuldvolym och fastställt arbetssätt för att värdera denna löpande säkerställer god uppsikt över förändringar vilket stärker ägarstyrningen. Göteborgs Stadshus AB arbetar aktivt med att utveckla rutiner för när bolags beslut, av principiell beskaffenhet eller stor vikt, ska underställas kommunfullmäktige enligt kommunallagens bestämmelser 3:17.

5. Värdera finansiella konsekvenser

Staden ska i samband med betydande beslut om att ingå långsiktiga åtaganden i alla former eller att avyttra egendom värdera de finansiella konsekvenserna för stadens förmåga att upprätthålla god ekonomisk hushållning.

Kommunfullmäktige anger i budgeten för år 2015 att alla beslut om att förändra stadens verksamheter och åtaganden ska ske på beslutsunderlag som belyser ekonomiska konsekvenser för staden på längre sikt. Detta i syfte att säkerställa en långsiktig hållbar ekonomisk utveckling. Inom stadens organisationer pågår arbetet med att stärka beslutsunderlag för att säkerställa inriktningens intentioner.

6. Resultatutjämningsreserv

Staden kan enligt särskilt regelverk använda sig av resultatutjämningsreserv för att utjämna förändrade omvärldsförutsättningar på grund av framför allt konjunkturella svängningar.

Göteborgs kommun har utifrån tidigare resultat ett beräknat saldo för resultatutjämningsreserven på 549 mkr. Årets resultat innebar en ytterligare avsättning på 108 mkr till totalt 657 mkr. Avsättningen ger möjlighet att möta snabbt uppkomna intäktsbortfall till följd av omvärldsförändringar för att uppnå balanskravet. Därmed ökas kommunfullmäktiges tidsfrist för att återställa ekonomisk balans i det fall det blir aktuellt. Inriktningens intention är uppfylld.

Sammanfattande bedömning av god ekonomisk hushållning

Utvecklingen av de sex inriktningarna för god ekonomisk hushållning måste värderas i en helhet. Vidare bör också bedömningen av dem ses över tid då ett enskilt år kan ge en för snäv bild i förhållande till inriktningarnas intentioner. De flesta inriktningarna är möjliga att mäta mot en önskad nivå, rikmärke, medan två av dem mer kan betraktas vara beroende av ansvarsfrågor och god arbetsordning (inriktning fyra och fem).

God ekonomisk hushållning bedöms råda i Göteborgs kommun utifrån avvägningar av samspel mellan inriktningar och dess resultat över tid.

Balanskravsutredning

mkr	2013	2014	2015
Årets resultat	9 595	392	824
Avgår samtliga realisationsvinster	-8 905	-392	-445
Vissa realisationsvinster enligt undantagsmöjligheter	0	0	0
Vissa realisationsförluster enligt undantagsmöjligheter	0	0	0
Orealiserade förluster i värdepapper	0	0	0
Återföring av realiserade förluster i värdepapper	0	0	0
Årets resultat efter balanskravsutredning före avsättning till RUR	690	0	379
Medel till resultatutjämningsreserv (RUR)	-549	—	-108
Medel från resultatutjämningsreserv (RUR)	0	0	0
Årets balanskravsresultat efter avsättning till RUR	141	0	271

Medel till resultatutjämningsreserv avsattes 2013 dels för det enskilda året (441 mkr) dels enligt lagens möjlighet till retroaktiv reservering från åren 2010–2012 (108 mkr), totalt 549 mkr. Årets avsättning uppgick till 108 mkr vilket innebär att avsättningen totalt uppgår till 657 mkr.

Balanskravet

Balanskravet innebär att kommuner och landsting inte får besluta om en budget där kostnaderna överstiger intäkterna. Om resultatet vid årets slut ändå blir negativt måste det kompenseras med överskott inom tre år. En så kallad balanskravsutredning genomförs varje år för att fastställa om balanskravet är uppfyllt. Enligt utredningen uppfyllde kommunen det lagstadgade balanskravet med ett resultat exklusive realisationsvinster på 379 mkr 2015.

Resultatutjämningsreserv (RUR)

Kommunen kan enligt särskild lagstiftning använda sig av resultatutjämningsreserv för att utjämna förändrade omvärldsförutsättningar på grund av framför allt konjunkturella svängningar. Lagstiftningen är ny från och med 2013. En förutsättning för när det kan vara aktuellt med avsättning till eller användning av reserven handlar således om att analysera aktuellt konjunkturläge. Kommunfullmäktige anger i sina riktlinjer för god ekonomisk hushållning förutsättningarna för såväl avsättning till som användning av reserven.

Tidigare år har totalt 549 mkr avsatts till denna reserv. Kommunen uppfyllde 2015 det lagstadgade balanskravet med ett resultat exklusive realisationsvinster på 379 mkr. Detta resultat ställt mot 1 procent av skatteintäkterna och kommunalekonomisk utjämning gav ett överskott på 108 mkr som därmed ökade på reserven så att denna vid årets utgång uppgick till 657 mkr. Årets balanskravsresultat efter avsättning till RUR uppgick till 271 mkr och Göteborgs kommun har därmed uppfyllt balanskravet samtliga år sedan införandet år 2000.

Finansiella nyckeltal – kommunen

	Bokslut 2011	Bokslut 2012	Bokslut 2013	Bokslut 2014	Bokslut 2015
RESULTAT – KAPACITET					
Skatteintäktsutveckling	3,6 %	3,3 %	4,1 %	3,6 %	4,8 %
Nettokostnadsutveckling exkl. jämförelsestörande poster	5,2 %	6,3 %	3,7 %	4,2 %	4,8 %
Driftskostnadsandel	98,3 %	97,2 %	96,4 %	99,5 %	97,0 %
varav verksamhetens intäkter och kostnader (netto)	90,9 %	93,9 %	93,5 %	94,8 %	94,0 %
varav planenliga avskrivningar	3,2 %	3,2 %	3,3 %	3,4 %	3,3 %
varav finansnetto	0,9 %	0,3 %	0,3 %	-0,5 %	0,3 %
varav jämförelsestörande engångsposter	3,3 %	-0,3 %	-0,7 %	1,8 %	-0,7 %
Årets resultat exklusive jämförelse- och extraordinära poster / skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning	5,0 %	2,5 %	2,9 %	2,4 %	2,3 %
Årets resultat exklusive extraordinära poster / skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning	1,7 %	2,8 %	3,6 %	0,5 %	3,0 %
Årets resultat / skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning	1,7 %	2,8 %	38,5 %	1,5 %	3,0 %
Skattefinansieringsgrad av året bruttoinvesteringar	76 %	58 %	72 %	46 %	78 %
Bruttoinvesteringar / bruttokostnader	5 %	8 %	8 %	7 %	6 %
Skattefinansieringsgrad av årets nettoinvesteringar	82 %	69 %	108 %	58 %	87 %
Nettoinvesteringar / bruttokostnader	5 %	7 %	5 %	5 %	6 %
Nettoinvesteringar / avskrivningar	187 %	269 %	193 %	200 %	221 %
Soliditet enligt balansräkningen	19 %	20 %	35 %	32 %	32 %
Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser	-10 %	-8 %	11 %	11 %	13 %
Total skuld- och avsättningsgrad	81 %	80 %	65 %	68 %	68 %
varav avsättningsgrad	9 %	8 %	6 %	6 %	6 %
varav kortfristig skuldsättningsgrad	20 %	25 %	24 %	27 %	25 %
varav långfristig skuldsättningsgrad	51 %	47 %	35 %	35 %	38 %
Primärkommunal skattesats (%)	21,55	21,12	21,12	21,12	21,12
RISK OCH KONTROLL					
Kassalikviditet	129 %	108 %	66 %	70 %	81 %
Finansiella nettotillgångar (mkr)	-4 329	-5 366	-5 367	-6 074	-7 092
Nettolåneskuld (kommunens räntebärande låneskuld) (mkr)	-1 929	-2 854	-2 638	-2 518	-3 315

Definitioner

Skatteintäktsutveckling:

Utveckling av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning.

Nettokostnadsutveckling exkl. jämförelsestörande poster:

Utveckling av intäkter jämfört med kostnader, exklusive skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning, jämförelsestörande och extraordinära poster.

Driftkostnadsandel:

Löpande kostnader i procent av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning.

Skattefinansieringsgrad av investeringar:

$$\frac{(\text{Resultat före extraordinära poster} + \text{avskrivningar})}{\text{bruttoinvesteringar, respektive } (\text{Resultat före extraordinära poster} + \text{avskrivningar}) / \text{nettoinvesteringar}}$$

Investeringar / bruttokostnader:

$$\frac{\text{Bruttoinvesteringar}}{\text{verksamhetens kostnader, respektive } \frac{\text{Nettoinvesteringar}}{\text{verksamhetens kostnader}}}$$

Soliditet enligt balansräkningen:

$$\frac{\text{Eget kapital}}{\text{summa tillgångar}}$$

Total skuld- och avsättningsgrad:

$$\frac{\text{Avsättningar}}{\text{summa tillgångar, resp. kortfristiga skulder}} / \frac{\text{summa tillgångar, resp. långfristiga skulder}}{\text{summa tillgångar}}$$

Kassalikviditet:

$$\frac{(\text{Kortfristiga fordringar} + \text{kortfristiga placeringar} + \text{kassa och bank})}{\text{kortfristiga skulder}}$$

Finansiella nettotillgångar:

$$(\text{Finansiella anläggningstillgångar, exklusive aktier och andelar} + \text{omsättningstillgångar}) - (\text{kortfristiga} + \text{långfristiga skulder})$$

Sponsring

Genom sponsring bidrar Göteborgs Stad till aktiviteter som ligger utanför stadens kommunala uppdrag men som ändå förväntas ge positiva effekter i form av ett gott samhällsklimat, goda levnadsförutsättningar för medborgarna och en stärkt image för staden.

Genomgång av stadens sponsrings-åtaganden

För att säkerställa en enhetlig definition och tillämpning av regelverket om sponsring inom staden antog kommunfullmäktige i mars 2013 en policy och riktlinjer för sponsring i Göteborgs Stad. För att få en heltäckande bild av stadens sponsringsverksamhet och förbättrade möjligheter till samordning och kontroll beslutades samtidigt att varje nämnd och styrelse årligen ska upprätta en förteckning över samtliga sponsringsåtaganden som beslutats på nämnd- eller styrelsenivå. Uppgifterna nedan grundar sig på de uppgifter som rapporterats av nämnder och bolag angående sponsringsåtaganden som varit gällande hela eller delar av år 2015. Under året har målgången i Volvo Ocean Race ägt rum i Göteborg. Göteborgs Stad har beslutat att sponsra denna händelse. Det innebär att sponsringsbeloppet har ökat betydligt för vissa bolag jämfört med föregående år.

Vad är sponsring?

Enligt Göteborgs Stads policy definieras sponsring som ett frivilligt affärsmässigt avtal till ömsesidig nytta mellan två eller fler parter där den ena (sponsorn) förbinder sig att lämna ersättning i form av kontanta medel, varor och/eller tjänster och där den andra parten (sponsormotagaren) som motprestation tillhandahåller exponering av företagsnamn, varumärke eller tjänster till nytta för sponsorn i dennes verksamhet. Om det inte finns något krav på motprestation är det inte fråga om sponsring. Sponsring får inte ha som huvudsakligt syfte att ekonomiskt stödja ett visst företag eller en viss organisation. Det finns också en viktig skillnad mellan sponsring och kommersiell marknadsföring, det vill säga reklam. För att anses som sponsring ska exponeringen endast innehålla uppgift om vem som står bakom sponsringen, till exempel sponsorns namn, varumärke eller tjänster.

Bolag

Lisebergs AB har sponsringsåtaganden med totalt 11,6 mkr, huvudsakligen avseende sportevenemang. Göteborgs Hamn AB har sponsrat Volvo Ocean Race med 8,4 mkr som ett engångsbelopp. Utöver detta har bolaget utgett ytterligare 3,1 mkr i sponsring vilket totalt blir 11,5 mkr i sponsringsåtagande för år 2015. Älvstranden Utveckling AB redovisade ett sponsringsbelopp om 8,6 mkr till målgången i Volvo Ocean Race.

För övriga sponsringsåtagande redovisar bolaget 0,5 mkr vilket tillsammans blir 9,1 mkr i totalt sponsringsbelopp för år 2015. Göteborgs Energi AB har åtaganden om 3,2 mkr fördelat på elva avtal. Higab AB har fem sponsringsåtaganden om 1,3 mkr. Förvaltnings AB Framtiden har deltagit i Volvo Ocean Race med ett belopp om 1,0 mkr. Göteborgs Spårvägar AB redovisar ett åtagande om 0,6 mkr. Renova AB redovisar fyra åtaganden om totalt 0,6 mkr. Got Event AB har åtaganden om cirka 0,1 mkr och Grefab har två åtaganden om totalt 60 tkr. Förvaltnings AB Göteborgslokaler har redovisat totalt 45 tkr fördelade på två sponsringsavtal.

Nämnder

Göteborgs Stads stadsdelsnämnder har inga sponsringsåtaganden.

Vad gäller facknämnderna har park- och naturnämnden ett femårigt sponsoravtal upprättat 2013 med Göteborg Energi AB gällande en eldriven båt för renhållning av kanalerna. Kulturnämnden är mottagare av sponsring till utställningen Musiklivet Göteborg 1955–2018.

Sammanfattning

Stadens bolag står alltså för merparten av sponsringsåtagandena. Sponsringsåtaganden har ökat sedan förra året vilket kan tillskrivas Volvo Ocean Race. Övriga åtaganden är i stort sett oförändrade och rör sig till stor del om ändamål som är kopplade till ungdomar, idrott eller kultur och större publika evenemang, till exempel Göteborgsvarvet och Julstaden. Medvetenheten om den existerande policyn är hög. Totalt uppgår de rapporterade sponsringsåtagandena för staden år 2015 till 39 mkr, jämfört med knappt 25 mkr år 2014.

Finansiell uppföljning och riskhantering

Den totala upplåningen i hela koncernen uppgick vid årsskiftet till 38,4 mdkr vilket är en ökning med 0,1 mdkr kronor jämfört med samma period förra året. Den genomsnittliga kapitalbindningen på den samlade externa låneskulden uppgick vid årsskiftet till 3,2 år och räntebindningen var i genomsnitt 3,4 år.

Under 2015 har fyra större upplåningar genomförts och kommunens långa nyupplåning hamnade på 8,0 mdkr. Gröna obligationer i stadens regi fortsatte att locka investerarna då staden gav ut sin tredje gröna obligation på 1,0 mdkr. Kreditbetygen har bibehållits på samma höga nivå som tidigare.

Relationer med investerare

Investerarrelationer har blivit ett stående inslag i stadens arbete med den stora skuldportföljen. Under året har träffar med flera större investerare gjorts i syfte att informera om stadens marknadsaktiviteter. Göteborgs Stad har representerat och marknadsfört staden i flera både inhemska och utländska sammanhang, bland annat COP21 i Paris. Stadens webbplats för finansiell information och investerarrelationer har ökat sin besöksfrekvens från alla delar av världen. På webbplatsen finns finansiell information, såsom ratingrapporter, att tillgå.

Finanspolicy för Göteborgs Stad

Stadens finanspolicy, som är beslutad av kommunfullmäktige, fastlägger riktlinjer och riskramar för stadens och dess helägda bolags finansiella verksamhet. De risker som regleras är bland annat finansieringsrisk, ränterisk och motpartsrisk. Finanspolicyn uppdateras vid behov och uppdaterades senast i december 2015.

Den finansiella infrastrukturen

Koncernen sköter sin finansiering på den öppna kapitalmarknaden via emissioner av kommunobligationer och kommuncertifikat. En grund i detta är att man har etablerade låneprogram. Kreditvärdigheten är en av faktorerna som styr vilka priser man i slutändan får betala på emitterade obligationer.

Rating – Hög kreditvärdighet

Kreditvärderingsinstituten Moody's och Standard & Poor's har under året bekräftat kommunens starka kreditvärdighet. Kommunens kreditbetyg från Moody's är sedan 2006 det högsta möjliga, Aaa, och från Standard & Poor's sedan 2007 det näst högsta, AA+. Båda betygen har stabila utsikter.

Låneprogram

I sin upplåning använder sig kommunen av sitt Euro Medium Term Note program med en ram på 6 miljarder EUR, sitt certifikatprogram med en ram på 6 miljarder SEK samt sitt ECP-program med en ram på 500 miljoner USD. För närvarande har koncernen bilaterala lån på 5,1 mdkr. Dessa lån ingår inte i låneprogrammen.

Staden har tecknat lånefaciliteter med EIB gällande infrastrukturfinansiering på 4,9 mdkr, varav man hittills har dragit 4,2 mdkr.

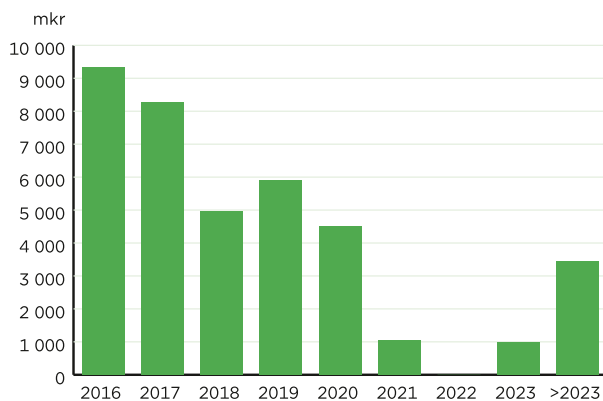
Låneprogram

Program	Låneram	Nyttjandegrad
EMTN	6 MDR EUR	21,3 MDR SEK
KCP	6 MDR SEK	0,3 MDR SEK
ECP	500 M USD	3,0 MDR SEK
Kommuninvest		2,9 MDR SEK
Bilaterala lån		5,1 MDR SEK

Skuldportföljen

Koncernens externa upplåning uppgick vid årsskiftet till 38,4 mdkr, en ökning med 0,1 mdkr i jämförelse med 2014. Den genomsnittliga återstående löptiden på den samlade låneskulden uppgick vid årsskiftet till 3,2 år och räntebindningen till i genomsnitt 3,4 år. Den totala låneskulden fördelas på upplåning via staden (29,6 mdkr), Förvaltnings AB Framtiden (5,8 mdkr) och lån upptagna av bolagen utanför internbanken (3,0 mdkr). Den skattefinansierade verksamhetens del av skulden, nettolåneskulden, uppgick till 3,3 mdkr, cirka 8,6 procent av den totala upplåningen. Upplåning via Kommuninvest i Sverige AB har skett framför allt i bolagssektorn och uppgick vid årsskiftet till 2,9 mdkr. Under 2015 har kommunen börjat arbeta med återköp av egna obligationer med kort tid till förfall. För 2015 uppgick detta till drygt 1 mdkr.

Sedan februari 2015 har reporäntan varit negativ, vilket medfört att kommunen kunnat låna med negativ ränta på de korta programmen. För EMTN-lånen finns däremot ett räntegolv som gör att räntan aldrig kan understiga 0 procent.

Upplåningens förfallostruktur**Derivatportföljen**

Derivatinstrument används i syfte att ränte- och valuta-säkra underliggande lån. Derivatportföljens nominella värde uppgick till 19,4 mdkr. Kommunen hade vid årsskiftet negativt marknadsvärde om 171 mdkr på sina derivatpositioner som avser räntesäkring av nettolåneskulden.

Säkringsinstrumentens effektivitet

Instrumenten för säkring av skuld i utländsk valuta överensstämmer helt avseende belopp, löptid och räntebas. Avseende ränterisken avspeglar inte skulden och säkringen varandra helt avseende belopp och löptid, men då avvikelsen mellan den säkrade skuldportföljen och säkringsinstrumenten understiger 20 procent anser vi säkringen effektiv.

Motpartsrisk

Kommunen är genom derivatavtal utsatt för en risk att en motpart inte kan fullgöra sina förpliktelser. Motparterna är både svenska och internationella banker. Beräknet på affärsvolym fanns 76 procent av motpartsrisken hos lägst AA-ratade motparter och 24 procent av risken hos A1- till A3-ratade motparter. På grund av kraftigt sjunkande marknadsräntor, vilket resulterat i stora negativa marknadsvärden på koncernens derivatpositioner, bedöms motpartsrisken vara väldigt låg per årsskiftet.

Finansieringsrisk

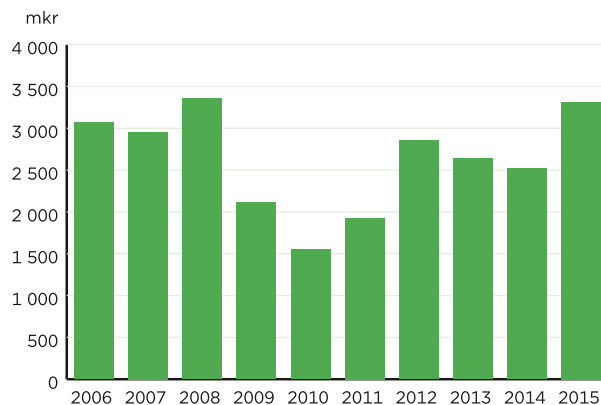
Under det kommande året har kommunen låneförfall på 7,6 mdkr. För att möta det har kommunen bindande lånelöften om totalt 9 mdkr. Lånelöftena samt likviditetsreserven på 1,4 mdkr ska även täcka bolagens externa förfall som under 2016 uppgår till 1,8 mdkr.

Stadens riskhantering

Typ av risk	Policy	Utfall
Ränterisk	2-6 år	3,4 år
Finansieringsrisk	2-6 år (långa externa lån)	4,1 år
Motpartsrisk	Max 30 % volym/motpart	Inom policyram
Valutarisk	Ingen	Ingen

Nettolåneskuldens utveckling

Nettolåneskulden är skyddad mot ränteuppgångar med ränteswappar. För fastränteswapparna är nivåerna mellan 0,1 till 2,9 procent. Nettolåneskulden uppgick den 31 december 2015 till 3,3 mdkr vilket är en ökning med 0,8 mdkr.

Nettolåneskuldens utveckling**Gröna obligationer**

Inom ramen för sitt miljöprogram emitterar Göteborgs Stad obligationer för finansiering av olika miljöprojekt inom bland annat förnyelsebar energi, kollektivtrafik, vattenrening, energieffektivisering, smarta elnät, stadsplanering och avfallshandling. Göteborgs Stad har emitterat en grön obligation för tredje året i rad. Staden återvände till marknaden för gröna obligationer den 23 juni 2015 och lånade 1,0 mdkr som förfaller år 2021. Totalt för dessa tre år har 3,4 mdkr i gröna obligationer emitterats av Göteborgs Stad. Likviditeten från de gröna obligationerna är öronmärkta för att finansiera gröna projekt enligt stadens ramverk för gröna obligationer. Intresset från marknaden har varit stort och gröna obligationer som fenomen fortsätter att växa. Under 2015 fick Göteborgs Stad äran att öppna handeln på London Stock Exchange i samband med att staden som första emittent noterat alla sina gröna obligationer på ett nyskapat segment för gröna obligationer på Londonbörsen. Det gröna segmentet är ett steg i att ytterligare väcka intresse för gröna investeringar och underlätta handeln med gröna obligationer. Idag utgörs 3,4 av de totalt 38,4 mdkr som Göteborgs Stad har i lån av gröna obligationer.

Långsiktigt och transparent klimatarbete

Göteborgs Stads arbete med gröna obligationer har under året granskats av Cicero, ett oberoende miljö- och klimatforskningsinstitut vid Universitetet i Oslo. Cicero har lämnat en så kallad second opinion om stadens ramverk för gröna obligationer. I Ciceros second opinion fastslås att Göteborgs stad utför ett viktigt arbete för att minska stadens koldioxid- och miljöavtryck. Stadens miljöstrategi och ramverk för gröna obligationer beskrivs av Cicero som transparent, omfattande, långsiktigt och robust.

Projektfördelning – Gröna obligationer

Projekt (mkr)	Förvaltning/Bolag	Område	2013	2014	2015
Ultrafilter	Kretslopp och vatten	Vattenrening	150	420	0
GoBiGas	Göteborg Energi AB	Biobränsle	300	0	620
Elbilar	Gatubolaget AB	Energieffektivisering och hållbar transport	30	19	14
Kväverening	Gryaab	Miljö		47	123
Trädplantering	Park- och Naturförvaltningen	Miljö		8	6
Celcius	Göteborg Energi AB	Energieffektivisering och förnybar energi		5	0
Fotgångarstaden	Trafikkontoret	Hållbar kommunikation			50
Cykeltrafikstaden	Trafikkontoret	Hållbar kommunikation			60
Energieffektivisering av trafikbelysning	Trafikkontoret	Energieffektivisering och hållbar kommunikation			49
Hållbart byggande-Lågenergilokaler	Lokalförvaltningen	Hållbart byggande		382	314
Energieffektiva bostäder	Förvaltnings AB Framtiden	Hållbart byggande			388

DEFINITIONER

Emission:

När vi ger ut nya kommunpapper till försäljning.

Derivatinstrument:

Finansiellt instrument vars värde beror på en annan, underliggande vara. Derivatinstrument används för att hantera kurs- och ränterisker. Vanliga derivatinstrument är optioner, terminer och swappar.

Motpartsrisk:

Motpartsrisk avser risken att motparten i en transaktion inte kan fullgöra sina betalningsförpliktelser eller förpliktelser att leverera andra säkerheter.

Ränteswap:

Avtal mellan två parter om en utväxling eller ett byte av räntebetalningar under en given löptid.

Resultaträkning – kommunen

Belopp i mkr	2013	2014	2015
Verksamhetens intäkter not 1	7 442	7 768	8 995
Verksamhetens kostnader not 2	-30 733	-32 230	-34 428
Jämförelsestörande verksamhetsposter not 3	170	-472	199
Avskrivningar och nedskrivningar not 4	-825	-866	-904
Verksamhetens nettokostnader	-23 946	-25 800	-26 138
Skatteintäkter not 6	21 806	22 524	23 635
Kommunalekonomisk utjämning m m not 6	3 106	3 290	3 416
Finansiella intäkter not 7	1 118	1 121	480
Finansiella kostnader not 7	-1 186	-997	-569
Resultat före extraordinära poster	898	138	824
Extraordinära intäkter not 8	8 697	254	—
Extraordinära kostnader	—	—	—
Årets resultat	9 595	392	824

Balanskravsutredning	2013	2014	2015
Årets resultat	9 595	392	824
Avgår samtliga realisationsvinster	-8 905	-392	-445
Vissa realisationsvinster enligt undantagsmöjligheter	—	—	—
Vissa realisationsförluster enligt undantagsmöjligheter	—	—	—
Orealiserade förluster i värdepapper	—	—	—
Återföring av orealiserade förluster i värdepapper	—	—	—
Årets resultat efter balanskravsutredning före avsättning till RUR	690	0	379
Medel till resultatutjämningsreserv (RUR)	-549*	0	-108
Medel från resultatutjämningsreserv (RUR)	—	—	—
Årets balanskravsresultat efter avsättning till RUR	141	0	271

* År 2013 avsattes medel till resultatutjämningsreserv dels för det enskilda året (441 mkr) dels retroaktiv reservering från åren 2010–2012 (108 mkr), totalt 549 mkr.

Balansräkning – kommunen

Belopp i mkr	2013	2014	2015
TILLGÅNGAR			
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar not 5	21	9	10
Materiella anläggningstillgångar not 5	17 040	18 459	19 984
Finansiella anläggningstillgångar not 9	25 919	27 935	28 077
Summa anläggningstillgångar	42 980	46 403	48 071
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR			
Förråd och lager m m not 10	229	313	507
Kortfristiga fordringar not 11	6 181	9 906	11 075
Kassa och bank	2 070	1 110	1 388
Summa omsättningstillgångar	8 480	11 329	12 970
Summa tillgångar	51 460	57 732	61 041
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
EGET KAPITAL not 12	18 018	18 410	19 234
varav årets resultat	9 595	392	824
AVSÄTTNINGAR			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser not 13	2 114	2 256	2 410
Övriga avsättningar not 14	900	1 212	1 057
Summa avsättningar	3 014	3 468	3 467
SKULDER			
Långfristiga skulder not 15	17 898	20 148	23 046
Kortfristiga skulder not 16	12 530	15 706	15 294
Summa skulder	30 428	35 854	38 340
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	51 460	57 732	61 041
SUMMA SÄKERHETER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER			
Borgensförbindelser not 17	3 301	4 409	4 568
Pensionsförpliktelser inom linjen not 18	10 001	9 604	9 313
Särskild löneskatt not 18	2 426	2 330	2 259
Framtida leasingkostnader not 19	2 015	849	941

Kassaflödesanalys - kommunen

Belopp i mkr	2013	2014	2015
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN			
Årets resultat	9 595	392	824
Justering för ej likvidpåverkande poster	1 144	1 591	1 134
Kassaflöde från verksamheten före förändring av rörelsekapital	10 739	1 983	1 958
Ökning (-) / minskning (+) kortfristiga fordringar	4 822	-3 725	-1 169
Ökning (-) / minskning (+) förråd och lager	-210	-84	-2
Ökning (+) / minskning (-) kortfristiga skulder	1 885	3 176	-413
Kassaflöde från den löpande verksamheten	17 236	1 350	374
INVESTERINGSVERKSAMHETEN			
Investering i immateriella anläggningstillgångar	-24	-17	-6
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar	20	30	0
Investering i materiella anläggningstillgångar	-2 388	-2 190	-2 456
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	58	20	59
Investeringsinkomster	744	437	305
Investering i finansiella anläggningstillgångar	-8 700	-147	-318
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	500	2	11
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-9 790	-1 865	-2 405
EXPLOATERINGSVERKSAMHETEN			
Investering i exploatering	-130	-178	-233
Kassaflöde från exploateringsverksamheten	-130	-178	-233
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN			
Nyupptagna lån	7 390	5 840	7 955
Amortering av långfristiga skulder	-9 456	-3 993	-5 347
Ökning (-) / minskning (+) långfristiga fordringar	-2 902	-1 871	174
Minskning av avsättningar på grund av utbetalningar	-120	-195	-207
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-5 088	-219	2 575
Ökning (-) / minskning (+) långfristiga fordringar			
UTBETALNING AV BIDRAG TILL STATLIG INFRASTRUKTUR			
Utbetalning av bidrag till statlig infrastruktur	-700	-48	-33
Årets kassaflöde	1 528	-960	278
Likvida medel vid årets början	542	2 070	1 110
Likvida medel vid årets slut	2 070	1 110	1 388
SPECIFIKATION TILL KASSAFLÖDESANALYSEN			
Specifikation av ej likvidpåverkade poster (mkr)			
Justering för av- och nedskrivningar	825	866	904
Justering för gjorda avsättningar	3	312	7
Justering för gjorda avsättningar - pensioner	380	142	232
Justering för övriga ej likvidpåverkade poster och rearesultat	-64	271	-9
Summa ej likvidpåverkande poster	1 144	1 591	1 134

Noter – kommunen

1. Verksamhetens intäkter

mkr	2014	2015
Avgifter	2 125	2 273
Hyror och arrenden	1 188	1 213
Statsbidrag*	1 643	2 264
EU-bidrag	41	15
Övriga bidrag	232	233
Aktiverat arbete	89	103
Försäljning verksamhet och entreprenader	1 930	2 098
Exploateringsintäkter	175	441
Realisationsvinster	36	59
Övriga intäkter	309	296
Summa verksamhetens intäkter	7 768	8 995

* Här ingår 1/13-del, 28 mkr, av statsbidrag på 368 mkr för flyktingsituationen.

2. Verksamhetens kostnader

mkr	2014	2015
Löner och sociala avgifter	-15 606	-16 638
Pensionskostnader	-1 496	-1 576
Ekonomiskt bistånd	-1 182	-1 146
Lokal- och markhyra, fastighetsservice	-1 138	-1 223
Entreprenad och köp av verksamhet	-8 331	-9 251
Bränsle, energi, vatten m m	-377	-378
Förbrukningsmaterial och reparationer	-889	-949
Exploateringskostnader	-70	-55
Leasingkostnader	-504	-524
Realisationsförluster och utrangeringar	-14	-6
Övriga verksamhetskostnader	-2 623	-2 682
Summa verksamhetens kostnader	-32 230	-34 428

3. Jämförelsestörande poster

mkr	2014	2015
Intäkter		
Återbetalning av AFA Fora	—	171
Upplösning, avsättning och återbetalning av infrastruktur	—	28
Återföring utvecklingsfond	103	120
Summa jämförelsestörande intäkter	103	319
Kostnader		
Kostnad för bidrag statlig infrastruktur	-418	—
Indexering för bidrag statlig infrastruktur	-54	—
Användning utvecklingsfond	-103	-120
Summa jämförelsestörande kostnader	-575	-120
Summa jämförelsestörande poster	-472	199

4. Avskrivningar och nedskrivningar

mkr	2014	2015
Avskrivningar immateriella tillgångar	-5	-5
Avskrivningar byggnader och anläggningar	-820	-859
Avskrivningar maskiner och inventarier	-41	-38
Nedskrivningar	-	-2
Summa avskrivningar och nedskrivningar	-866	-904

5. Fastigheter, anläggningar, maskiner och inventarier

mkr	Immateriella tillgångar	Verksamhetsfastigheter	Fastigheter för affärsverksamhet	Publika fastigheter	Markreserver och övriga fastigheter	Pågående nyanläggningar	Maskiner, inventarier tekn anl, fordon, konst	Summa
Anskaffningsvärde	73	15 420	3 574	6 214	2 166	2 555	1 657	31 659
Ack avskrivningar	-35	-6 123	-1 868	-3 311	-453	—	-1 344	-13 134
Ack nedskrivningar	-29	-26	—	-2	—	—	—	-57
Ingående bokfört värde	9	9 271	1 706	2 901	1 713	2 555	313	18 468
Årets nettoinvesteringar	6	646	437	147	5	1 176	45	2 462
Årets försäljning/utrangeringar	—	-6	—	—	-4	—	—	-10
Årets avskrivningar	-5	-565	-91	-180	-23	0	-38	-902
Årets nedskrivningar	—	—	—	-2	—	—	—	-2
Omklassificeringar/överföringar	—	-7	—	-6	-11	-1	3	-22
Utgående bokfört värde	10	9 339	2 052	2 860	1 680	3 730	323	19 994

6. Skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning med mera

mkr	2014	2015
a) Kommunala skatteintäkter		
Preliminära skatteintäkter innevarande år	22 578	23 653
Preliminär slutavräkning innevarande år	3	23
Slutavräkning föregående år	-57	-41
Summa kommunala skatteintäkter	22 524	23 635
b) Kommunalekonomisk utjämning m m		
Inkomstutjämning	2 640	2 842
Strukturbidrag	55	56
Kostnadsutjämning	-322	-323
Regleringsbidrag/avgift	124	-21
LSS-utjämning	72	81
Generella bidrag	—	41
Kommunal fastighetsavgift	721	740
Summa kommunalekonomisk utjämning m m	3 290	3 416
Summa skatt och kommunalekonomisk utjämning	25 814	27 051

7. Finansiella intäkter och kostnader

a) Finansiella intäkter och kostnader

mkr	2014	2015
Finansiella intäkter		
Ränteintäkter	258	9
Ränteintäkter från dotterbolag	619	429
Resultat från aktier och andelar (inkl utdelning)	229	9
Övriga finansiella intäkter	15	33
Summa finansiella intäkter	1 121	480
Finansiella kostnader		
Räntekostnader	-945	-513
Ränta på pensionsavsättningar	-26	-28
Övriga finansiella kostnader	-26	-28
Summa finansiella kostnader	-997	-569
Finansnetto	124	-89

b) Marknadsvärde ränteswappar

mkr	2014	2015
Säkrad låneskuld	2 868	3 808
Marknadsvärde ränteswappar	-229	-171
Säkrad skuld i utländsk valuta	3 178	3 865
Cross currency swappar*	-78	-232

* Avser hela skulden.

8. Extraordinära poster

mkr	2014	2015
Extraordinära intäkter		
Resultat från försäljning av helägda dotterbolag	254	—
Summa extraordinära intäkter	254	—

9. Finansiella anläggningstillgångar

mkr	2014	2015
Aktier och andelar	9 484	9 800
Övriga långfristiga fordringar	18 451	18 277
Summa finansiella anläggningstillgångar	27 935	28 077
Aktier och andelar		
Göteborgs Stadshus AB	9 451	9 451
Intressebolag	1	1
Kommuninvest	17	336
Övriga bolag, bostadsrätter och grundfondskapital stiftelser	15	12
Summa aktier och andelar	9 484	9 800

10. Förråd, lager och exploateringsfastigheter

mkr	2014	2015
Förråd och lager	20	21
Exploateringsfastigheter	293	486
Summa förråd, lager och exploateringsfastigheter	313	507
Exploateringsfastigheter		
Ingående värde	210	293
Årets utgifter	154	171
Uttag bokfört värde	-71	-10
Omklassificering/omvärdering	0	32
Summa exploateringsfastigheter	293	486

11. Kortfristiga fordringar

mkr	2014	2015
Kortfristiga fordringar koncernföretag	7 245	8 521
Kundfordringar	534	536
Förutbetalda kostnader/upplupna intäkter	1 101	1 087
Fordran moms	238	262
Fordringar hos staten	358	194
Övriga kortfristiga fordringar	430	475
Summa kortfristiga fordringar	9 906	11 075

12. Eget kapital

mkr	2014	2015
Ingående eget kapital	18 018	18 410
Årets resultat	392	824
Utgående eget kapital	18 410	19 234
Uppdelning av eget kapital		
Resultatutjämningsreserv	549	657
Övrigt eget kapital	17 861	18 577
Utgående eget kapital	18 410	19 234

13. Avsättningar för pensioner

mkr	2014	2015
Förmånsbestämd ålderspension	1 780	1 904
Avtalspension, visstidspension m m	36	36
Löneskatt	440	470
Summa pensionsavsättningar	2 256	2 410
Avsättningens förändring över året		
Ingående avsättning	2 114	2 256
Nya förpliktelser under året	192	202
varav nyintjänad pension	169	170
varav ränte- och basbeloppsuppräknig	23	31
varav ändring av försäkringstekniska grunder	1	-1
varav pension till efterlevande	6	5
varav övrigt	-6	-3
Årets utbetalningar	-79	-78
Årets förändring särskild löneskatt	28	30
Summa pensionsavsättningar	2 256	2 410
Aktualiseringsgrad %	100	100

14. Övriga avsättningar

mkr	2014	2015
Avsatt för återställande av deponi (1)		
Redovisat värde vid årets början	34	32
Periodens avsättningar	—	—
lanspråktaga avsättningar	-2	-6
Outnyttjade belopp som återförts	—	—
Utgående avsättning	32	26
Avsatt för Västsvenska paketet (2)		
Redovisat värde vid årets början	32	5
Periodens avsättningar	—	—
lanspråktaga avsättningar	-27	—
Outnyttjade belopp som återförts	—	—
Utgående avsättning	5	5
Avsatt för Västsvenska paketet: marknyttor (3)		
Redovisat värde vid årets början	421	420
Periodens avsättningar	—	—
lanspråktaga avsättningar	-1	—
Outnyttjade belopp som återförts	—	—
Utgående avsättning	420	420
Avsatt för utbyggnad av E20, medfinansiering (4)		
Redovisat värde vid årets början	—	40
Periodens avsättningar	40	—
lanspråktaga avsättningar	—	—
Outnyttjade belopp som återförts	—	-2
Utgående avsättning	40	38
Avsatt för nedsänkning av E45, medfinansiering (5)		
Redovisat värde vid årets början	—	394
Periodens avsättningar	413	—
lanspråktaga avsättningar	-19	-14
Outnyttjade belopp som återförts	—	-34
Utgående avsättning	394	346

Avsatt för Götalandsbanan, medfinansiering (6)

Redovisat värde vid årets början	—	19
Periodens avsättningar	20	—
lanspråktaga avsättningar	-1	-19
Outnyttjade belopp som återförts	—	—
Utgående avsättning	19	0

Avsatt för övriga infrastrukturåtgärder (7)

Redovisat värde vid årets början	22	12
Periodens avsättningar	—	—
lanspråktaga avsättningar	-10	—
Outnyttjade belopp som återförts	—	—
Utgående avsättning	12	12

Avsatt för Utvecklingsfond (8)

Redovisat värde vid årets början	373	270
Periodens avsättningar	—	—
lanspråktaga avsättningar	-03	-120
Outnyttjade belopp som återförts	—	—
Utgående avsättning	270	150

Övriga avsättningar (9)

Redovisat värde vid årets början	18	20
Periodens avsättningar	5	53
lanspråktaga avsättningar	-1	-3
Outnyttjade belopp som återförts	-2	-10
Utgående avsättning	20	60

Summa ingående balans	900	1 212
Summa periodens avsättningar	478	53
Summa lanspråktaget	-164	-162
Summa outnyttjade belopp som återförts	-2	-46
Summa utgående balans	1 212	1 057

1. Kretslopp och vattennämnden ansvarar för miljö-skyddsåtgärder på nedlagda deponier inom Göteborgs Stad. Totalt avser avsättningen 17 stycken nedlagda deponier varav avsättningen för Brudaremossen står för cirka 50 procent. Brudaremossen ligger inom Delsjöarnas vattenskyddsområde och även andra av de nedlagda deponierna ligger inom områden med höga naturvärden. Vid vissa av deponierna finns risk för påverkan på enskilda dricksvattentäkter. Utredning och beräkning av Brudaremossens avsättning gjordes under 2010 och visar bland annat att de förebyggande åtgärder som vidtagits markant har minskat riskerna. Det råder alltså en osäkerhet kring avsättningens storlek då återställningsbehovet förändras över tid. Detta kan avse förändringar i miljön men också olika tekniska lösningar. Under 2015 har en utredning avseende Brudaremossens lakvatten genomförts och den pekar på att permanenta åtgärder för att rena lakvatten kommer att behöva genomföras. Förbättringsarbeten pågår fortlöpande på samtliga deponier.

2. Kommunen har under 2010 slutit avtal kring medfinansiering av infrastrukturåtgärder inom ramen för Västsvenska paketet. Beloppet är indexuppräknat med 0 (0) mkr.

3. 400 mkr avser marknyttor inom ramen för Väst-svenska paketet. Dessa har tagits upp i kommunens resultat- och balansräkning under 2011. Beloppet är indexuppräknat med 0 (0) mkr.
4. Kommunen har under 2014 slutit avtal om medfinansiering för utbyggnad av E20. Beloppet är indexuppräknat. Avtalet är ett underavtal mellan Göteborgsregionens Kommunalförbund och Göteborgs Stad. I huvudavtalet representeras Göteborgs Stad av Göteborgsregionens Kommunalförbund. Under 2015 beror förändringen på negativ indexering.
5. Kommunen har under 2014 slutit avtal om medfinansiering för bland annat nedsänkning av E45 och ny bro över Götaleden. Beloppet är indexuppräknat med 54 (-6) mkr. Under 2015 beror förändringen på negativ indexering samt att en justerad beräkning av grundav-sättningen med 28,6 mkr.
6. Kommunen har under 2014 slutit avtal om medfinansiering för utredning av utbyggnad för Götalandsbanan. Beloppet är indexuppräknat. Under 2015 är av-sättningen i sin helhet ianspråktagen och det kvarstår endast en mindre summa av indexeringen.
7. Avser kvarvarande åtaganden för Götatunneln, samt ti-digareläggande av vissa investeringar för att förbättra kollektivtrafiken inom delar av Göteborgs Stad.
8. Kommunfullmäktige beslutade 2012-12-06 att inrätta en utvecklingsfond på 400 mkr för framtida satsningar inom framför allt den sociala dimensionen. Fondens medel ska inte ersätta nämndernas ordinarie ansvar utan främst användas för att hantera gemensamma problem som nämnderna rimligen inte kan klara inom ordinarie budget. Upplösning av fonden ska enligt kommunfullmäktiges beslut redovisas som jämfö-relsestörande poster i respektive års resultaträkning. Fonden har i balansräkningen redovisats som avsätt-ning. Den uppfyller inte de kriterier som rekommenda-tion, RKR 10.2 om avsättningar ställer som krav på en avsättning.
9. Övriga avsättningar avser förväntade skadestånd samt ej reglerade investeringsbidrag till föreningar och stiftelser.

15. Långfristiga skulder

mkr	2014	2015
Skulder till banker, kreditinstitut m fl	19 420	22 046
Förutbetalda intäkter	642	932
Övriga långfristiga skulder	86	68
Summa långfristiga skulder	20 148	23 046
Långfristiga skulder förändring över året		
Ingående låneskuld	17 898	20 148
Årets amorteringar	0	-1 137
Nyupptagna lån	5 839	7 955
Kortfristig del av långfristig skuld	-3 998	-4 192
Förändring förutbetalda intäkter	403	290
Förändring övriga långfristiga skulder	6	-18
Summa långfristiga skulder	20 148	23 046
Förutbetalda intäkter, reglerade över flera år		
Anslutningsavgifter	100	140
Investeringsbidrag	507	652
Gatukostnadsersättningar	35	140
Summa förutbetalda intäkter	642	932
Uppgifter om lån i banker och kreditinstitut		
Genomsnittlig ränta %	0,97	0,48
Genomsnittlig räntebindningstid (dagar)	259	358
Lån som förfaller inom 0-1 år	3 998	4 192
Lån som förfaller inom 1-2 år	5 079	3 379
Lån som förfaller inom 2-5 år	10 331	13 167
Lån som förfaller inom 5+ år	4 010	5 500

16. Kortfristiga skulder

mkr	2014	2015
Skulder till banker, kreditinstitut m fl	8 166	7 525
Skulder till koncernföretag	1 726	1 952
Leverantörsskulder	1 598	1 802
Upplupna kostnader/förutbetalda intäkter*	3 848	3 601
Personalens skatter	234	260
Övriga kortfristiga skulder	134	154
Summa kortfristiga skulder	15 706	15 294

* Här ingår 12/13-delar, 340 mkr, av statsbidrag på 368 mkr för flyktingsituationen.

17. Borgensförbindelser

mkr	2014	2015
(Avser lån och pensionsåtaganden)		
Göteborgs Hamn AB	777	527
Göteborg Energi AB	234	236
Higab AB	1 197	1 197
Göteborgs Stadshus AB	1 050	1 526
Övriga bolag	352	345
Summa borgensförbindelser egna bolag	3 610	3 831
Övriga borgensförbindelser		
Småhus – statliga bostadslån	4	3
Stiftelser	560	503
Föreningar	190	178
Övrigt	45	53
Summa borgensförbindelser externt	799	737
Summa borgensförbindelser	4 409	4 568

Göteborgs Stad har i november 2012 ingått en solidrisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 280 kommuner som per 2015-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Göteborgs Stads ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2015-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 325 621 mkr och totala tillgångar till 319 574 mkr. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 7 249 mkr och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 7 063 mkr.

18. Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder eller avsättningar

mkr	2014	2015
Pensionsförpliktelser PA-KL aktiva	4 435	4 111
Pensionsförpliktelser PA-KL pensionärer	4 726	4 784
Pensionsförpliktelser livränta	412	392
Summa pensionsförpliktelser PA-KL	9 573	9 287
Pensionsförpliktelser chefsavtal	21	14
Pensionsförpliktelser övrigt	10	12
Summa totala pensionsförpliktelser	9 604	9 313
Särskild löneskatt	2 330	2 259
Summa pensionsförpliktelser och särskild löneskatt	11 934	11 572

Inlösen av pensionsförpliktelser inom ansvarsförbindelsen gjordes år 2001 med 420 mkr samt år 2002 med 260 mkr, sammantaget 680 mkr. Göteborgs Stads överskottsmedel i försäkringen uppgår 2015-12-31 till 37 (6) mkr.

19. Framtida leasingkostnader

mkr	2014	2015
Operationella leasingavtal		
Årets betalda leasingavgifter	504	524
Avtalade framtida leasingavgifter		
Med förfall inom 1 år	268	268
Med förfall mellan 1-5 år	447	534
Med förfall senare än 5 år	134	139

Redovisningsprinciper

– kommun och sammanställd redovisning

En av redovisningens viktigaste uppgifter är att utgöra ett relevant bedömnings- och beslutsunderlag. För att det ska kunna göras måste olika redovisningsprinciper beskrivas på ett öppet och informativt sätt. I detta avsnitt beskrivs de principer som används av Göteborgs Stad såväl inom kommunen som inom den sammanställda redovisningen.

Den kommunala redovisningen regleras av Kommunalagens kapitel åtta samt Lag om kommunal redovisning. Därutöver lämnar Rådet för kommunal redovisning (RKR) rekommendationer för kommunsektorns redovisning.

Göteborgs Stad följer RKR:s utgivna rekommendationer, förutom vissa delar av följande rekommendationer; RKR 10.2 Avsättningar och ansvarsförbindelser, RKR 11.4 Materiella anläggningstillgångar, RKR 13.2 Redovisning av hyres-/leasingavtal, RKR 18.1 Intäkter från avgifter, bidrag och försäljningar och RKR 8.2 Sammanställd redovisning.

I den sammanställda redovisningen tillämpas inte RKR 18.1 Intäkter från avgifter, bidrag och försäljningar, RKR 19 Nedskrivningar samt delvis inte RKR 10.2 Avsättningar och ansvarsförbindelser. Under året har kassaflödesanalys för den sammanställda redovisningen anpassats till RKR:s rekommendation 16.2 Redovisning av kassaflöden. För att möjliggöra jämförelse har 2014 års siffror justerats på motsvarande sätt. År 2013 utgår som jämförelseår.

Nuvarande tillämpning av rekommendationer bedöms ge en god bild av resultat och ställning. Ett arbete kommer att inledas under året för att utreda förutsättningar och konsekvenser av att tillämpa regelverket i ännu högre grad. En utförligare beskrivning av avstegen från rekommendationerna görs under respektive rubrik.

Förändringar i redovisningsprinciper

En översyn av exploateringsredovisningen har påbörjats under 2015 och kommer att fortsätta under 2016. Kommunen påbörjade under 2014 ett arbete med att införa komponentavskrivning från och med 2017. Arbetet fortlöper enligt plan.

RESULTATRÄKNING

Redovisning av skatteintäkter

Kommunens redovisade skatteintäkt består av preliminära skattebetalningar som kommit kommunen tillgodo under året, prognos för slutavräkning och skillnaden mellan den slutliga taxeringen och den redovisade skatteintäkten för föregående år. Den preliminära slutavräkningen för skattintäkter baseras på SKL:s decem-

berprognos i enlighet med rekommendation RKR 4.2 Redovisning av skatteintäkter.

Övriga intäkter

I kommunen redovisas servis- och anslutningsavgifter från och med 2012 som en förutbetalad intäkt bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningarnas nyttjandeperiod. Tidigare intäktsfördes anslutningsavgifterna i sin helhet. Inkomsten i kommunen uppgick år 2015 till 43 (42) mkr varav 3 (2) mkr intäktsförts under året.

Göteborg Energi AB intäktsför sina anslutningsavgifter i samband med påbörjad leverans av anslutningen, vilket inte justeras i den sammanställda redovisningen. Anslutningsavgifter som intäktsförts i den sammanställda redovisningen uppgick 2015 till 91 (67) mkr.

Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster särredovisas på egen rad i resultaträkningen. För att en post ska betraktas som jämförelsestörande ska posten uppgå till ett väsentligt belopp och vara av sådant slag att den inte förväntas inträffa ofta eller regelbundet. Under 2014 gjordes en avsättning på 418 miljoner till medfinansiering av statliga projekt till E20, E45 och Götalandsbanan samt indexuppräkningskostnader för västsvenska paketet med 55 mkr. Avsättningen för utvecklingsfonden löstes upp med 103 mkr. Detta innebar att de jämförelsestörande posterna uppgick netto till -472 mkr. Under 2015 erhöll kommunen 171 mkr i återbetalda försäkringspremier från AFA och de gjorda avsättningarna för infrastrukturåtgärder löstes upp med 28 mkr. Avsättningen för utvecklingsfonden löstes upp med 120 mkr. Detta innebar att de jämförelsestörande posterna netto uppgick till 199 mkr.

Extraordinära poster

En post ska klassificeras som extraordinär om följande tre kriterier samtidigt är uppfyllda:

1. Händelsen eller transaktionen som ger upphov till posten saknar ett tydligt samband med den ordinarie verksamheten.
2. Händelsen eller transaktionen är av sådan typ att den inte kan förväntas inträffa ofta eller regelbundet.
3. Posten uppgår till ett väsentligt belopp.

Göteborgs Stad genomförde under 2013 och 2014 en

större omstrukturering av bolagssektorn vilken innebär att bolag såldes och överfördes till modern Göteborg Stadshus AB. Försäljningen innebär att kommunen redovisade extraordinär intäkt på totalt 8 697 mkr respektive 254 mkr. Samtidigt gav kommunen ett aktieägartillskott till Göteborgs Stadshus AB motsvarande den extraordinära intäkten. Effekten för balansräkning av affären innebär att kommunens finansiella tillgångar i form av aktierna ökade med 8 697 mkr för 2013 och med 254 mkr för 2014. Detta påverkade bland annat soliditetsnivån som ökade väsentligt 2013. Överföringen av bolagen till Göteborgs Stadshus AB är en ren koncernintern affär och har därför eliminerats i den sammanställda redovisningen.

Lånekostnader i samband med investering

Lånekostnader i samband med investeringar kan enligt RKR 15.1 Redovisning av lånekostnader redovisas både enligt huvudmetoden och enligt alternativregeln. Huvudmetoden innebär att lånekostnaderna direkt belastar resultatet och alternativregeln innebär att lånekostnaderna under vissa förutsättningar får belasta anskaffningsvärdet på anläggningen. Under 2015 har Göteborgs Stads nämnder aktiverat lånekostnader som anläggningstillgång med 0 (1) mkr. I den samman-

ställda redovisningen har lånekostnader aktiverats för 18 (28) mkr.

Leasing

Enligt beslut i Kommunfullmäktige ska kommunens investeringar i lös egendom från och med år 2007 finansieras genom leasing, med det kommunala bolaget Kommunleasing i Göteborg AB som leasinggivare. Leasingavtal tecknade före år 2003 samt leasingavtal med en löptid om tre år eller kortare betraktas i enlighet med RKR 13.2 Redovisning av hyres-/leasingavtal som operationella avtal och redovisas som hyresavtal. Finansiell leasing av anläggningstillgångar ska enligt RKR 13.2 Redovisning av hyres-/leasingavtal redovisas som anläggningstillgång och skulden till leasinggivaren redovisas i balansräkningen. Eftersom nuvärdet av finansiella leasingavtal utgör en mindre del i förhållande till balansomslutningens värde redovisas samtliga leasingavtal som hyresavtal. Göteborgs Stad följer därmed inte RKR 13.2 Redovisning av hyres-/leasingavtal vad gäller redovisning av finansiella leasingobjekt (anläggningstillgång samt skuld i balansräkningen). En översyn av kommunens hantering av finansiell leasing kommer att göras under 2016.

BALANSRÄKNING

Immateriella tillgångar

Immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar enligt plan och eventuella nedskrivningar. I den sammanställda redovisningen består immateriella anläggningstillgångar av bland annat goodwill. Goodwill utgörs av skillnaden mellan anskaffningsvärdet och det verkliga värdet på koncernens andel av förvärvade nettotillgångar, alternativt inkrämet vid förvärvstillfället. I samtliga fall betraktas investeringarna som strategiska.

Materiella anläggningstillgångar

Inom Göteborgs Stad betraktas en tillgång som anläggningstillgång då nyttjandeperioden överstiger tre år och anskaffningsvärdet överstiger ett halvt basbelopp. Anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärde med tillägg för värdehöjande investeringar och med avdrag för planmässiga avskrivningar och eventuella nedskrivningar.

Från och med 2013 reducerar inkomsterna inte anskaffningsvärdet, utan periodiseras som intäkt under nyttjandeperioden. Ingångna avtal om lämnade bidrag av staten eller annan juridisk person för investeringar i anläggningstillgång som Göteborgs Stad inte kommer att äga eller förfoga över, redovisas som kostnad i resultaträkningen och avsättning i balansräkningen när avtal tecknas.

Avskrivning av materiella anläggningstillgångar görs normalt för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet exklusive eventuellt restvärde. Avskrivningen påbörjas när tillgången tas i bruk.

Omrövning av nyttjandeperioden sker om det finns omständigheter som gör att det är nödvändigt, till exempel verksamhetsförändringar och tekniskiften. Normalt omprövas inte tillgångars nyttjandeperiod om avskrivningstiden är 10 år eller kortare. På tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs inga avskrivningar.

Kommunen följer inte RKR 11.4 vad gäller tillgångarnas indelning i komponenter. Komponentredovisning kommer att införas enligt plan från och med 2017.

Kommunens rekommenderade avskrivningstider

	År
Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten och liknande arbeten	5
Goodwill	5-10
Markanläggningar	20-50
Byggnader	20-50
Kiosker, paviljonger, baracker	10
Maskiner, tekniska anläggningar och inventarier	5-10
Persondatorer och IT-inventarier	3

Exploateringsfastigheter

Nya exploateringsstillgångar redovisas från och med 2013 som omsättningstillgångar. En fortsatt översyn av redovisning och klassificering kommer att ske under 2016.

Finansiella tillgångar och skulder

Finansiella tillgångar och skulder redovisas som långfristiga eller kortfristiga poster beroende på deras karaktär. Omklassificering till kortfristig sker när posten ändrar karaktär eller då den finansiella posten inte förlängs.

Pensioner

Kommunens pensionsskuld redovisas enligt den lagstadgade "blandmodellen". Det innebär att all pension som intjänats före år 1998 i tidigare pensionsavtal redovisas som ansvarsförbindelse inom linjen och tas inte tas upp som avsättning i balansräkningen. Framtida förväntad särskild löneskatt tas också upp inom linjen. Utbetalningar avseende pensionsförmåner som intjänats före år 1998 redovisas som kostnad i resultaträkningen. Pensionsförmåner intjänade i pensionsavtal från och med år 1998 redovisas som en kostnad i resultaträkningen och en avsättning i balansräkningen. Under avsättningar reserveras också särskild löneskatt motsvarande 24,26 procent av upptagen pensionsavsättning.

Göteborgs Stad beräknar aktuell pensionsskuld enligt angivna riktlinjer, RIPS 07. Inlösen av pensionsförpliktelse inom ansvarsförbindelsen har gjorts med totalt 680 mkr (420 mkr 2001 och 260 mkr 2002). Aktualiseringsgraden var 100 (100) procent för pensionerna under 2015.

Avsättningar

Avsättning är en skuld som är oviss vad gäller förfallotidpunkt eller belopp och avser enligt RKR 10.2 Avsättningar och ansvarsförbindelser endast formella förpliktelser.

Avsättningar för deponier har tagits upp till det belopp som bedöms krävas för att reglera förpliktelsen på balansdagen. Beloppet baserar sig på en projektering som gjordes år 2010 och som kompletterades med en utredning om lakvatten under 2015. Kalkylen uppdateras löpande. Deponier inom Göteborgs Stad saknar nuvärdesberäkning och avsättningens förändring redovisas direkt via resultaträkningen i stället för via ansvarsförbindelse. Göteborgs Stad följer därmed i dessa delar inte RKR 10.2 Avsättningar och ansvarsförbindelser.

Kommunfullmäktige beslutade 2012 att inrätta en utvecklingsfond på 400 mkr för framtida satsningar inom framför allt den sociala dimensionen. Fondens medel ska inte ersätta nämndernas ordinarie ansvar utan främst användas för att hantera gemensamma problem som nämnderna rimligen inte kan klara inom ordinarie budget. Ianspråktagande av fonden ska enligt kommunfull-

mäktiges beslut redovisas som jämförelsestörande poster i respektive års resultaträkning. Fonden har i balansräkningen redovisats som avsättning. Den uppfyller därmed inte de kriterier som rekommendation, RKR 10.2 om avsättningar, ställer som krav på en avsättning.

Enligt RKR 10.2 ska informella förpliktelser som redovisats som avsättningar i koncernföretag omklassificeras till ansvarsförbindelser i den sammanställda redovisningen. Inga avsättningar har angetts vara informella från koncernföretagens sida, varför ingen omklassificering skett i den sammanställda redovisningen. Ingen ytterligare analys har gjorts.

POSTER INOM LINJEN

Poster inom linjen är ett redovisningsbegrepp som innebär att ställda säkerheter och ansvarsförbindelser inte ska ingå som skuld eller avsättning i balansräkningen utan ska anges i direkt anslutning därtill.

Ansvarsförbindelser

Möjliga åtaganden där osäkerhet råder om beloppets storlek och/eller infriandegraden, redovisas som ansvarsförbindelser. Under ansvarsförbindelser återfinns kommunens borgensåtagande och den del av pensionsåtaganden som är äldre än 1998.

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING

Den sammanställda redovisningen är upprättad enligt RKR 8.2 Sammanställd redovisning, med vissa avsteg vad gäller RKR 10.2 Avsättningar och ansvarsförbindelser, RKR 18.1 Intäkter från avgifter, bidrag och försäljningar och RKR 19 Nedskrivningar. Kassaflödesanalysen i den sammanställda redovisningen är baserad på de rapporterade kassaflödesanalyserna för de underliggande enheterna och med elimineringar för interna transaktioner. Göteborgs Stad bedriver omfattande verksamhet genom i första hand hel- eller delägda aktiebolag, men också genom kommunalförbund, i vilka kommunen direkt eller indirekt har mer än hälften av rösterna eller på annat sätt har ett betydande inflytande.

För bolagens redovisning tillämpas Årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2012:1). För kommunalförbund gäller Lagen om kommunal redovisning med vidhängande rekommendationer.

Skillnad i redovisningsprinciper mellan bolagen och kommunen kan förekomma på grund av att olika rekommendationer tillämpas för kommunen respektive bolagen. Det gäller bland annat leasing och redovisning av pågående projekt.

Konsolideringsprinciper

Den sammanställda redovisningen upprättas inte enligt proportionell konsolidering utan är upprättad enligt förvärvsmetoden, vilket innebär att moderbolaget indirekt förvärvat dotterbolagets tillgångar och skulder, värderade till verkligt värde. I den sammanställda balansräkningen elimineras moderbolagets bokförda värde av andel i dotterbolag mot förvärvad andel av dotterbolagets egna kapital. I den sammanställda redovisningens eget kapital ingår därmed enbart den del av dotterföretagens egna kapital som tillkommit efter förvärvet tillsammans med moderföretagets eget kapital. I resultaträkningen redovisas minoritetens andel i årets resultat. Minoritetens andel i dotterföretagets kapital redovisas i separat post i balansräkningen. Avyttrade dotterföretag inkluderas i resultatet till och med avyttringstidpunkten. Vid förvärv av dotterföretag inkluderas resultat från och med förvärvstidpunkten.

Koncernernas bokslut används som underlag för konsolidering av den sammanställda redovisningen. Interna mellanhavanden samt interna vinster av väsentlig betydelse har eliminerats.

Intressebolag

Intressebolag redovisas enligt kapitalandelsmetoden. Som intressebolag redovisas bolag som inte är dotterbolag, med ett långsiktigt direkt eller indirekt innehav om minst 20 och högst 50 procent (vanligen andel av röstvärdet). I moderbolag redovisas andel i intressebolag till anskaffningsvärde. I den sammanställda redovisningen redovisas andel i intressebolag till anskaffningsvärde justerat med koncernens andel av intressebolagets egna kapital samt 78 procent av obeskattade reserver. I den sammanställda resultaträkningen ingår den ägda andelen av intressebolagets resultat före skatt i de finansiella intäkterna. Den ägda andelen av intressebolagets skatt redovisas som skattekostnad.

Obeskattade reserver

Obeskattade reserver i enskilda bolag delas upp i en del eget kapital, vilken redovisas som bundet eget kapital, samt i en del som uppskjuten skatteskuld. I delägda kommunalförbund samt dotterbolag redovisas utomstående andels-/aktieägares andel av eget kapital samt obeskattade reserver som minoritetsintresse. I resultaträkningen redovisas minoritetens andel av resultat efter skatt.

Stadsdelsnämnder – ekonomiskt utfall

Under året har stadsdelsnämnderna gjort ekonomiska satsningar på skola och äldreomsorg. Nämnderna har också haft extrakostnader för mottagande av flyktingar och asylsökande. Trots det har nämnderna totalt sett klarat att bedriva verksamheten inom de budgeterade ramarna.

Göteborg är från 2011 indelat i 10 stadsdelsnämnder. Nämndernas verksamhet finansieras till allra största delen med kommunbidrag. Kommunbidraget till stadsdelsnämnderna, som grundas på befolkningens storlek och sammansättning i respektive stadsdel, skall finansiera stadsdelens nettokostnader för förskola, grundskola, äldreomsorg, insatser för personer med funktionsnedsättning, försörjningsstöd med mera.

Utöver det utgår även särskilt kommunbidrag för ett antal resursnämndsuppgifter där nämnden ofta har ansvaret för att tillgodose behoven för flera stadsdelar eller för hela staden.

Ekonomiskt utfall

Skillnaden mellan kommunbidraget och nettokostnaden är nämndernas resultat. Genom att använda tidigare års överskott kan nämnden finansiera ett negativt resultat. Nämnderna kan använda upp till motsvarande en halv procent av kommunbidraget utan godkännande av kommunstyrelsen.

2015 redovisade stadsdelsnämnderna ett resultat på drygt tio miljoner kronor vilket var knappt 40 miljoner högre än vad nämnderna hade budgeterat. Fem nämnder redovisade ett positivt resultat och fem nämnder ett negativt resultat. För två nämnder, Östra Göteborg och Norra Hisingen, var resultatet också betydligt lägre än vad nämnderna hade budgeterat. Gemensamt för båda dessa nämnder var att antal barn och unga blev betydligt fler än vad som hade beräknats och vad nämnderna hade fått resurser för. Orsaken var framför allt ett stort mottagande av nyanlända flyktingar.

Ökade kostnader för socialt boende och familjehem

Nettokostnaden för försörjningsstöd minskade 2015 med drygt 40 mkr vilket motsvarade en minskning med knappt fyra procent jämfört med 2014. Däremot ökade kostnaderna för övrig individ- och familjeomsorg med 180 mkr. I första hand var det kostnaderna för sociala boenden och familjehemsplaceringar för barn och unga som ökade.

Även kostnaderna för skolan och äldreomsorgen ökade mer än tidigare år. Främsta orsakerna var en kraftig elevökning och satsningar på ökad bemanning inom båda områdena.

Framtidsbedömning

Flyktingsituationen har gjort planeringsförutsättningarna betydligt svårare för stadsdelsnämnderna. Omfattningen av antal flyktingar som Göteborg kommer att ta emot är osäker liksom fördelningen mellan stadsdelarna. Klart är att det kommer att ställa ytterligare stora krav på bostäder, lokal- och kompetensförsörjning.

Årets resultat 2015

Nämnd (mkr)	Netto- kostnad	Kom- mun- bidrag	Årets resultat
Stadsdelsnämndernas befolkningsram	-20 861	20 873	11
Resursnämndsuppgifter	-192	197	5
Totalt SDN	-21 054	21 070	16

Kostnads- och personalvolymutveckling för befolkningsramen

Förändring i procent	2013	2014	2015
Nettokostnad	4,3	4,9	6,3
Lönekostnad	3,7	5,1	5,1
Personalvolym, antal arbetade timmar	1,2	2,5	1,3

Nettokostnadsförändring per verksamhet

Förändring i procent	2013	2014	2015
Förskola	6,6	6,1	3,9
Grund-, särskola och skolbarnomsorg	6,8	5,3	9,0
Äldreomsorg	1,0	3,3	6,1
Individ och familjeomsorg	1,5	6,5	4,2
Funktionshinder	5,1	4,1	6,4

Facknämnder – ekonomiskt utfall

Sammantaget redovisade facknämnderna ett resultat för år 2015 som avvek positivt från såväl budget som föregående års bokslut. Flertalet nämnder har uppdrag inom stadsutvecklingsområdet där takten i arbetet ökade under 2015, dock inte fullt ut i planerad omfattning, vilket lett till överskott.

Göteborgs Stads tjugotal facknämnder bedriver verksamhet inom ett flertal områden av olika karaktär. Här hanteras bland annat frågor kring stadsutveckling, bebyggelse, kretslopp och trafik men även kultur, utbildning, medborgarservice och olika former av interna stödfunktioner.

Ekonomiskt utfall

Facknämnderna redovisar sammantaget ett resultat för år 2015 på 162 miljoner kronor vilket är 213 miljoner kronor bättre än budget för året. Årets resultat innebär också en positiv avvikelse jämfört med bokslutet 2014, då det samlade resultatet uppgick till 31 miljoner kronor. Facknämndernas egna kapital uppgår vid årsskiftet till 500 miljoner kronor.

Totalt redovisar facknämnderna kostnader på 15,5 miljarder kronor för år 2015 vilket innebär att resultat om 162 miljoner uppgår till cirka en procent av kostnadsomslutningen. Facknämnderna finansieras till 2/3-delar av kommuninterna samt externa intäkter, 10,8 mdkr. 1/3-del av intäkterna kommer från kommunbidrag uppgående till 4,8 mdkr. Trafiknämnden, fastighetsnämnden, kretslopp och vattennämnden och byggnadsnämnden redovisade relativt stora positiva resultat. Dessa nämnder är också viktiga aktörer i statsutvecklingsarbetet och, som nedan framgår, har inte planerade investeringsvolymerna genomförts vilket också påverkar nämndernas löpande driftskostnader.

Nämndernas investeringar

Nämndernas budgeterade investeringsutrymme för 2015 uppgick till 3,6 miljarder kronor. Nämndernas utfall uppgick för år 2015 till 2,2 miljarder kronor vilket i stort innebär en oförändrad investeringsnivå jämfört med föregående år. Således har 62 procent av de planerade investeringarna genomförts under året. Flera stora investeringar, exempelvis Hisingsbron, har skjutits fram i tid och kommer istället att belasta 2016 och framåt. Större investeringar under året utgörs bland annat av nybyggnation av förskolor, investeringar som en följd av Västsvenska paketet samt investeringar inom vatten och avlopp.

Beslut om överföring av färdtjänstnämnden och översyn av facknämndsorganisationen

I slutet av året fattade kommunfullmäktige beslut om att överföra färdtjänstnämnden till trafiknämnden från och med 2016. Kommunfullmäktige har under året också beslutat att en översyn av den samlade facknämndsorganisationen ska genomföras. Syftet är att skapa en mer effektiv och transparent organisation med fokus på nytta för göteborgarna. Vidare ska möjligheten till sammanslagningar och nämndernas storlek belysas. Återredovisningen av uppdraget kommer ske successivt under arbetets gång, med en slutrapport som beräknas vara klar till sommaren 2017. I takt med översynens genomförande kommer ytterligare preciseringar göras vilket i sin tur kan komma att kräva tilläggsuppdrag från kommunstyrelsen samt justeringar i tidplanen.

Framtidsbedömning

Stadens visioner och mål för stadsutveckling, bostadsförsörjning och trafikutveckling är omfattande. Realiseringen av dessa innebär stora utmaningar för såväl organisationen, som för stadens ekonomi, både när det gäller planering och genomförande.

Driftsredovisning - nämnder

mkr	Intäkter	Kostnader	Netto- kostnader	Kommun- bidrag	Årets resultat	Utgående eget kapital
STADSDELSNÄMNDER						
Angered	313,4	-3 107,5	-2 794,1	2 796,1	2,0	95,0
Askim Frölunda Högsbo	479,4	-2 865,0	-2 385,5	2 410,0	24,5	38,9
Centrum	333,6	-1 779,5	-1 445,9	1 475,7	29,7	53,0
Lundby	366,0	-1 841,1	-1 475,1	1 472,9	-2,2	36,4
Majorna Linné	487,1	-2 367,6	-1 880,5	1 877,2	-3,3	31,6
Norra Hisingen	410,2	-2 431,4	-2 021,2	1 999,4	-21,8	25,7
Västra Göteborg	457,7	-2 618,9	-2 161,1	2 155,4	-5,7	55,4
Västra Hisingen	379,2	-2 754,4	-2 375,2	2 379,9	4,6	78,8
Örgryte Härlanda	511,3	-2 366,4	-1 855,1	1 862,5	7,3	41,2
Östra Göteborg	326,4	-2 794,0	-2 467,6	2 443,7	-23,8	13,5
Resursnämndsuppgifter	52,5	-244,7	-192,2	196,8	4,6	18,6
SUMMA STADSDELSNÄMNDER	4 116,8	-25 170,5	-21 053,7	21 069,7	16,0	488,2
FACKNÄMNDER MED SÄRSKILD INRIKTNING						
Byggnadsnämnden	184,3	-288,2	-103,9	122,1	18,1	30,9
Fastighetsnämnden	1 219,9	-526,7	693,2	-670,7	22,6	40,1
Färdtjänstnämnden	151,9	-340,7	-188,8	190,5	1,7	19,2
Idrotts- och föreningsnämnden	137,3	-502,5	-365,2	374,9	9,7	27,2
Kommunledning	238,7	-519,3	-280,6	288,7	8,1	17,7
Nämnden för Konsument- och medborgarservice	48,9	-79,2	-30,3	37,6	7,3	11,8
Kulturnämnden	118,7	-494,1	-375,4	378,4	3,0	20,5
Lokalförsörjningsnämnden	2 710,8	-2 501,2	209,5	-209,2	0,3	58,6
Miljönämnden	57,8	-109,8	-52,0	52,5	0,5	5,0
Nämnden för Intraservice	663,2	-683,2	-20,0	24,1	4,1	19,2
Park- och naturnämnden	394,3	-607,5	-213,2	215,3	2,1	27,1
Sociala resursnämnden	808,6	-1 303,2	-494,6	498,7	4,1	34,1
Trafiknämnden	1 692,1	-2 178,8	-486,8	528,7	41,9	69,6
Utbildningsnämnden	892,4	-2 446,0	-1 553,6	1 568,9	15,3	63,9
Valnämnden	0,0	-1,5	-1,5	1,3	-0,2	0,5
Vuxenutbildningsnämnden	181,8	-680,3	-498,4	510,7	12,3	37,3
Överförmyndarnämnden	2,5	-16,9	-14,4	14,6	0,2	1,4
FACKNÄMNDER MED TAXEFINANSIERAD VERKSAMHET						
Nämnden för Kretslopp och vatten	1 321,5	-1 302,4	19,1	0,0	19,1	21,6

mkr	Intäkter	Kostnader	Netto- kostnader	Kommun- bidrag	Årets resultat	Utgående eget kapital
ÖVRIGA FACKNÄMNDER OCH ANSLAG						
Arkivnämnden	37,0	-51,9	-14,9	18,6	3,7	3,9
Business Region Göteborg AB	0,0	-18,2	-18,2	18,2	0,0	0,0
Fastighetsnämnden transfereringar	0,1	-68,8	-68,8	61,5	-7,3	-7,3
GBG & Co Träffpunkt AB	0,0	-118,9	-118,9	118,9	0,0	0,0
Idrotts- och föreningsnämnden: Studieförbunden	0,0	-31,2	-31,2	31,2	0,0	0,0
Revisorskollegiet	5,3	-36,8	-31,5	31,7	0,2	3,1
Räddningsförbundet Storgöteborg	0,0	-312,1	-312,1	312,1	0,0	0,0
Trygg vacker stad	0,0	-38,7	-38,7	38,8	0,1	0,1
Överförmyndarnämnden Arvoden	12,0	-31,0	-19,0	14,1	-4,9	-4,9
SUMMA FACKNÄMNDER	10 878,8	-15 288,8	-4 410,0	4 572,0	162,0	500,5
SUMMA NÄMNDER	14 995,6	-40 459,4	-25 463,7	25 641,7	177,9	988,7

Tabellen inkluderar kommuninterna intäkter och kostnader.

mkr	Intäkter	Kostnader	Netto- kostnader	Kommun- bidrag	Årets resultat	Utgående eget kapital
KOMMUNALFÖRBUND						
Räddningstjänsten Storgöteborg	591,6	-589,6	2,0	—	2,0	101,8
Förvärvsbolag Göteborgs kommunalförbund	0,7	—	0,7	—	0,7	6,6
Minoritetsintresse	—	-0,6	-0,6	—	-0,6	-30,8
TOTALT KOMMUNALFÖRBUND	592,3	-590,2	2,1	—	2,1	77,6

Investerings- och exploateringsredovisning

mkr	Fastighetsnämnden	Lokalnämnden	Park- och naturnämnden	Idrotts- och föreningsnämnden	Trafiknämnden	Nämnden för Kretslopp och Vatten	Summa
INVESTERINGAR							
Utgifter/inköp*	-90	-879	-46	-95	-766	-338	-2 214
Bidrag, statliga och EU	—	—	—	—	179	—	179
Inkomster exkl försäljning*	17	2	1	0	20	—	40
INVESTERINGAR NETTO	-73	-878	-45	-95	-566	-338	-1 995
EXPLOATERING							
Exploateringsrelaterade investeringar							
Utgifter/inköp	-156	—	-1	—	-306	-89	-552
Inkomster exkl försäljning	6	—	—	—	237	—	243
Exploateringsrelaterade investeringar netto exkl försäljning*	-150	—	-1	—	-69	-89	-309
Exploatering							
Utgifter/inköp	-264	—	—	—	—	—	-264
Inkomster exkl försäljning	138	—	—	—	—	—	138
Exploatering netto exkl försäljning	-126	—	—	—	—	—	-126
Inkomster, försäljning	441	—	—	—	—	—	441
Summa försäljning	441	—	—	—	—	—	441
EXPLOATERING NETTO	165	—	-1	—	-69	-89	6
<i>Justeringspost för effekter av netto-redovisning*</i>							
—	—	—	—	—	22	—	22
<i>Investeringar i anläggningstillgångar (* ovan ger summa för denna rad)</i>							
-223	-877	-46	-95	-794	-427		-2 462
INVESTERING OCH EXPLOATERING NETTO	92	-877	-46	-95	-636	-427	-1 989

4

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING FINANSIELL ANALYS OCH RÄKENSKAPER

Koncernredovisningen kallas i kommunsektorn för sammanställd redovisning. I detta block analyseras den sammanställda redovisningens finansiella ställning och utveckling ur ett antal perspektiv. Här återfinns också de lagstadgade räkenskapsrapporterna med tilläggsupplysningar.

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING

FINANSIELL ANALYS OCH RÄKENSKAPER

95 Finansiell analys av sammanställd redovisning

I avsnittet görs en finansiell analys av den sammanställda redovisningen. Viktiga inslag i den är trender och helhetsperspektiv. Analysen ska ge förutsättningar att bedöma organisationens kontroll över att kontanta in- och utflöden på kort och lång sikt hålls på en nivå som tillåter en kvalitativt god verksamhet.

100 Resultaträkning, balansräkning och kassaflödesanalys

Här redovisas den sammanställda redovisningens räkenskapsrapporter.

103 Noter – sammanställd redovisning

Här återfinns noter till de finansiella rapporterna.

106 Interna mellanhavanden

I den sammanställda redovisningen finns ett antal interna transaktioner mellan de olika redovisningsenheterna. I detta avsnitt sker en övergripande redovisning av dessa.

107 Analys av Göteborgs Stadshus AB och dess kluster

På dessa sidor redovisas en kort finansiell beskrivning av modern Göteborgs Stadshus AB och de sju så kallade klustren tillsammans med interna och regionala bolag.

111 Göteborgs Stadshus AB och dess kluster i siffror

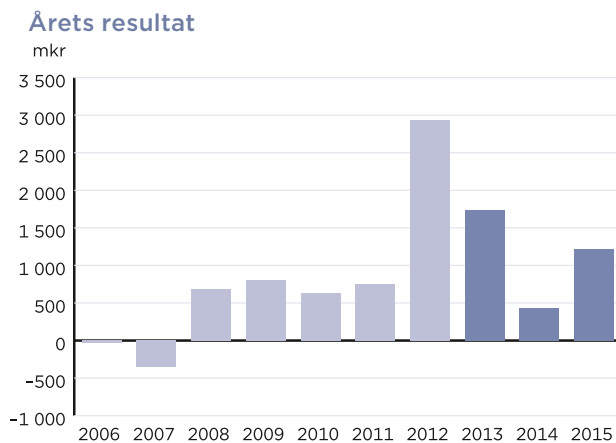
Ett antal finansiella nyckeltal redovisas i tabellform för varje koncern eller bolag. Det handlar om verksamhetens intäkter, resultat efter finansiella poster, årets resultat, investeringar, balansomslutning, eget kapital och soliditet.

Finansiell analys – sammanställd redovisning

Årets resultat uppgick till 1 219 mkr. I förhållande till föregående år ökade resultatet med cirka 800 mkr. Investeringsvolymen minskade med knappt 300 mkr till 6,0 mdkr 2015. Ekonomiska mått som beskriver såväl kort, medel som lång finansiell handlingsberedskap förstärktes under året.

I detta avsnitt görs en finansiell analys av Göteborgs Stads sammanställda redovisning, eller, som den benämns i privat sektor koncernredovisning. Målsättningen är att identifiera eventuella finansiella möjligheter och problem och därigenom klargöra om kommunen har en god ekonomisk hushållning som föreskrivs i kommunallagen.

Årets resultat

Årets resultat för sammanställd redovisning uppgick till 1 219 mkr, varav kommunen bidrog med 824 mkr, bolagen med 363 mkr och kommunalförbund med 2 mkr. Justeringar för att hantera interna mellanhavanden, kommunen och bolagen, uppgick till 30 mkr och bestod i huvudsak av extern vidareförsäljning av tidigare realiserad intern fastighetsförsäljning. Under 2014 fanns det några större poster som eliminerades på koncernnivå, den extraordinära intäkten på 254 mkr då resterande bolag från bolagsöversynen överfördes till Göteborgs Stadshus AB och utdelning från Göteborgs Stadshus AB på 226 mkr. I årets resultat ligger nedskrivningar på 1 027 mkr som avser GoBiGas, vindkraftsanläggningar, övriga biogasanläggningar och centraler för fjärrkyla.

Verksamhetens omsättning

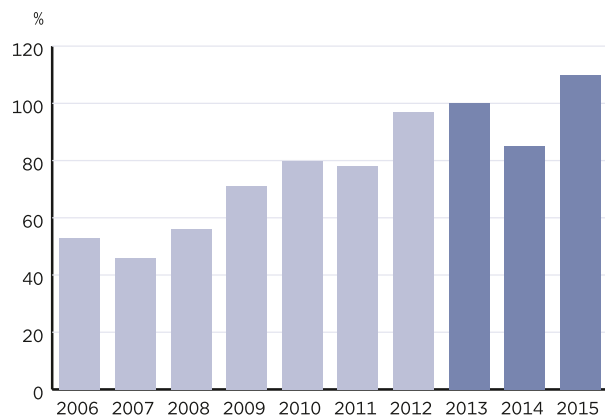
Koncernen Göteborgs Stad redovisade under 2015 intäkter på knappt 51 mdkr, varav drygt hälften bestod av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning. Jämfört med 2014 ökade intäkterna med 2,5 mdkr, skatteintäkterna stod för merparten av denna ökning.

Inom kommunen ökade intäkterna med drygt 5 procent eller 1,8 mdkr. I bolagssektorn ökade rörelsens intäkter med drygt 2 procent jämfört med föregående år, främst beroende på ökade realisationsresultat vid försäljning av andelar i koncernföretag.

Investeringar

Göteborgs Stad står inför stora investeringsbehov i och med en omfattande stadsutveckling och tillväxt av staden i form av ökad befolkning och utbyggnad av verksamhet. Koncernens bruttoinvesteringar uppgick till 6,0 mdkr, vilket var 0,3 mdkr lägre än föregående år. Totalt sett var investeringsvolymen cirka 2,3 mdkr lägre än budgeterat och den huvudsakliga orsaken till detta var att projekt skjutits fram i tid. Av avvikelsen står kommunen för cirka 1,4 mdkr och bolagen för 0,9 mdkr. Förvaltnings AB Framtiden samt Göteborg Energi AB stod för 2,0 mdkr av bolagssektorns investeringsvolym, vilket utgjorde 54 procent av bolagens totala investeringsvolym på 3,8 mdkr. Övriga bolag som hade en stor investeringsvolym under 2015 var Kommunleasing i Göteborg AB, Higab AB och Göteborgs Hamn AB som tillsammans investerade för drygt 1,1 mdkr.

Grad av egenfinansiering av årets investeringar

Koncernen uppnådde full egenfinansiering av årets investeringar, vilket är en ökning från fjolårets 85 procent. Ökningen beror främst på att bolagssektorn jämfört med i förra året redovisade högre avskrivningar som frigjorde finansieringsutrymme och att kommunsektorns resultat var starkare än föregående år.

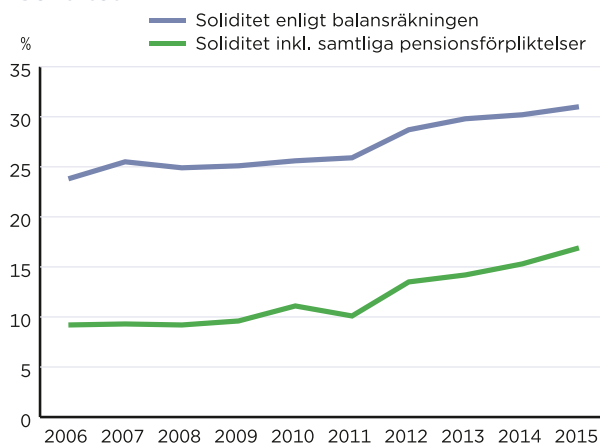
Balansomslutning

Koncernens balansomslutning uppgick till 83,1 mdkr, varav kommunen stod för 61,0 mdkr och bolagen för 60,8 mdkr. Interna mellanhavanden inom koncernen var 39,5 mdkr. Göteborgs Stads balansomslutning i andelar av kommunalförbund var 0,8 mdkr. Kommunens balansomslutning ökade måttligt med knappt 6 procent och bestod främst av ökade anläggningstillgångar och långfristiga skulder. I bolagssektorn står klustren Energi, Bostäder och Lokaler för merparten av tillgångarna och dessa kluster står för över hälften av omslutningen. Balansomslutningen minskade med 2 procent jämfört med 2014 vilket främst är en följd av de kraftiga nedskrivningarna inom Energi.

Avkastning på eget kapital samt totalt kapital är exempel på lönsamhetsmått, som beskriver resultatet i förhållande till kapitalinsats. Avkastning på eget kapital för koncernen ökade 2015 till 5 procent (2). Även avkastningen på totalt kapital för koncernen visade en mindre ökning till 3 procent. Genomsnittet över en femårsperiod var drygt 3 procent (2). Det är i detta sammanhang viktigt att poängtera att dessa mått bara ska ses som en indikator över tiden, då nyckeltalen inte används i styrningen av koncernen.

Soliditet

Soliditet

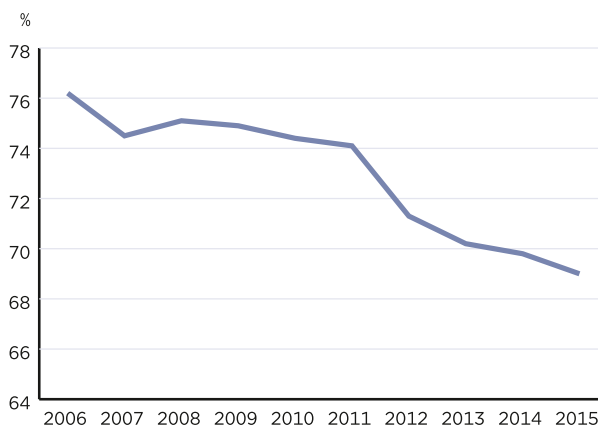
Soliditeten är ett mått på långsiktigt finansiellt handlingsutrymme. Soliditetsutvecklingen beror på förändringen av det egna kapitalet och tillgångar. För 2015 uppgick soliditeten till 31 procent, vilket var en marginell förbättring jämfört med föregående år. Soliditeten enligt fullfonderingsmodellen som inkluderar samtliga pensionsförpliktelser ökade med 2 procent och uppgick år 2015 till 17 procent.

Det finns ingen generell nivå för hur hög soliditeten bör vara för en koncern av Göteborgs Stads storlek, men en hög soliditet innebär att handlingsfriheten ökar liksom förmågan att hantera fluktuationer i resultatutvecklingen. Än viktigare är att de enskilda koncernerna

och bolagen som ingår i sammanställd redovisning har en god soliditet, annars riskerar kommunen som ägare att få skjuta till medel om bolagen får finansiella svårigheter. De flesta av Göteborgs Stads bolag redovisar goda soliditetsnivåer och i många av bolagen har soliditeten ökat eller legat på oförändrade nivåer de senaste åren.

Skuldsättning

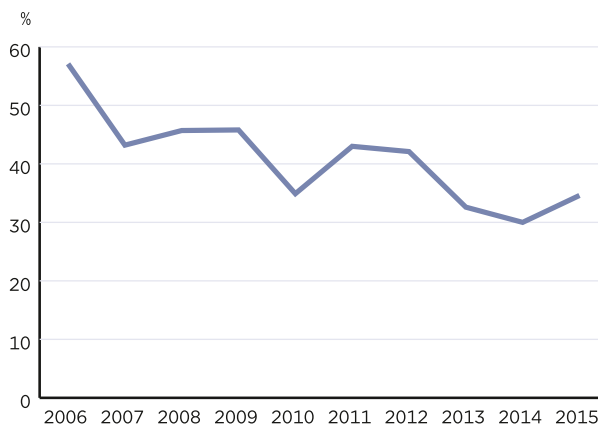
Total skuld- och avsättningsgrad

Den totala skuldsättningsgraden uppgick till 69 procent, vilket var en fortsatt minskning om än marginell jämfört med föregående år. Detta är positivt för koncernens finansnetto, samtidigt som den minskade skuldsättningen innebär en minskad finansiell risk för koncernen. Den totala upplåningen i koncernen uppgick vid årsskiftet till 38,4 mdkr, vilket var i stort sett samma nivå som i fjol. Den förbättrade skuldsättningsgraden beror främst på minskade långsiktiga lån inom bolagssektorn och minskade kortsiktiga lån inom kommunen. Kommunens avsättningar minskade något under året, vilket främst beror på ianspråktagande av medel från utvecklingsfonden.

Likviditet

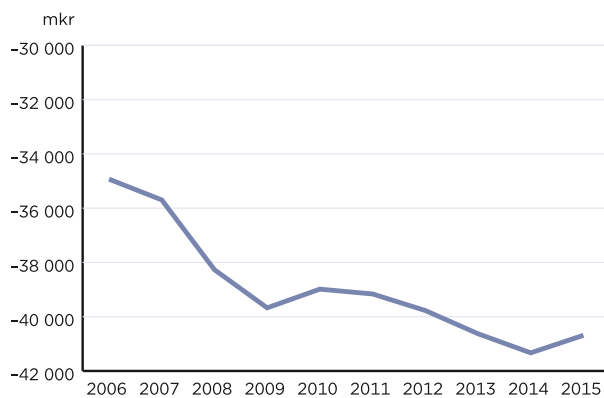
Kassalikviditet

Årets kortsiktiga handlingsberedskap i form av kassalikviditet ökade med 5 procent jämfört med föregående år och låg 2015 på 35 procent. Kommunens kassalikviditet ökade till 81 procent (70) medan bolagens minskade med 5 procent till 30 procent. Kommunen fungerar som internbank för flertalet av kommunens bolag. Kommunen har under de senaste åren haft en nivå på kassalikviditeten som innebär att kommunen i kort och medellångt finansiellt perspektiv inte behöver vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella betalningar.

Finansiella nettotillgångar

Finansiella nettotillgångar

I måttet finansiella nettotillgångar ingår alla finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på 10–20 års sikt, nämligen finansiella anläggningstillgångar, omsättningstillgångar, samt kort- och långfristiga skulder. Måttet är viktigt eftersom det speglar den finansiella handlingsberedskap som ligger någonstans mellan de kortsiktiga likviditetsmåten och det långsiktiga soliditetsmålet. Måttet har försvagats under en längre tid men vände under året upp då de finansiella nettotillgångarna förstärktes med 0,6 mdkr från -41,3 mdkr till -40,7 mdkr. Förbättringen inom bolagssektorn påverkade måttet mest.

Pensionsåtagande

Koncernen Göteborgs Stads totala pensionsåtaganden uppgick 2015 till 15,6 mdkr, en minskning med 0,2 mdkr jämfört med föregående år. Den främsta förklaringen till minskningen var årets pensionsutbetalningar från ansvarsförbindelsen. Av det totala pensionsåtagandet avsåg 11,8 mdkr åtaganden för pensioner och särskild löneskatt som är äldre än 1998. Dessa åtaganden redovisas inte som en avsättning i balansräkningen utan som en ansvarsförbindelse enligt kommunal redovisningslag.

Sammanfattande analys

Koncernen Göteborgs Stad redovisade ett positivt resultat på drygt 1 200 mkr för år 2015. Ett antal finansiella nyckeltal visar på positiv utveckling under året. Resultatet bidrog starkt till full egenfinansiering av årets investeringsvolym. En längre tid av positiva resultat har förstärkt det egna kapitalet och ökat koncernens soliditet vilket ger ökade förutsättningar att möta eventuella framtida fluktuationer i resultatutvecklingen. Skuldsättningsgraden har minskat över en längre tid vilket bidrar till minskad finansiell risk. Måten för kort och medellång finansiell handlingsberedskap vände upp något efter att över en tid successivt försvagats.

Det råder stor osäkerhet kring utvecklingen av den globala ekonomin och hur denna kan komma att påverka ekonomin i Sverige och Göteborgs Stad. Det innebär att det är än viktigare att bevaka den egna ekonomiska utvecklingen och utöva en aktiv ägarstyrning för att minimera risker vid bland annat lågkonjunkturer. En framtida utmaning är att styra de stora investeringarna som behöver genomföras både i kommunen och i enskilda bolag.

Resultaträkningen uppdelad på kommun, kommunalförbund och bolag

mkr	Nämnder	Kommunal- förbund	Bolag	Eliminering koncernen	Sammanställd redovisning
Verksamhetens intäkter	8 995	591	17 774	-4 105	23 255
Verksamhetens kostnader	-34 428	-559	-12 856	4 133	-43 710
Jämförelsestörande poster	199	5	0	1	205
Avskrivningar och nedskrivningar	-904	-29	-4 081	24	-4 990
Verksamhetens nettokostnader	-26 138	8	837	53	-25 240
Skatteintäkter	23 635	0	0	0	23 635
Kommunalekonomisk utjämning	3 416	0	0	0	3 416
Finansiella intäkter	480	1	459	-453	486
Finansiella kostnader	-569	-7	-913	446	-1 042
Resultat efter finansiella poster	824	2	383	46	1 255
Aktuell och uppskjuten skatt	0	0	-44	-16	-60
Minoritetsandel	0	0	24		24
Åres resultat	824	2	363	30	1 219

Balansräkningen uppdelad på kommun, kommunalförbund och bolag

mkr	Nämnder	Kommunal- förbund	Bolag	Eliminering koncernen	Sammanställd redovisning
Anläggningstillgångar	48 071	244	55 598	-28 374	75 539
Omsättningstillgångar	12 970	551	5 176	-11 115	7 582
Summa tillgångar	61 041	795	60 774	-39 489	83 121
Eget kapital	19 234	108	16 390	-9 932	25 800
Avsättningar	3 467	504	4 721	-144	8 549
Långfristiga skulder	23 046	1	24 661	-17 621	30 087
Kortfristiga skulder	15 294	182	15 002	-11 792	18 685
Summa skulder och eget kapital	61 041	795	60 774	-39 489	83 121

Finansiella nyckeltal

	2013	2014	2015
Omsättning per kommun och bolag (mkr)	48 230	48 470	50 792
varav kommun	33 472	34 703	36 526
varav bolag	18 670	17 747	18 232
Resultat per kommun och bolag			
Resultat efter finansiella poster (mkr)	1 922	561	1 255
varav kommun	898	138	824
varav bolag	1 033	157	383
Årets resultat (mkr)	1 733	433	1 219
varav kommun	9 595	392	824
varav bolag*	847	39	363
Årets resultat exklusive jämförelsestörande- och extraordinära poster (mkr)	1 563	905	1 014
varav kommun	728	610	625
varav bolag	847	39	363
Några nyckeltal från balansräkningen			
Balansomslutning (mkr)	81 074	81 468	83 121
varav kommun	51 460	57 732	61 041
varav bolag	61 900	62 041	60 774
Avkastning på eget kapital (%)	7,2	1,8	4,7
Avkastning på totalt kapital (%)	4,4	2,4	2,8
Kassalikviditet (%)	33	30	35
Investering			
Investeringsvolym (mkr)	6 647	6 248	5 955
varav kommun	2 394	2 190	2 214
varav bolag	4 217	4 118	3 761
Investeringar inklusive inkomster (mkr)	5 805	5 530	5 699
Investeringsvolym/bruttokostnader (%)	14	13	13
varav kommun	8	7	6
varav bolag	31	32	29
Finansieringsgrad av investeringar (%)	100	85	110
varav kommun	108	58	87
varav bolag	97	89	117
Soliditet (%)			
blandmodell	30	30	31
fullfondering	14	15	17
Skuldsättningsgrad (%)	70	70	69
varav avsättningsgrad	10	10	10
varav kortfristig skuldsättningsgrad	28	24	22
varav långsiktig skuldsättningsgrad	33	35	36
varav kommun	65	68	68
varav bolag	74	74	73
Finansiella nettotillgångar (mkr)	-40 629	-41 333	-40 686

* I resultatet för 2014 ingår bland annat utdelning till kommunen på 226 mkr och eliminering av interna realisationsvinster på 254 mkr, vilket motsvarar ett resultat på cirka 500 mkr för bolagskoncernen.

Resultaträkning – sammanställd redovisning

Belopp i mkr	2013	2014	2015
Verksamhetens intäkter not 20	22 554	22 191	23 255
Verksamhetens kostnader not 21, 36	-40 984	-41 895	-43 710
Jämförelsestörande verksamhetsposter not 22	170	-472	205
Avskrivningar och nedskrivningar not 23	-3 871	-4 128	-4 990
Verksamhetens nettokostnader	-22 131	-24 304	-25 240
Skatteintäkter not 6	21 806	22 524	23 635
Kommunalekonomisk utjämning m m not 6	3 106	3 290	3 416
Finansiella intäkter not 25	764	465	486
Finansiella kostnader not 25	-1 623	-1 414	-1 042
Jämförelsestörande finansiella poster	—	—	0
Resultat efter finansiella poster	1 922	561	1 255
Aktuell och uppskjuten skatt	-193	-137	-60
Minoritetsandel	4	9	24
Årets resultat	1 733	433	1 219

Balansräkning – sammanställd redovisning

Belopp i mkr	2013	2014	2015
TILLGÅNGAR			
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar not 24	459	371	333
Materiella anläggningstillgångar not 24	72 178	74 082	74 703
Finansiella anläggningstillgångar not 26	424	215	503
Summa anläggningstillgångar	73 061	74 668	75 539
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR			
Förråd och lager m m not 27	720	861	1 125
Kortfristiga fordringar not 28	4 729	4 507	4 728
Kortfristiga placeringar	174	167	0
Kassa och bank	2 390	1 265	1 729
Summa omsättningstillgångar	8 013	6 800	7 582
Summa tillgångar	81 074	81 468	83 121
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
EGET KAPITAL not 29	23 896	24 344	25 548
varav årets resultat	1 733	433	1 219
MINORITETSINTRESSE	267	251	253
AVSÄTTNINGAR			
Avsättningar för pension och liknande förpliktelser not 30	3 477	3 620	3 793
Uppskjuten skatteskuld	3 034	3 101	3 116
Övriga avsättningar not 31	1 334	1 804	1 640
Summa avsättningar	7 845	8 525	8 549
SKULDER			
Långfristiga skulder not 32	26 681	28 568	30 086
Kortfristiga skulder not 33	22 384	19 780	18 685
Summa skulder	49 065	48 348	48 771
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	81 074	81 468	83 121
Borgensförbindelser och pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder eller avsättningar not 34 och 35	20 013	16 422	14 771

Kassaflödesanalys – sammanställd redovisning

Belopp i mkr	2014	2015
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN		
Resultat före finansiella poster	1 510	1 810
Justering för ej likvidpåverkande poster	5 607	5 268
Erhållen/erlagd ränta	-621	-1 007
Betald skatt	-42	-69
Kassaflöde från verksamheten före rörelsekapital	6 454	6 002
Ökning(-) / minskning (+) kortfristiga fordringar	428	-855
Ökning(-) / minskning (+) förråd och lager	-142	-72
Ökning(+) / minskning (-) kortfristiga skulder	-720	628
Kassaflöde från den löpande verksamheten	6 020	5 703
INVESTERINGSVERKSAMHETEN		
Investering i immateriella anläggningstillgångar	-56	-57
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar	30	3
Investering i materiella anläggningstillgångar	-5 942	-6 031
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	467	578
Investering i finansiella anläggningstillgångar	-410	-324
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	178	493
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-5 733	-5 338
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN		
Nyupptagna lån	7 486	8 431
Amortering av långfristiga skulder	-12 480	-7 848
Ökning(+) / minskning (-) kortfristiga skulder	3 739	-436
Ökning(-) / minskning (+) långfristiga fordringar	83	-3
Utdelning/aktieägartillskott	-3	23
Minskning av avsättning på grund av utbetalning	-196	-204
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-1 371	-37
UTBETALNING AV BIDRAG TILL STATLIG INFRASTRUKTUR		
Utbetalning av bidrag till statlig infrastruktur	-48	-33
Årets kassaflöde	-1 132	295
Ökning (+) / minskning (-) kortfristiga skulder		
Likvida medel vid årets början (inklusive kortfristiga placeringar)	2 564	1 432
Likvida medel vid årets slut (inklusive kortfristiga placeringar)	1 432	1 727
SPECIFIKATION AV EJ LIKVIDPÅVERKANDE POSTER	2014	2015
Av- och nedskrivningar	4 421	4 996
Avsättningar - nya och upplösta	615	236
Övriga ej likvidpåverkande poster	571	36
Summa ej likvidpåverkande poster	5 607	5 268

Kassaflödesanalysen visar stadens kassaflöden från den löpande verksamheten, investerings- och finansieringsverksamheten. Summan av dessa komponenter utgör förändringen av likvida medel under året.

Årets kassaflöde (ökningen av stadens likvida medel) är positivt och uppgår till 295 mkr. Kassaflödet från den löpande verksamheten är 5 703 mkr. Detta har beräknats via indirekt metod genom att årets resultat exklusive realisationsvinster/-förluster samt återläggning av ej likvidpåverkande poster i form av avskrivningar, avsättningar etc. justerats med årets förändring i rörelsekapital (lager, kortfristiga rörelsefordringar och rörelseskulder). Investeringsverksamheten (likviditetspåverkan avseende förvärv och försäljningar av anläggningstillgångar) är -5 338 mkr. Kassaflödet för finansieringsverksamheten (nettot av nya lån och amorteringar) är -37 mkr. Under året har också bidrag till statlig infrastruktur utbetalats med 33 mkr.

Noter – sammanställd redovisning

20. Verksamhetens intäkter

mkr	2014	2015
Avgifter	12 288 *	7 174
Hyror och arrenden	2 426 *	7 403
Statsbidrag	1 605	2 177
EU-bidrag	47	14
Övriga bidrag	472	453
Aktiverat arbete	210	230
Försäljning verksamhet och entreprenad	2 074	2 213
Exploateringsintäkter	94	412
Realisationsvinster	35	176
Övriga intäkter	2 940	3 003
Summa verksamhetens intäkter	22 191	23 255

* 2014 har 4 854 mkr redovisats som avgift istället för hyra.

21. Verksamhetens kostnader

mkr	2014	2015
Löner och sociala avgifter	-19 171	-20 298
Pensionskostnader	-1 880	-2 000
Övriga personalkostnader	-97	-107
Ekonomiskt bistånd	-1 182	-1 146
Lokalkostnader	-787	-635
Entreprenad och köp av verksamhet	-6 886	-9 074
Bränsle, energi, vatten m m	-4 585	-3 446
Förbrukningsmaterial och reparationer	-1 925	-1 632
Leasingkostnader	-187	-181
Exploateringskostnader	-70	-51
Realisationsförluster och utrangeringar	-96	-159
Övriga verksamhetskostnader	-5 029	-4 981
Summa verksamhetens kostnader	-41 895	-43 710

22. Jämförelsestörande poster

mkr	2014	2015
Intäkter		
Återbetalning av AFA Fora	—	176
Upplösning, avsättning och återbetalning infrastruktur	—	29
Återföring utvecklingsfond	103	120
Summa jämförelsestörande intäkter	103	325
Kostnader		
Kostnad för bidrag till statlig infrastruktur	-418	—
Indexering för bidrag statlig infrastruktur	-54	—
Förändrad diskonteringsränta	—	—
Användning utvecklingsfond	-103	-120
Summa jämförelsestörande kostnader	-575	-120
Summa jämförelsestörande poster	-472	205

23. Avskrivningar och nedskrivningar

mkr	2014	2015
Avskrivning immateriella tillgångar	-115	-112
Avskrivning byggnader och anläggningar	-2 138	-2 217
Avskrivning maskiner och inventarier	-1 704	-1 671
Nedskrivningar	-171	-990
Summa avskrivningar och nedskrivningar	-4 128	-4 990

24. Fastigheter, anläggningar, maskiner och inventarier

mkr	Goodwill	Övriga immateriella tillgångar	Byggnader och mark	Pågående nyanläggningar	Maskiner och tekniska anläggningar	Övriga inventarier	Summa
Anskaffningsvärde	305	854	80 249	4 577	22 855	9 201	118 041
Ack uppskrivningar	—	—	3 549	—	—	—	3 549
Ack avskrivningar	-179	-550	-29 574	-3	-10 974	-4 265	-45 545
Ack nedskrivningar	-54	-5	-968	-45	-392	-129	-1 593
Ingående bokfört värde	72	299	53 256	4 529	11 489	4 807	74 452
Årets nettoinvesteringar	—	50	1 242	3 348	46	1 538	6 224
Årets försäljningar	—	-7	-500	-8	-11	-100	-626
Årets avskrivningar	-26	-88	-2 203	—	-908	-764	-3 989
Årets återförda nedskrivningar	—	—	56	24	—	13	93
Årets nedskrivningar	—	-1	-56	-27	-997	-2	-1 083
Årets uppskrivning	—	—	—	—	—	—	0
Omklassificeringar/överföringar	—	33	2 200	-2 465	513	-316	-35
Utgående bokfört värde	46	286	53 995	5 401	10 132	5 176	75 036

25. Finansiella intäkter och kostnader

mkr	2014	2015
a) Finansiella intäkter och kostnader		
Finansiella intäkter		
Ränteintäkter	269	30 *
Resultat från aktier och andelar	181	441
Övriga finansiella intäkter	15	15
Summa finansiella intäkter	465	486
Finansiella kostnader		
Räntekostnader	-1 348	-976 *
Ränta på pensionskostnader	-38	-33
Övriga finansiella kostnader	-28	-33
Summa finansiella kostnader	-1 414	-1 042
Finansnetto	-949	-556
b) Marknadsvärden ränteswappar		
Säkrad låneskuld	38 314	38 255
Marknadsvärde ränteswappar	-1 930	-1 495
Säkrad skuld i utländsk valuta	3 178	3 865
Cross Currency swappar	-78	232

* Redovisning sker från 2015 enligt RKR 21. 2014 års siffror ska minskas med 242 mkr för jämförbarhet (motsvarar intäkt 27 respektive kostnad -1 106).

26. Finansiella anläggningstillgångar

mkr	2014	2015
Aktier och andelar	124	443
Uppskjuten skattefordran	—	—
Övriga långfristiga fordringar	91	60
Summa finansiella anläggningstillgångar	215	503
Aktier och andelar		
Intressebolag	99	85
Kommuninvest	17	336
Övriga bolag, bostadsrätter och grundfondskapital stiftelser	8	22
Summa aktier och andelar	124	443

27. Förråd, lager och exploateringsfastigheter

mkr	2014	2015
Förråd och lager	391	418
Exploateringsfastigheter	470	707
Summa förråd, lager och exploateringsfastigheter	861	1 125
Exploateringsfastigheter		
Ingående värde	319	470
Årets utgifter	226	332
Uttag bokfört värde	-76	-110
Omklassificering/omvärdering	1	15
Summa exploateringsfastigheter	470	707

28. Kortfristiga fordringar

mkr	2014	2015
Kundfordringar	1 297	1 382
Förutbetalda kostnader/uppplupna intäkter	1 658	1 660
Fordringar hos staten	991	912
Övriga fordringar	561	774
Summa kortfristiga fordringar	4 507	4 728

29. Eget kapital

mkr	2014	2015
Ingående eget resultat	23 896	24 344
Övriga justeringar	15	-15
Årets resultat	433	1 219
Utgående eget resultat	24 344	25 548

2015: Övriga justeringar omfattar bland annat utdelning (-6 mkr) och förändrad koncernstruktur (-9 mkr). 2014: KLAB -4 mkr och Renova AB +20 mkr. I årets resultat 2014 ingår 8 mkr som avser upparbetat resultat i Göteborgs Tekniska College och Cityflygplatsen innan ägandet överfördes till Göteborgs Stadshus AB.

30. Pensioner

mkr	2014	2015
Avsättning pensioner		
Förmånsbestämd ålderspension	3 049	3 189
Avtalspension, visstidspension m m	37	37
Löneskatt	534	567
Summa pensioner	3 620	3 793
Avsättningens förändring över året		
Ingående avsättning	3 477	3 620
Nya förpliktelser under året	254	279
varav nyintjänad pension	208	203
varav ränte- och basbeloppsuppräknig	49	65
varav ändring av försäkringstekniska grunder	1	15
varav pension till efterlevande	6	5
varav övrigt	-10	-2
Årets utbetalningar	-141	-146
Årets förändring särskild löneskatt	30	33
Summa pensioner	3 620	3 793

31. Övriga avsättningar

mkr	2014	2015
Återställande av deponier (1)	85	81
Västsvenska paketet och övrig medfinansiering (2)	890	821
Utvecklingsfond (3)	270	150
Framtida åtaganden (4)	141	142
Garantiåtaganden (5)	50	95
Framtida miljöåtgärder (6)	70	61
Nedskrivning i projekt (7)	230	225
Övrigt (8)	68	65
Summa övriga avsättningar	1 804	1 640

Övriga avsättningsars förändring över året

Vid årets början	1 334	1 804
Tillkommande avsättningar	802	121
lanspråktaga belopp	-303	-223
Återförda ej utnyttjade belopp	-25	-57
Omklassificering m m	-4	-5
Summa övriga avsättningar	1 804	1 640

1. Avsättning för återställande av deponi avser bland annat kommunens nerlagda deponier, varav Brudare-mossen står för cirka hälften av avsättningen. Avsättning i Göteborgs Hamn AB avser främst återställande av mudderdeponi Torsviken som beräknas genomföras under 2016–2019.
2. Avser kommunens avsättning för medfinansiering av infrastrukturåtgärder inom Västsvenska paketet inklusive marknyttor (425 mkr). Resterande avsättning avser medfinansiering för utbyggnad av E20, nedsänkning av E45 samt övriga infrastrukturåtgärder (se kommunens not 14).
3. Kommunens utvecklingsfond är en avsättning för framtida satsningar inom framför allt den sociala dimensionen.
4. Avser avsättning hos Älvstranden Utveckling AB för framtida åtaganden avseende fastigheterna Stora Torp, Kvällebacken och Västra Göteborg.
5. Avsättning för garantiåtaganden avser till största del enstegstätade putsfönster inom Förvaltnings AB Framtiden.
6. Avsättning för framtida miljöåtgärder i Göteborg Energi AB avser omställning av stadsgasnätet. Liseberg AB redovisar en avsättning avseende förorenad mark i ett dotterbolag. Räddningsförbundet Storgöteborg redovisar en miljörelaterad avsättning avseende sanering av Färjenäs markområde.
7. Avsättning avser framtida nedskrivningsbehov i projekt inom Higab AB.
8. Övriga avsättningar innehåller framför allt avsättning gjord inom kommunen (skadestånd). Den omfattar även omstrukturering inom Göteborgs Spårvägar AB.

32. Långfristiga skulder

mkr	2014	2015
Skulder till banker, kreditinstitut m fl	27 851	29 118
Förutbetalda intäkter	643	898
Övriga långfristiga skulder	74	70
Summa långfristiga skulder	28 568	30 086

Förutbetalda intäkter, reglerade över flera år

Anslutningsavgifter	100	140
Investeringsbidrag	508	653
Gatukostnadsersättningar	35	105
Summa förutbetalda intäkter	643	898

Anslutningsavgifter, investeringsbidrag samt gatukostnadsersättningar periodiseras linjärt under samma nyttjandetid som motsvarande tillgång har. Återstående antal år (vägt snitt) är 50 år.

33. Kortfristiga skulder

mkr	2014	2015
Skulder till banker, kreditinstitut m fl	10 295	9 345
Leverantörsskulder	2 715	2 558
Upplupna kostnader/förutbetalda intäkter	5 850	5 740
Personalens skatter	272	306
Skulder till staten	55	81
Övriga kortfristiga skulder	593	655
Summa kortfristiga skulder	19 780	18 685

34. Borgensförbindelser

mkr	2014	2015
Övriga borgensförbindelser		
Småhus – statliga bostadslån	4	3
Stiftelser	560	503
Föreningar	190	178
Övrigt	45	53
Summa borgensförbindelser	799	737

Övriga ansvarsförbindelser*	480	555
------------------------------------	------------	------------

Ställda säkerheter	3 012	1 721
---------------------------	--------------	--------------

* Göteborg Energi AB har bankgarantier på betydande belopp.

35. Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder eller avsättningar

mkr	2014	2015
Pensionsförpliktelser PA-KL aktiva	4 443	4 119
Pensionsförpliktelser PA-KL pensionärer	4 909	4 958
Pensionsförpliktelser livränta	412	392
Summa pensionsförpliktelser PA-KL	9 764	6 469
Pensionsförpliktelser chefsavtal	21	14
Pensionsförpliktelser övrigt	10	12
Garantiåtaganden FPG/PRI	6	6
Summa totala pensionsförpliktelser	9 801	9 501
Särskild löneskatt	2 330	2 257
Summa pensionsförpliktelser och särskild löneskatt	12 131	11 758

36. Leasingkostnader

mkr	2014	2015
Operationella leasingavtal		
Årets betalda leasingavgifter	187	181
Avtalade framtida leasingavgifter		
Med förfall inom 1 år	34	36
Med förfall mellan 1–5 år	50	96
Med förfall senare än 5 år	5	25

Interna mellanhavanden och uppdragsföretag

I koncernen Göteborgs Stad ingår kommunen, de kommunala bolagen samt kommunalförbunden. Ett stort antal transaktioner sker mellan de olika enheterna inom koncernen Göteborgs Stad, nedanstående tabell ger en bild av dessa transaktioner.

Inom koncernen Göteborgs Stad sker en omfattande internförsäljning från Göteborg Energikoncernen till övriga enheter inom Göteborgs Stad avseende fjärrvärme och el. Även Kretsloppskontoret har en omfattande internförsäljning till andra enheter. Enligt beslut i kommunfullmäktige ska kommunens investeringar i lös egendom finansieras genom leasing med det kommunala bolaget Kommunleasing i Göteborg AB som leasing-

givare. Detta innebär ett stort antal transaktioner med övriga bolag, nämnder och kommunalförbund.

Den största delen av lånen utgörs av mellanhavanden gentemot finansavdelningen, som utgör internbanksfunktionen inom Göteborgs kommun. Finansavdelningen har borgensåtaganden mot stadens bolag. Borgen tecknas av kommunen dels för lån och dels för vissa pensionsförpliktelser.

Försäljning

mkr	Bolag	Kommun	Kommunalförbund	Summa
Säljare				
Bolag	—	3 010	9	3 019
Kommun	674	—	16	690
Kommunalförbund	3	434	—	437
Summa	677	3 444	25	4 146

Räntor

mkr	Bolag	Kommun	Kommunalförbund	Summa
Räntor				
Bolag	—	4	—	4
Kommun	429	—	—	429
Kommunalförbund	—	1	—	1
Summa	429	5	—	434

Utlåning

mkr	Bolag	Kommun	Kommunalförbund	Summa
Långgivare				
Bolag	—	1 575	—	1 575
Kommun	26 807	—	—	26 807
Kommunalförbund	—	444	—	444
Summa	26 807	2 019	—	28 826

Borgen

mkr	Bolag	Kommun	Kommunalförbund	Summa
Utställare borgen				
Bolag	—	—	—	—
Kommun	3 710	—	121	3 831
Kommunalförbund	—	—	—	—
Summa	3 710	—	121	3 831

Koncernbidrag och aktieägartillskott som Göteborgs Stadshus AB erhållit/lämnat år 2015

Bolag (mkr)	Lämnat aktieägartillskott	Erhållet koncernbidrag från	Lämnat koncernbidrag till
Higab AB	80,8	154,8	—
Göteborgs Stads Upphandlings AB	—	8,8	—
Göteborgs Spårvägar AB	—	—	4
Business Region Göteborg AB	5	—	37,7
Kommunleasing i Göteborg AB	—	—	132,4
Göteborgs Hamn AB	33,6	135,6	—
AB Gothenburg European Office	2	—	—
Förvaltnings AB Framtiden	69,4	89	—
Göteborg & Co Kommunintressent AB	952,9	86	280,7
Göteborgs Gatu AB	—	17,5	—
Summa	1 143,7	491,7	454,8

Analys av Stadshus AB och dess kluster

Göteborgs Stadshus AB (Stadshus AB) är moderbolag för samtliga hel- och delägda bolag. Samtliga aktier ägs direkt av Göteborgs Stad. Huvuddelen av bolagen är inordnade i sju olika underkoncerner eller kluster efter olika politikområden; Energi, Bostäder, Lokaler, Näringsliv, Kollektivtrafik, Hamn och Turism, Kultur & Evenemang. De regionala bolagen samt bolag som är interna tjänsteleverantörer till stadens bolag och förvaltningar är direkt underställda Stadshus AB och grupperade i två separata kluster. Boplatz Göteborg AB är tillfälligt placerad direkt under Stadshus AB, i avvaktan på en översyn av verksamheten.

Stadshus AB har i uppdrag att utöva ägarrollen över stadens bolag genom att styra, leda och samordna stadens verksamheter i bolagsform mot målen i kommunfullmäktiges ägardirektiv, budget och andra styrande inriktningsdokument. Målet för bolagets verksamhet är att säkerställa att verksamheten i stadens bolag, tillsammans med stadens övriga verksamheter, skapar nytta för staden och dess invånare samt medverkar till utvecklingen av ett hållbart Göteborgssamhälle. Stadshus AB ska inom ramen för kommunstyrelsens uppsiktsplikt återföra väsentlig och strategisk information till kommunstyrelsen i syfte att stärka stadens styrning av bolagen.

Ett viktigt inslag i Stadshus AB:s roll är att genomföra ägardialoger med moderbolagen i underkoncernerna samt övriga bolag som är direkt ägda av Stadshus AB. Ägardialoger har under året genomförts med dessa bolag. Handlingsplanerna från ägardialogerna kommer att ligga till grund för det fortsatta arbetet. Styrelsen och verkställande direktören bedömer att verksamheten är i linje med kommunens ändamål med sitt ägande av bolaget och att bolaget följer de principer som framgår i bolagsordningen.

Göteborg Stadshus AB – Koncernen

Koncernens redovisade 2015 rörelseintäkter på 17 933 mkr och resultatet efter finansiella poster uppgick till 382 mkr (616). Resultatet var en försämring jämfört med föregående år med 234 mkr. Årets resultat efter skatt och med justering för minoritetsintresse uppgick till 363 mkr. I jämförelse med 2014 avvek Bostäder, Lokaler och Hamn positivt. Avvikelsen i klustret Lokaler beror till stor del på Älvstrandens försäljning av fastigheter med en reavinst om 345 mkr samt att det under 2014 gjordes en nedskrivning av kvarteret Högvakten inom Higab AB som påverkat resultatet med 225 mkr. För Hamnen ökade intäkterna med 7 procent och då främst genom ökade volymer inom energisegmentet. Avskrivningar och personalkostnader var också lägre än föregående år. Energi visade ett kraftigt sämre resultat än föregående år till följd av nedskrivningar av biogasanläggningar och vindkraftsanläggning med totalt -1 027 mkr (-70). Den största nedskrivningsposten rör anläggningen GoBiGas. Övriga bolagskluster

redovisade i stort resultat i nivå med föregående år. Kollektivtrafik tillsammans med interna och externa bolag redovisade överskott medan Näringsliv och Turism, Kultur & Evenemang redovisade underskott.

Balansomslutningen har jämfört med 2014 minskat med 2 procent eller 1 278 mkr, från 63 132 mkr till 61 854 mkr. Detta till stor del som en följd av de kraftiga nedskrivningarna inom Energi. Soliditeten har som följd av den minskade balansomslutningen och det positiva resultatet ökat med 0,7 procent till 28 procent. Här ingår även den i föregående årsboksutslut beslutade utdelningen till ägaren Göteborgs Stad om 226 mkr.

Energi

Av ägardirektivet framgår att ändamålet med verksamheten i koncernen Göteborg Energi AB är att staden genom sitt ägande vill kunna integrera och utveckla energiverksamheten i stadsutvecklingen samt medverka i utvecklingen av ett hållbart Göteborgssamhälle. Vidare är syftet att säkerställa leveranssäker och prisvärd energi för stadens medborgare och företag. Göteborg Energi AB bedriver energiproduktion och distribution främst av fjärrvärme och el i Göteborgsområdet. I koncernens verksamhet ingår även elhandel, naturgashandel, fjärrkyla, energitjänster, data- och telekommunikation, gasnät samt förnybar el och biogas.

Biogasanläggningen GoBiGas togs i drift årsskiftet 2014/2015 och är världens första demonstrationsanläggning för storskalig produktion av biogas genom förgasning av restprodukter från skog. Under 2015 redovisades en nedskrivning av anläggningstillgången GoBiGas på cirka 850 mkr kronor vilket påverkade resultatet för 2015. Faktorer som påverkat de ekonomiska förutsättningarna utgörs bland annat av fortsatt sjunkande marknadspriser på fossila bränslen och prognoser för politiskt styrda produktionsstöd.

Förädlingsvärdet, TB1, uppgick till 2 811 mkr och var 10 mkr bättre än föregående år. Rörelseresultat -460 mkr är 938 mkr lägre och rörelseresultat exklusive av-/nedskrivningar och effekter av avyttringar på 1 392 mkr var 12 mkr bättre än föregående år. Nettoomsättningen 2015 uppgick till 5 641 mkr (6 036). Minskningen förklaras av lägre volymer inom elhandel och gashandel samt lägre marknadspriser inom elhan-

del. Råvarukostnaderna 2 830 mkr (3 235) har minskat baserat på volymminskningen. Avskrivningar och nedskrivningar av anläggningstillgångar uppgick till 1 857 mkr (958). Nedskrivningens del var 1 027 mkr och avser GoBiGas, vindkraftsanläggningar, övriga biogasanläggningar och centraler för fjärrkyla. Den största nedskrivningsposten rör anläggningen GoBiGas. Kostnader för konsulter har ökat något, främst drivet av GoBiGas och upphandling av extern IT-driftsleverantör. Övriga kostnader är oförändrade gentemot föregående år.

Bostäder

Förvaltnings AB Framtidskoncernen ska vara en strategisk aktör i syfte att stärka Göteborgs roll som regioncentrum och stadens utveckling genom att skapa nya bostäder och öka tempot i bostadsbyggandet, erbjuda attraktiva boenden för olika typer av bostadskonsumenter samt arbeta för ökad integration och välfärd i våra bostadsområden. Förvaltnings AB Framtidskoncernen är en renodlad bostadskoncern med dotterbolagen Bostads AB Poseidon, Göteborgs Stads Bostads AB, Familjebostäder i Göteborg, Gårdstensbostäder AB, Göteborgs Egnahems AB, Störningsjouren i Göteborg AB och Rysåsens Fastighets AB. Under året har dessutom Framtiden Byggutveckling AB tillkommit. Nyproduktionen av bostäder står i fokus.

Förvaltnings AB Framtidskoncernen redovisade ett rörelseresultat för perioden om 799 mkr (715) vilket var 84 mkr bättre än föregående år. Intäkterna ökade med 112 mkr genom utfallet i hyresförhandlingarna. Driftskostnader med mera var marginellt högre, underhållskostnaderna 39 mkr högre och avskrivningarna 43 mkr högre än 2014. Jämförelsestörande poster, främst nedskrivningar, var 73 mkr lägre än föregående år. Bland årets nedskrivningar ingår Göteborgs Egnahems AB:s nedskrivning till följd av en dom i Högsta domstolen gällande uppförande av putsfasader. Koncernens fastigheter värderas vid årsskiftet till 77 mdkr. Detta innebär att koncernens justerade soliditet uppgår till 62 procent. Vid utgången av året hade koncernen en låneskuld på 15 mdkr.

Göteborgs Spårvägar AB är ett helägt dotterbolag till Stadshus AB och är moderbolag i Kollektivtrafikklustret. Genom Västtrafik AB upphandlas tjänster inom kollektivtrafikområdet i regionen.

Foto: Göran Assner

Lokaler

Higab AB är moderbolag i Higabkoncernen. Inom bolagsgruppen finns fyra helägda dotterbolag. Dessa är Förvaltnings AB Göteborgslokaler, Göteborgs Stads Parkerings AB, Fastighets AB Rantorget samt Älvstranden Utveckling AB med dotterbolag. Higab AB:s uppdrag är att aktivt medverka i utvecklingen av Göteborgs Stad genom att vara ett av stadens strategiska verktyg inom fastighetsområdet. I uppdraget ligger också att bolaget ska tillvarata och vara lyhörd för de värden som präglar Göteborgssamhället. Higab AB äger och förvaltar fastigheter med en uthyrningsbar yta om totalt 603 627 kvadratmeter (605 923). Fastighetsbeståndet består i huvudsak av lokaler.

Rörelseresultatet uppgick till 756 mkr (261). Ökningen härrör sig främst från Älvstranden Utveckling AB:s fastighetsförsäljning. 2014 belastades resultatet av nedskrivningen av kvarteret Högvakten. Intäkterna uppgick till 2 101 mkr vilket är 365 mkr bättre än föregående år. Göteborgs Parkerings AB tecknade av ett antal förvaltningsavtal med Förvaltnings AB Framtidskoncernen gav en ökning med 12 mkr. Resterande ökning avser främst koncernens nettoredovisning av realisationsresultat. Koncernens kostnader var något lägre än för 2014 främst beroende på en mildare vinter samt att underhåll flyttats fram i tiden. De finansiella kostnaderna uppgick till 175 mkr vilket är en förbättring med 45 mkr jämfört med föregående år. Älvstranden Utveckling AB har efter försäljningar amorterat lån och Higab AB har gynnats av den sjunkande ränteutvecklingen.

Näringsliv

Business Region Göteborg AB (BRG) är moderbolag i klustret, som i övrigt består av ett antal bolag där BRG har minoritetsägarande. Dessa är Lindholmen Science Park AB (LSP), Johanneberg Science Park AB (JSP), Göteborgs Tekniska College AB (GTC), Almi Företagspartner Väst AB (Almi). Under året har BRG avyttrat alla aktier i Cityflygplatsen i Göteborg AB. Dessutom har det helägda dotterbolaget Utveckling Nordost AB fusionerats in i BRG.

Kollektivtrafik

Göteborgs Spårvägar AB är ett helägt dotterbolag till Stadshus AB och är moderbolag i Kollektivtrafikklustret. I koncernen ingår, utöver moderbolaget, GS Buss AB och GS Trafikantservice AB. Västra Götalandsregionen är huvudman för kollektivtrafiken i Göteborg. Genom Västtrafik AB upphandlas tjänster inom kollektivtrafikområdet i regionen. I moderbolaget Göteborgs Spårvägar AB utförs all spårvagnstrafik i Göteborg och Mölndal. Tjänsterna beställs av trafikkontoret i Göteborgs Stad och uppdraget inbegriper trafikledning, underhåll av spårvagnar och spårvägsbanan. I GS Buss AB utförs linjetrafik med buss som är upphandlad i konkurrens. GS Buss AB bedriver sin verksamhet parallellt med flera andra utförare av busslinjetrafik i Göteborgsområdet. GS Trafikantservice AB utvecklar tjänster och bedriver service inom Göteborgs-

områdets kollektivtrafik i syfte att underlätta resande, kommunikation och underlätta trivsel och trygghet i kollektivtrafiken.

Koncernens rörelseresultat uppgick till 25 mkr (37) vilket var 12 mkr lägre än för 2014. Spårvagnstrafiken visade ett bättre resultat än föregående år beroende på lägre kostnader för el och banteknik. Buss och Trafikantservice visade samtidigt ett lägre utfall jämfört med 2014. Föregående års resultat påverkades positivt genom återbetalning från FORA samt försäkringsersättningar.

Hamn

Göteborgs Hamn AB har till uppgift att skapa förutsättningar för ett starkt, effektivt och hållbart skandinaviskt godsnav. Detta innebär att Göteborgs Hamn AB ansvarar för att förvalta och utveckla hamnens mark, fastigheter och vattenområden så att dessa används på ett optimalt sätt utifrån ett tillväxt- och lönsamhetsperspektiv. Bolaget upplåter, via koncessionsavtal, en del av sin mark och sina anläggningar för hamnoperation till externa operatörer. Göteborgs Hamn AB omfattar hamnterminaler för ro/ro-, bil-, container-, färje- samt energihamnsverksamhet. Dessutom ansvarar bolaget för anlop av kryssningsfartyg.

Rörelseresultatet uppgick till 253 mkr (153). Intäkterna ökade med 7 procent och då främst genom ökade volymer inom energisegmentet samt ny avtalsstruktur inom Färja. Tillkommande fartygsanlop påverkade också intäkterna positivt. Kostnadsavvikelsen mot föregående år förklaras genom ökning av personalkostnader. Avskrivningarna var lägre på grund av en nedskrivning med 38 mkr 2014. Försäljningsomkostnaderna har ökat med 10 mkr genom satsningen på Volvo Ocean Race. Resultatet förbättrades vilket främst förklaras av ökade intäkter men även av att kostnaderna hållits nere. Planerat underhåll och reinvesteringar har skjutits fram i tiden bland annat beroende på svårigheter att bemanna inom infrastrukturuområdet.

Turism, Kultur och Evenemang

Göteborg & Co Kommunintressent AB (KI) är moderbolag i koncernen Turism, Kultur och Evenemang. KI leder och samordnar arbetet inom koncernen på övergripande nivå och medverkar till att stärka och utveckla besöksnäringen inom Göteborgs Stad och Göteborgsregionen samt bidra till besöksnäringens utveckling inom Västra Götalandsregionen. Övriga bolag inom klustret är Liseberg AB, Got Event AB samt Göteborgs Stadsteater AB.

Got Event AB:s omsättning uppgick till 157 mkr (148) och rörelseresultatet till -168 mkr (-156). Evenemangsverksamheten gick bättre än vad som budgeterats, däremot har underhåll och reparation på fastigheter ökat. Göteborgs Stadsteater AB:s omsättning uppgick till 66 mkr (60) och rörelseresultatet till -100 mkr (-106). Intäkterna var bättre än budget beroende på en ökad beläggning för ett flertal uppsättningar. Liseberg

AB koncernens omsättning uppgick till 1 139 mkr (1 096) och rörelseresultatet till 133 mkr (134). Rörelsemarginalen når cirka 12 procent och kassaflödet ligger över 200 mkr. Antalet gäster nådde nästan upp till rekordåret 2014 samtidigt som omsättningen översteg fjolåret då snittkonsumtionen per gäst ökat.

Interna bolag

Gruppen Interna bolag består av ett antal verksamheter som är 100 procent ägda av Stadshus AB och där alla har en i huvudsak specialist- och stödjande funktion för hela Göteborgs Stad. Dessa bolag är Försäkrings AB Göta Lejon som är stadens interna försäkringsbolag med fokus på tillgångar och verksamheter, Göteborgs Gatu AB som levererar miljöriktiga fordon och transportlösningar för Göteborgs Stad, Kommunleasing i Göteborg AB som hanterar finansiella lösningar/leasing för stadens förvaltningar och bolag, Göteborgs Stads Upphandlings AB som är Göteborgs Stads inköpscentral samt kompetenscentrum i upphandlingsfrågor samt AB Gothenburg European Office som har ett ansvar för stadens internationella omvärlds- och intressebevakning med utgångspunkt från EU.

Göteborgs Gatu AB:s omsättning uppgick till 230 mkr (221) och rörelseresultatet till 37 mkr (29). Försäljningen av begagnade fordon har utvecklats bra under året. De administrativa kostnaderna var i linje med föregående och räntekostnaderna var något lägre. Kommunleasing i Göteborg AB:s omsättning uppgår till 408 mkr (407) och rörelseresultatet till, 11 mkr (19). Resultat efter finansiella poster uppgår till -6,0 mkr (0,5). Kostnaderna är högre än föregående år och då främst inom projekt HyrIT.

Försäkrings AB Göta Lejons omsättning uppgick till 114 mkr (106) och rörelseresultatet till 7,8 mkr (10,6). På kostnadssidan är det främst försäkringsersättningar och återförsäkringar som var högre än föregående år. Göteborgs Stads Upphandlings AB:s omsättning uppgick till 64 mkr (52) och rörelseresultatet till 8,9 mkr (-3,2). Ökningen på intäktssidan avser provisionsintäkter och där främst gällande hantverkstjänster, tekniska konsulter, data hårdvara och IT-konsulter.

Regionala bolag

Renova AB ägs av kommunerna Ale, Göteborg, Härryda, Kungälv, Lerum, Mölndal, Partille, Stenungsund, Tjörn och Öckerö. Göteborgs Stad är genom Stadshus AB majoritetsägare. Dotterbolaget Renova Miljö AB ägs till 100 procent av Renova AB. Renovakoncernens uppdrag är att tillsammans med ägarkommunerna ta ett långsiktigt ansvar för avfall och återvinning i ägarregionen. Ett väl fungerande miljöriktigt system för transporter och behandling av avfall bidrar till en hållbar tillväxt i regionen och till reduktion av växthusgaser. Renovakoncernen har ett ansvar för att långsiktigt arbeta för att minska de totala avfallsmängderna i regionen.

Det åtgärdsprogram som inleddes 2013 avslutades under året. Programmet har bland annat omfattat besparingar vilka har gett stora effekter på de fasta kostnaderna. Renova AB:s omsättning uppgick till 1 138 mkr (1 149) och rörelseresultatet till 42 mkr (47). Energiintäkterna var 17 mkr lägre än föregående år. På kostnadssidan avvek pensionsskulden och de förändrade principerna av att lagra avfall negativt med tillsammans 20 mkr. Kostnaderna för avskrivningar och räntor var 16 mkr lägre än för 2014.

Gryaab AB ägs av kommunerna Ale, Göteborg, Härryda, Kungälv, Lerum, Mölndal och Partille. Majoritetsägare är Göteborgs Stad genom Stadshus AB. Gryaab AB:s huvuduppgift är att samla in och rena avloppsvatten från ägarkommunerna. Gryaab AB:s omsättning uppgick till 341 mkr (336) och rörelseresultatet till 29 mkr (32). Kostnader som var högre 2015 än föregående år är energi för större mängd behandlat vatten, konsulter relaterat till utredningar och slamhantering på grund av större volymer. Räntekostnaderna avvek positivt på grund av lägre medelränta.

Det kommunala ändamålet med Göteborgsregionens Fritidshamn AB (Grefab) är att tillgodose behovet av fritidsbåtsplatser och därtill hörande service för boende i ägarkommunerna. Dessutom ska bolaget medverka till att skapa förutsättningar för ett upplevelserikt båtliv samt bidra till att stärka regionens attraktionskraft. Grefab:s omsättning uppgick till 54 mkr (53) och rörelseresultatet till 2,9 mkr (4,0). Orsaken till det försämrade resultatet var ökade konsultinsatser i samband med projekteringar, underhållsplan och miljöåtgärder.

Boplats Göteborg AB

Boplats omsättning uppgick till 22 mkr (20) och rörelseresultat till 0,6 mkr (0,9). Kostnaderna för 2015, främst supportfunktioner som telefonsupport, var något högre än föregående år.

Totala investeringar i koncernen Göteborgs Stadshus AB

mkr	Bokslut 2014	Budget helår 2015	Bokslut 2015
Förvaltnings AB Framtiden	1 552	2 074	1 368
Göteborg Energi AB	670	850	670
Älvstranden Utveckling AB	166	0	181
Kommunleasing i Göteborg AB	355	288	460
Renova AB	84	161	109
Higab AB	268	704	186
Göteborgslokaler AB	90	0	46
Parkeringsbolaget AB	4	0	21
Scandinavium AB	9	0	0
Göteborgs Hamn AB	393	442	247
Liseberg AB	278	0	82
Gryaab AB	99	206	157
Göteborgs Gatu AB	135	119	120
GREFAB	4	10	9
Göteborgs Spårvägar AB	48	106	71
Got Event AB	24	0	30
Göteborgs Stadsteater AB	3	0	2
Försäkrings AB Göta Lejon	1	1	1
Göteborg & Co AB	0	111	0
BRG AB	0	5	0
Göteborgs Upphandlings AB	0	0	0
Boplats i Göteborg AB	0	0	1
Elimineringar	-66	0	0
Totalt	4 117	5 077	3 761

Jämfört med tidigare år redovisas vissa bolags investeringar direkt under modern för kluster.

Göteborgs Stadshus AB med kluster i siffror

mkr	Rörelse- intäkter	Resultat efter fin poster	Årets resultat	Balans- omslutning	Eget kapital	Soliditet	Årets investe- ringar
Energi	5 852	-650	-489	12 634	5 159	41 %	670
Bostäder	5 321	407	244	27 317	9 193	33 %	1 368
Lokaler	1 761	581	386	10 378	1 650	16 %	434
Näringsliv	1 619	-45	38	78	58	74 %	114
Kollektivtrafik	1 279	25	27	725	447	62 %	71
Hamn	720	205	56	2 591	1 384	53 %	247
Turism, Kultur & Evenemang	79	-146	-5	1 986	1 007	51 %	0
Interna bolag	849	22	99	3 412	454	37 %	581
Regionala bolag	1 532	19	12	3 386	413	12 %	274
Moderbolaget (Stadshus AB)	26	149	186	15 849	12 333	78 %	1
Boplat	23	1	0	21	4	20 %	0

Revisionsberättelse

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2015

avseende Göteborgs kommuns styrelse och nämnder samt dess sammanställda redovisning
Göteborgs kommun org.nr. 212000-1355

Vi, revisorer för Göteborgs kommuns styrelse och nämnder (kommunen), är valda av Göteborgs kommunfullmäktige. Genom utsedda lekmannarevisorer i Göteborgs kommuns helägda bolag med dotterbolag har även verksamhet och intern kontroll i dessa bolag granskats.

Kommunstyrelsen och nämnderna ansvarar för att verksamheten har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, att räkenskaper och redovisning är rättvisande och att den interna kontrollen är tillräcklig.

Vårt ansvar är att uttala oss om räkenskaper, verksamhet och intern kontroll på grundval av vår revision. Vi ska också bedöma om årsbokslutet är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som kommunfullmäktige beslutat.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen och god revisionssed i kommunal verksamhet och Göteborgs Stads revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Resultatet av kommunstyrelse- och nämndgranskningen redovisas i revisionsberättelser och revisionsredogörelser som överlämnats till styrelse och nämnder. Resultatet av bolagsgranskningen redovisas på motsvarande sätt i granskningsrapporter och granskningsredogörelser som överlämnats till respektive bolag. Granskningen har även omfattat den sammanställda redovisningen för Göteborgs Stad. Årets granskning sammanfattas i en årsredogörelse som överlämnas till kommunfullmäktige.

Vi bedömer sammantaget att styrelse, nämnder och beredningar i Göteborgs kommun har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer sammantaget att styrelsens, nämndernas och beredningarnas interna kontroll har varit tillräcklig.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med kommunfullmäktiges finansiella mål. Ingen övergripande utvärdering har genomförts avseende kommunfullmäktiges prioriterade mål.

Revisorerna ska till kommunfullmäktige redovisa sin ansvarsprövning av styrelse och nämnder. Lekmannarevisorernas uppdrag i bolagen omfattar inte något ställningstagande i ansvarsfrågan.

Kritik i form av en anmärkning har riktats mot Magnus Nyström för hur han som individuskottets ordförande i stadsdelsnämnden Lundby agerat i ett enskilt ärende.

Vi tillstyrker att kommunfullmäktige beviljar ledamöterna i styrelse och nämnder ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2015, med undantag för individutskottets tidigare ordförande i stadsdelsnämnden Lundby.

Vi tillstyrker att Göteborgs Stads årsredovisning för år 2015 godkänns.

Göteborg den 5 april 2016

 Lars Bergsten	 Hans Aronsson	
 Carina Henriksson Johansson	 Claes-Göran Lans	 Annika Johansson
 Bengt Bivall	 Sven Jellbo	 Lars-Ola Dahlgvist
 Annbrith Svensson	 Vivi-Ann Nilsson	 Annika Hofmann
 Stefan Dahlen	 Lars-Gunnar Landin	 Gun Cederborg
 Jan Lindblom	 Peggy Svensson	 Torbjörn Rigemar
 Ulf Rothmyr	 Mai-Britt Wilhelmsson	 Gerhard Annvik
 Tove Adlerberth	 Sven R. Andersson	

[illegible]

Snabbfakta

	2013	2014	2015
Folkmängd 31/12	533 271	541 145	548 190
Primärkommunal skattesats (%)	21,12	21,12	21,12
ÅRETS RESULTAT (mkr)			
Kommunen	9 595	392	824
Sammanställd redovisning	1 733	433	1 219
INVESTERINGAR exkl investeringsinkomster (mkr)			
Kommunen	2 399	2 190	2 214
Sammanställd redovisning	6 647	6 248	5 955
INTÄKTER (mkr)			
Kommunen	33 472	34 703	36 725
Sammanställd redovisning	48 230	48 470	50 997
BALANSOMSLUTNING (mkr)			
Kommunen	51 460	57 732	61 041
Sammanställd redovisning	81 074	81 468	83 121
SOLIDITET (%)			
Kommunen	35	32	32
Sammanställd redovisning	30	30	31

Vid eventuella frågor om årsredovisningen, kontakta Stadsledningskontorets koncernredovisningsenhet 031- 365 00 00.

Produktion: Newsroom

